

VERTROUWELIJK

Waterstofnetwerk Nederland
Soortgericht onderzoek
Afsluiterschema's Drenthe 2023 - 2024

Door
Arcadis

Project
Waterstofnetwerk Nederland

Revisienummer
1

Revisie datum
10-03-2026

Ons kenmerk
WNN1-ARC-EM-REP-0099

Status
Definitief

Parafen

Naam
Datum

Naam
Datum

Naam
Datum

Opsteller

Gecontroleerd

Ter
goedkeuring/besluitvorming

Revisie geschiedenis

Revisienummer	Omschrijving	Datum
1	Aangepaste versie definitief Soortgericht Onderzoek	10-03-2026
0	Eerdere uitgifte definitieve versie Soortgericht Onderzoek 2023 - 2024	29-11-2024

Ondersteunende Documenten

Document nummer	Document naam

Waterstofnetwerk Noord-Nederland | Soortgericht Onderzoek

Afsluiterschema's Drenthe 2023-2024
N.V. Nederlandse Gasunie

10 maart 2026 - Confidential

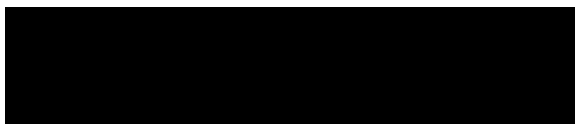
DOCUMENTCODE

WNN1-ARC-EM-REP-0099

VERSIE

Definitief

Contactpersoon

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Leeswijzer	6
2	Projectbeschrijving	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Ligging projectgebieden en voorgenomen ingreep	8
2.2.1	Ligging projectgebied	8
2.2.2	Voorgenomen ingreep	8
2.2.3	Wijze van uitvoering	8
2.2.4	Afbakening effecten	8
3	Voorkomen beschermde soorten	9
3.1	Soortgericht onderzoek poelkikker	9
3.1.1	Methode onderzoek	9
3.1.2	Resultaten	9
3.2	Soortgericht onderzoek knollathyrus	9
3.2.1	Methode onderzoek	9
3.2.2	Resultaten	10
3.3	Soortgericht onderzoek dreps	10
3.3.1	Methode onderzoek	10
3.3.2	Resultaten	10
3.4	Soortgericht onderzoek veldspitsmuis en grote bosmuis	10
3.5	Soortgericht onderzoek adder, hazelworm, ringslang en levendbarende hagedis	11
3.5.1	Methode onderzoek	11
3.5.2	Resultaten	12
3.6	Soortgericht onderzoek teunisbloempijlstaart	12
3.6.1	Methode onderzoek	12
3.6.2	Resultaten	12
3.7	Soortgericht onderzoek alpenwatersalamander	13
3.7.1	Methode onderzoek	13
3.7.2	Resultaten	13
3.8	Fysieke inspecties	13
3.8.1	Broedvogels met jaarrond beschermde nest	13

3.8.2	Das	13
3.8.3	Boommarter en steenmarter	14
3.8.4	Bunzing	14
3.9	Preventieve en compenserende maatregelen en zorgplicht	15
3.9.1	Zorgplicht	15
3.9.1.1	Potentie Rode lijstsoorten	15
3.9.2	Algemene broedvogels	15
3.9.3	Vleermuizen	16
3.9.4	Boommarter, steenmarter en bunzing	16
3.9.5	Das	16
4	Conclusies en vervolg	17
4.1	Conclusie	17
4.2	Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit	18
5	Literatuurlijst	19
	Bijlage A Juridisch kader	20
	Bijlage B Locaties reptielplaten per afsluiterschema	27
	Colofon	32

1 Inleiding

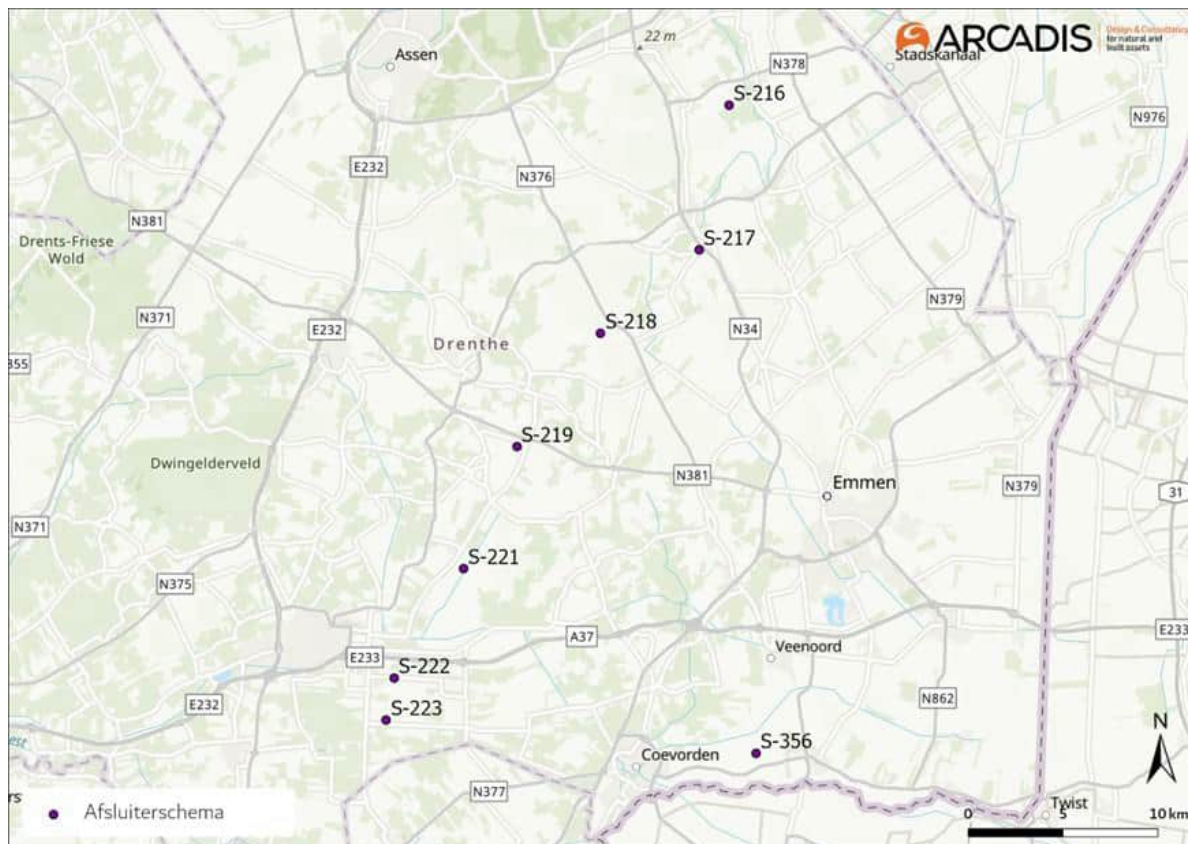
1.1 Aanleiding

Gasunie werkt aan een nationaal waterstofnetwerk dat vraag naar en aanbod van waterstof verbindt. Het project bestaat uit nieuw aan te leggen leidingen en bestaande om te bouwen leidingen van een ondergronds waterstofnetwerk in Noord-Nederland. Op deze om te bouwen leidingentracés liggen afsluiterschema's die ook geschikt gemaakt moeten worden voor waterstof. Dit rapport gaat alleen over afsluiterschema's die in de provincie Drenthe liggen. In de provincie Drenthe gaan daarvoor werkzaamheden plaatsvinden bij de volgende bestaande afsluiterschema's: S-216, S-217, S-218, S-219, S-221, S-222, S-223 en S-356. Afsluiterschema's S-222 en S-223 worden vervangen door nieuwbouw en krijgen na nieuwbouw nieuwe nummers, respectievelijk S-440 en S-443. Deze locaties liggen allemaal in de provincie Drenthe (zie Figuur 1). Afsluiterlocaties in provincie Groningen worden besproken in rapport Arcadis (2024a; kenmerk: WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-010).

De werkzaamheden voor het ombouwen van bestaande afsluiterschema's en het aanleggen van nieuwbouw afsluiterschema's leiden mogelijk tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van aanwezige flora en fauna. Wanneer er als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden sprake is van overtreding van verbodsbepalingen voor beschermde soorten, is een Omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit (voorheen ontheffing onder de Wnb) noodzakelijk.

Daarom heeft Arcadis in 2023 in opdracht van Gasunie twee Quickscans flora en fauna uitgevoerd, welke beide een deel van de afsluiterschema's omvatten (Arcadis, 2023a. WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-003; Arcadis, 2023b. WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-005). In de Quickscans is geconcludeerd dat voor meerdere beschermde soorten en functies negatieve effecten op voorhand niet zijn uit te sluiten en dat nader onderzoek naar deze soorten noodzakelijk is. In opdracht van Gasunie heeft Arcadis in 2024 op deze locaties soortgerichte onderzoeken uitgevoerd. Voor het onderzoek naar veldspitsmuis en grote bosmuis is voor aanvang van het onderzoek geannuleerd. Voor veldspitsmuis en grote bosmuis dienen bij S-217, S-218, S-219, S-223 en S-356 nog nader onderzoek worden uitgevoerd om aanwezigheid uit te sluiten.

In deze rapportage beschrijven wij de resultaten van de fysieke inspecties en soortgerichte onderzoeken die Arcadis heeft uitgevoerd bij bovengenoemde bestaande afsluiterschema's binnen de provincie Drenthe.

Figuur 1 De locaties van de bestaande afsluiterschema's in Drenthe.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van de locaties van de afsluiterschema's en de voorgenomen ingreep. In hoofdstuk 3 zijn de methode van het uitgevoerde onderzoek en de resultaten hiervan opgenomen. De effectbeschrijving en toetsing van effecten aan de Omgevingswet worden in dit hoofdstuk ook behandeld, als soorten niet zijn uitgesloten. In hoofdstuk 4 is de conclusie opgenomen. Bijlage A bevat het juridisch kader en Bijlage B geeft de locaties van de reptielplaten tijdens het onderzoek naar reptielen weer.

2 Projectbeschrijving

2.1 Inleiding

Op de afsluiterschema's is in 2022 en 2023 een quickscan uitgevoerd (Arcadis, 2023a. WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-003; Arcadis, 2023b. WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-005). Hieruit kwam naar voren dat op meerdere afsluiterschema's negatieve effecten op beschermde soorten niet op voorhand konden worden uitgesloten. Bij enkele locaties kon direct worden vastgesteld dat overtreding middels mitigerende maatregelen voorkomen kan worden. Dit geldt voor alle afsluiterschema's voor broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten en voor vleermuizen.

Voor sommige soorten kon aanwezigheid tijdens de quickscan niet volledig worden uitgesloten. Voor de soorten waarvoor dat geldt is eerst een fysieke inspectie uitgevoerd om te bepalen of soortgericht onderzoek nodig is. De uitkomsten van de fysieke inspecties zijn opgeschreven in een memo (Arcadis, 2024b. Kenmerk: WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-014) en in deze rapportage kort samengevat. In Tabel 1 zijn de soorten per afsluiterschema opgenomen, waarvoor in 2023 en 2024 soortgerichte onderzoeken of fysieke inspecties zijn uitgevoerd. Ook staat in de tabel aangegeven voor welke soorten mitigerende maatregelen nodig is op basis van de quickscan.

In dit rapport hanteren wij voor ombouw van bestaande afsluiters als uitgangspunt dat de RVO vanuit ministerie van LNV als bevoegd gezag fungeert. Op of aangrenzend aan sommige locaties van bestaande afsluiters worden ook nog nieuwbouw afsluiters aangelegd (S-223 en S-356). Voor deze nieuwbouw afsluiters is provincie Drenthe bevoegd gezag en gelden verschillende beschermde soorten (zie Bijlage A Juridisch kader). mitigerende maatregelen die in de tabel hieronder worden aangegeven per locatie met een M, worden verder toegelicht in paragraaf 3.9.

Tabel 1: Soortgerichte onderzoeken (SGO) en fysieke inspecties (FI) die zijn uitgevoerd per locatie. Soorten waarvoor mitigerende maatregelen (M) is geadviseerd in de quickscan zijn ook opgenomen in deze tabel. Roodgekleurde onderzoeken en inspecties dienen nog uitgevoerd te worden. Bij lege cellen in de tabel was geen soortgericht onderzoek, mitigerende maatregelen of fysieke inspectie nodig naar desbetreffende soort. De afsluiterschema's met een asterisk (*) zijn nieuwe afsluiterschema's en vallen daarom onder het bevoegd gezag van de provincie Drenthe.

	Poelkikker	Knollathyrus	Dreps	Veldspitsmuis & grote bosmuis	Adder	Levendbar-ende hagedis	Hazelworm	Ringslang	Teunisbloempijlstaart	Alpenwatersalamander	Kleine marters	Boommarter en steenmarter	Jaarrond beschermde nesten	Vleermuizen	Das
S-216	SGO												M	M	
S-217		SGO		SGO					SGO				M	M	
S-218				SGO	SGO	SGO	SGO						FI	M	M
S-219				SGO			SGO		SGO						
S-221	SGO		SGO					SGO				FI		M	
S-222	SGO		SGO										M	M	
S-223*	SGO		SGO	SGO			SGO			SGO	M	M	M	M	M
S-356*				SGO			SGO						FI	M	FI

2.2 Ligging projectgebieden en voorgenomen ingreep

2.2.1 Ligging projectgebied

De om te bouwen bestaande en nieuwbouw afsluiterschema's liggen op verschillende, bestaande Gasunie terreinen verdeeld over de provincie Drenthe (Figuur 1). Een aantal afsluiterschema's ligt in de buurt van bosschages en watergangen. Anderen zijn omringd door akkerland. Gasunie terreinen zijn betegeld, met gras begroeid, verhard met steenslag of een mix hiervan.

2.2.2 Voorgenomen ingreep

De voorgenomen werkzaamheden bestaan in het kader van de ombouw uit het plaatsen van passtukken (daar waar nu een afsluiter zit) op de afsluiterschema's op Gasunie terreinen. Deze worden aangelegd door middel van open ontgravingen. Dit zal plaatsvinden op deels verharde en deels onverharde Gasunie terreinen. De werkzaamheden blijven zoveel mogelijk binnen de Gasunie-terreinen en soms op de grasstroken of akkers erbuiten. Aanlegduur per nieuwbouw schema ligt op circa 84 dagen (60 werkdagen). In Drenthe wordt een ontgravingsdiepte van 3,0 m-mv gebruikt en ter hoogte van de tie-in 3,5 m-mv. Het ontwateringsniveau ligt op 0,5 meter minus de onderzijde van de put. De exacte oppervlakte per afgraving ligt anders per afsluiter en ligt tussen de 30 x 15 meter en 60 x 25 meter.

2.2.3 Wijze van uitvoering

Voor het plaatsen van passtukken (daar waar nu de afsluiter zit) op deze afsluiterschema's moet de gasstroom onderbroken worden. Maatregelen worden getroffen om gastransport via andere leidingen in stand te houden. Waar nodig worden restanten gas afgeblazen. Na het aanbrengen van de passtukken wordt de leiding weer aangesloten op het gastransportnet.

Tijdens de werkzaamheden zullen sloten niet gedempt worden en bomen en struiken niet gekapt of gesnoeid worden. Het is mogelijk dat er rijplaten gebruikt worden. Deze worden binnen de hekken van de Gasunie terreinen geplaatst. Bij de locaties zal voor twee tot drie weken tijdelijke bemaling worden toegepast.

2.2.4 Afbakening effecten

Door het uitvoeren van de werkzaamheden bij bestaande afsluiterschema's kunnen op verschillende manieren effecten optreden op beschermde soorten. Er treden geen effecten op tijdens de gebruiksfase van de afsluiterschema's. Deze effecten, zoals beschreven hieronder, kunnen voortduren (na-ijlen) tot na het afronden van de werkzaamheden. Uitgangspunt is dat de werkzaamheden binnen een afstand van 25 meter rondom de afsluiterschema's plaatsvinden. Binnen deze afstand zijn effecten beoordeeld.

Er wordt uitgegaan van tijdelijke bemaling op elke locatie. Van versnippering is door aard en omvang van de ingreep geen sprake. Heiwerkzaamheden zijn niet aan de orde. Trillingen, die ontstaan door de werkzaamheden, zijn daardoor zeer beperkt in omvang en reikwijdte, waardoor deze niet doorwerken op soorten. Vernatting is uitgesloten en watertoevoer is niet van toepassing. De overige effecten, die wel van toepassing kunnen zijn, omvatten aantasting en/of verlies van leefgebieden of groeiplaatsen, doden en verwonden van (beschermde) diersoorten, mechanische effecten, optische verstoring, verstoring door geluid, verstoring door licht en verdroging. Deze effecten zijn als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden op voorhand niet uit te sluiten. Of daadwerkelijk sprake is van negatieve effecten en welke gevolgen dit heeft, moet nader beoordeeld worden. In onderliggende rapportage wordt het soortgericht onderzoek beschreven wat is uitgevoerd om te bepalen op welke beschermde soorten mogelijk negatieve effecten optreden.

3 Voorkomen beschermde soorten

3.1 Soortgericht onderzoek poelkikker

3.1.1 Methode onderzoek

Het poelkikkeronderzoek is in 2023 uitgevoerd conform het Soortinventarisatieprotocol Netwerk Groene Bureaus (Netwerk Groene Bureaus, 2017) bij afsluiterschema's S-216, S-221, S-222 en S-223. Dit is beschreven in een rapport (Arcadis, 2023c. Kenmerk: WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-006). Het onderzoek bestond uit twee rondes per afsluiterschema en is uitgevoerd van een uur voor zonsondergang tot een uur na zonsondergang door twee ecologen bij Arcadis. Hierbij is op basis van zicht en gehoor (kooactiviteit) gezocht naar aanwezige individuen van poelkikker. Hiernaast zijn individuen gevangen met een schepnet en gedetermineerd. In onderstaande tabel (Tabel 2) is de verantwoording van het onderzoek weergegeven.

De tweede rondes bij S-216 en S-221 zijn niet uitgevoerd omdat er een droge sloot is aangetroffen bij het eerste bezoek. Het uitvoeren van een tweede onderzoeksrunde is daarom overbodig bevonden.

Tabel 2 Data en omstandigheden van de veldbezoeken voor het soortgericht onderzoek naar poelkikker in 2023

Afsluiterschema	Veldbezoek	Ecoloog	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
S-216	1	JK MR	12-06-2023	21:00-22:30u	25°C, zonnig, Bft 0
	2	-	-	-	-
S-221	1	JK MR	12-06-2023	21:00-22:30u	25°C, zonnig, Bft 0
	2	-	-	-	-
S-222	1	JK MR	07-06-2023	21:00-22:30u	15°C, zonnig, licht bewolkt, Bft 2
	2	JK MR	19-06-2023	21:00-22:45u	20°C, zonnig, licht bewolkt, Bft 1
S-223	1	JK AG	07-06-2023	21:00-22:30u	15°C, zonnig, licht bewolkt, Bft 2
	2	JK LK	19-06-2023	21:00-22:45u	20°C, zonnig, licht bewolkt, Bft 1

3.1.2 Resultaten

De poelkikker is op geen van de locaties waargenomen. Verder zijn er wel algemene amfibieën waargenomen zoals de bruine kikker en de bastaardkikker. Voortplantingshabitat van de poelkikker kan uitgesloten worden bij de afsluiterschema's S-216, S-221, S-222 en S-223 in Drenthe. Overwinteringshabitat kan tevens worden uitgesloten wegens het ontbreken van geschikt voortplantingswater in de nabije omgeving. Door het ontbreken van aanwezigheid van poelkikker, zijn effecten als gevolg van de werkzaamheden op poelkikker per definitie uitgesloten. Er is geen toetsing noodzakelijk voor deze soort.

3.2 Soortgericht onderzoek knollathyrus

3.2.1 Methode onderzoek

Voor knollathyrus geldt geen soortenprotocol om aanwezigheid vast te stellen. Soortgericht onderzoek naar knollathyrus bij afsluiterschema S-217 is uitgevoerd door middel van vier veldbezoeken in de bloeiperiode van deze soort (april t/m juli), waarbij systematisch langs potentiële groeiplaatsen is gelopen met geschikt weer en is gezocht naar bloeiende exemplaren. Afsluiterschema S-217 was klein en overzichtelijk te onderzoeken. De onderzoeken zijn uitgevoerd door een ecoloog bij Arcadis. Tabel 3 geeft de onderzoeksgegevens weer.

Tabel 3 Data van de veldbezoeken voor het soortgericht onderzoek naar knollathyrus

Datum	Tijd	Weergegevens	Ecoloog
12 juni 2024	14:00 – 15:00	17°C, zonnig, droog, 3 bft	MH
19 juni 2024	15:30 – 16:00	24°C, zonnig, droog, 3 bft	MH
9 juli 2024	13:00 – 13:45	20°C, zonnig, droog, 2 bft	MH
22 juli 2024	13:15 – 13:45	21°C, half-bewolkt, droog, 2 bft	MH

3.2.2 Resultaten

Tijdens de veldbezoeken is knollathyrus niet aangetroffen binnen of in de directe omgeving van S-217. Op basis van het soortgericht onderzoek naar de knollathyrus zijn groeiplaatsen van deze vaatplant uitgesloten op de afsluiterschema's.

Door het ontbreken van aanwezigheid van knollathyrus, zijn effecten als gevolg van de werkzaamheden op knollathyrus per definitie uitgesloten. Er is geen toetsing noodzakelijk voor deze soort.

3.3 Soortgericht onderzoek dreps

3.3.1 Methode onderzoek

Voor dreps geldt geen soortenprotocol om aanwezigheid vast te stellen. Soortgericht onderzoek naar dreps bij afsluiterschema S-221, S-222 en S-223 is uitgevoerd door middel van vier veldbezoeken uitvoeren in de bloeiperiode van deze soort (juni t/m juli), waarbij systematisch langs potentiële groeiplaatsen is gelopen en is gezocht naar bloeiende exemplaren. De locaties zijn achter elkaar bezocht op dezelfde onderzoeksdata. De afsluiterschema's S-221, S-222 en S-223 waren klein en overzichtelijk te onderzoeken. Het onderzoek naar dreps zijn uitgevoerd door een ecoloog bij Arcadis. Tabel 4 geeft de onderzoeksgegevens weer.

Tabel 4 Data van de veldbezoeken voor het soortgericht onderzoek naar dreps

Datum	Tijd	Weergegevens	Ecoloog
12 juni 2024	15:00 – 17:30	16°C, zonnig, droog, 2 bft	MH
19 juni 2024	16:00 – 17:30	24°C, zonnig, droog, 3 bft	MH
9 juli 2024	13:45 – 16:00	20°C, zonnig, droog, 2 bft	MH
22 juli 2024	13:45 – 15:30	21°C, half-bewolkt, droog, 2 bft	MH

3.3.2 Resultaten

Tijdens de veldbezoeken is dreps niet aangetroffen binnen of in de directe omgeving van afsluiterschema's. Op basis van het soortgericht onderzoek naar de dreps zijn groeiplaatsen van deze vaatplant uitgesloten op de afsluiterschema's.

Door het ontbreken van aanwezigheid van dreps, zijn effecten als gevolg van de werkzaamheden op dreps per definitie uitgesloten. Er is geen toetsing noodzakelijk voor deze soort.

3.4 Soortgericht onderzoek veldspitsmuis en grote bosmuis

Soortgericht onderzoek naar veldspitsmuis en grote bosmuis is noodzakelijk bij locaties S-217, S-218, S-219, S-223 en S-356. Omdat Gasunie vroegtijdig het veldwerk dat Arcadis zou uitvoeren heeft stopgezet, is het soortgerichte onderzoek naar veldspitsmuis en grote bosmuis op deze locaties niet uitgevoerd.

Aanwezigheid kan daardoor nog niet worden uitgesloten bij locaties S-217, S-218, S-219, S-223 en S-356. Deze onderzoeken moeten in een later stadium alsnog uitgevoerd worden.

3.5 Soortgericht onderzoek adder, hazelworm, ringslang en levendbarende hagedis

3.5.1 Methode onderzoek

Soortgericht onderzoek naar adder, hazelworm, ringslang en levendbarende hagedis (zie Tabel 5) is uitgevoerd door middel van het uitzetten van reptielplaten, conform de eisen benoemd in het protocol (Netwerk Groene Bureaus, 2023). De onderzoeken naar adder, hazelworm, ringslang en levendbarende hagedis kon goed gecombineerd worden. Het onderzoek naar de reptielen wordt derhalve samengevat in dit rapport en niet beschreven per soort.

Volgens het soortgericht protocol dienen voor elke 100 meter aan geschikt habitat 10 reptielplaten geplaatst te worden. De onderzoeken zijn uitgevoerd door een ecooloog bij Arcadis. Tabel 6 geeft de onderzoeksgegevens weer. De onderzoeken zijn uitgevoerd met geschikt weer en voldoen aan de weerseisen benoemd in het protocol. De reptielplaten zijn op 22 april 2024 neergelegd (zie Bijlage B Locaties reptielplaten voor de locaties van de reptielplaten per afsluiterschema) en het onderzoek is begonnen na de gewenningstijd van 14 dagen, benoemd in het Soortinventarisatieprotocol van Netwerk Groene Bureaus (2023).

Tabel 5 Samenvattende tabel waarin staat weergegeven welk soort reptiel bij welke afsluiterschemas niet uit te sluiten zijn

	Adder	Levendbarende hagedis	Hazelworm	Ringslang
S-218	X	X	X	
S-219			X	
S-221				X
S-223			X	
S-356			X	

Tabel 6 Data van de veldbezoeken voor het soortgericht onderzoek naar de adder, hazelworm, ringslang en levendbarende hagedis

Locaties	Datum	Tijd	Weergegevens	Ecoloog
S-218, S-219, S-221	7 mei 2024	08:30 – 11:30	16°C, half-bewolkt, droog, 2 bft	JK
S-223 en S-356	13 mei 2024	08:00 – 10:00	16°C, half-bewolkt, droog, 3 bft	JK
S-218, S-219, S-221	15 mei 2024	08:00 – 10:45	22°C, zonnig, droog, 1 bft	JK
S-223 en S-356	23 mei 2024	08:15 – 11:45	16°C, zonnig, droog, 2 bft	JK
S-218, S-219, S-221	27 mei 2024	09:15 – 10:15	15°C, zonnig, droog, 2 bft	JK
Alle	12 juni 2024	08:00 – 14:00	15°C, half-bewolkt en daarna zonnig, licht miezer in het begin en daarna volledig droog, 3 bft	MH
Alle	19 juni 2024	08:30 – 15:30	24°C, zonnig, droog, 3 bft	MH

Locaties	Datum	Tijd	Weergegevens	Ecoloog
S-223 en S-356	24 juni 2024	11:45 – 12:15	22°C, zonnig, droog, 1 bft	JK
Alle	9 juli 2024	08:00 – 13:00	18°C, zonnig, droog, 2 bft	MH
Alle	22 juli 2024	08:00 – 13:15	18°C, half-bewolkt, droog, 2 bft	MH
Alle	3 september 2024	09:00 – 13:30	18°C, half-bewolkt, droog, 2 bft	MR

3.5.2 Resultaten

Tijdens de veldbezoeken zijn geen adder, hazelworm, ringslang en levendbarende hagedis aangetroffen binnen of in de directe omgeving van afsluiterschema's. Leefgebied van deze soorten binnen de afsluiterschema's is daarom uitgesloten.

Door het ontbreken van aanwezigheid van adder, hazelworm, ringslang en levendbarende hagedis zijn effecten als gevolg van de werkzaamheden op deze soorten per definitie uitgesloten. Er is geen toetsing noodzakelijk voor deze soorten.

3.6 Soortgericht onderzoek teunisbloempijlstaart

3.6.1 Methode onderzoek

Het onderzoek naar teunisbloempijlstaart is uitgevoerd conform het onderzoeksprotocol vlinders en libellen van De Vlinderstichting (2023). Soortgericht onderzoek is uitgevoerd bij locaties S-217 en S-219. Bij S-219 zijn drie veldbezoeken uitgevoerd in de periode met de meeste trefkans, namelijk juli – 15 augustus (zie Tabel 7). Voor S-217 hebben vier bezoeken plaatsgevonden, waarvan 2 in de optimale periode (juli – 15 augustus) en twee bezoeken in de suboptimale periode (juni). De onderzoeken zijn uitgevoerd door een ecoloog bij Arcadis, met geschikt weer (zonnig/half bewolkt, vanaf 12 tot 25°C, windkracht minder dan 4). Tijdens het onderzoek is gefocust op aanwezigheid van rupsen en rupsvraat op de waardplanten (harig wilgenroosje, basterdwederik, teunisbloem en grote kattenstaart).

Tabel 7 Data van de veldbezoeken voor het soortgericht onderzoek naar de teunisbloempijlstaart

Locatie	Datum	Tijd	Weergegevens	Ecoloog
S-217	12 juni 2024	14:00 – 15:00	17°C, zonnig, droog, 3 bft	MH
S-217	19 juni 2024	15:30 – 16:00	24°C, zonnig, droog, 3 bft	MH
S-217 & S-219	9 juli 2024	13:00 – 15:00	18°C, zonnig, droog, 2 bft	MH
S-217 & S-219	22 juli 2024	13:00 – 15:15	18°C, half-bewolkt, droog, 2 bft	MH
S-219	6 augustus 2024	14:00 – 16:15	28°C, zonnig, droog, 3 bft	MH

3.6.2 Resultaten

Afsluiterschema S-219 bevat waardplanten voor de teunisbloempijlstaart. In het gebied was vooral harig wilgenroosje aanwezig als waardplant. Grote kattenstaart was in mindere mate aanwezig langs de slootranden die het terrein van afsluiterschema S-219 begrenzen. Bij S-217 waren enkele exemplaren harig wilgenroosje aanwezig als waardplant. De teunisbloempijlstaart is op beide locaties niet aangetroffen tijdens de veldbezoeken. Overige soorten, die in het gebied overvliegend zijn waargenomen, zijn bont zandoogje, groot koolwitje, distelvinder en kleine vos.

Aanwezigheid van teunisbloempijlstaart is uitgesloten binnen het projectgebied. Omdat de teunisbloempijlstaart niet in het projectgebied aanwezig is, zijn effecten als gevolg van de werkzaamheden op teunisbloempijlstaart per definitie uitgesloten; er is geen toetsing noodzakelijk voor deze soort.

3.7 Soortgericht onderzoek alpenwatersalamander

3.7.1 Methode onderzoek

Soortgericht onderzoek naar alpenwatersalamander bij afsluiterschema S-223 is uitgevoerd door middel van twee bezoeken in de periode half maart – juli (Netwerk Groene Bureaus, 2023). Per bezoek is voor zonsondergang onderzoek gedaan naar aanwezige individuen door middel van een schepnet, en na zonsondergang op zicht, door in het water te schijnen met een zaklamp. De onderzoeken zijn uitgevoerd door een ecooloog bij Arcadis. Tabel 8 geeft de onderzoeksgegevens weer. Het onderzoek is gedaan bij alle watergangen direct rondom de afsluiterschema.

Tabel 8 Data van de veldbezoeken voor het soortgericht onderzoek naar de alpenwatersalamander.

Datum	Tijd	Weergegevens	Zonsondergang	Ecoloog
7 mei 2024	19:00 – 22:30	15°C, half-bewolkt, droog, 1 bft	21:12	JK
24 juni 2024	22:15 – 23:00	18°C, licht bewolkt, droog, 1 bft	22:03	JK

3.7.2 Resultaten

Tijdens de veldbezoeken is de alpenwatersalamander niet aangetroffen binnen of in de directe omgeving van afsluiterschema's. Overige soorten, zoals zonnebaars, zijn tijdens het onderzoek waargenomen. Zonnebaars betreft een invasieve exoot¹ en is gemeld via het platform waarneming.nl. Op basis van het soortgericht onderzoek naar de alpenwatersalamander is voortplantingshabitat bij de watergang bij S-223 afwezig, waardoor op afsluiter S-223 geen overwinteringshabitat aanwezig is van deze soort.

Door het ontbreken van aanwezigheid van alpenwatersalamander, zijn effecten als gevolg van de werkzaamheden op deze soort per definitie uitgesloten. Er is geen toetsing noodzakelijk voor deze soort.

3.8 Fysieke inspecties

Voor sommige soorten kon niet volledig worden uitgesloten dat soortgericht onderzoek nodig was op basis van de quickscan. Voor deze soorten is daarom eerst een fysieke inspectie uitgevoerd om te bepalen of soortgericht onderzoek nodig is. De methode en resultaten van de fysieke inspecties zijn beschreven in een memo (Arcadis, 2024b, kenmerk: WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-014). In onderstaande paragrafen staan de resultaten van de fysieke inspecties kort samengevat per soort voor de locaties.

3.8.1 Broedvogels met jaarrond beschermde nest

Op 3 juli 2023 is een fysieke inspectie uitgevoerd naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten op locaties S-218 en S-356 door een ecooloog bij Arcadis. De weersomstandigheden waren overwegend bewolkt, 17°C en bft 1. Op locatie S-218 zijn geen potentieel jaarrond beschermde nesten waargenomen in de omgeving van het projectgebied. Ook op locatie S-356 zijn geen potentieel jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten als gevolg van de werkzaamheden op afsluiterschema's S-218 en S-356 zijn op basis van deze inspecties uitgesloten.

3.8.2 Das

Op 3 juli 2023 is een fysieke inspectie uitgevoerd naar de aanwezigheid van dassenburchten op locaties S-218 en S-356 door een ecooloog van Arcadis. De weersomstandigheden waren overwegend bewolkt, 17°C en bft 1. Bij locatie S-356 is geen actieve dassenburcht waargenomen. Bij locatie S-218 zijn wel actieve sporen waargenomen bij een dassenburcht (Arcadis, 2024b, kenmerk: WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-014). Daarnaast is door een externe partij bij locatie S-223 een dassenburcht waargenomen (Natuurbalans, 2024). Hierdoor is in de toekomst nog een fysieke inspectie nodig of moeten mitigerende maatregelen getroffen worden. Dit valt binnen enkele meters afstand van de werkzaamheden, waardoor mogelijk negatief effect niet is uit te sluiten.

¹ [Unielijst invasieve exoten](#) | [Invasieve exoten](#) | [NVWA](#)

Tijdens de inspectie zijn verse dassensporen aangetroffen en hieruit kan worden opgemaakt dat de burcht actief in gebruik is. In overleg met het bevoegd gezag is het eventueel mogelijk om daarom een Omgevingsvergunning aan te vragen op basis van de reeds aangetroffen verse sporen. Indien de werkzaamheden gaan plaatsvinden zoals voorgenomen dan is het nodig een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aan te vragen bij bevoegd gezag (S-218 bij RVO en S-223 provincie Drenthe). Het aanvragen van een Omgevingsvergunning is echter niet noodzakelijk als mitigerende maatregelen worden genomen nabij S-218.

3.8.3 Boommarter en steenmarter

Op 3 juli 2023 is een fysieke inspectie uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boommarter en/of steenmarter op locaties S-221 door een ecooloog van Arcadis. De weersomstandigheden waren overwegend bewolkt, 17°C en bft 1. Op de afsluiterschema S-221 zijn fysieke inspecties uitgevoerd door een ecooloog bij Arcadis om verblijfplaatsen van steenmarter vast te stellen. Een inspectie is uitgevoerd met een endoscoop in een holte van een berk nabij het projectgebied. In de holte zijn geen sporen aangetroffen en is gebruik door een boommarter en/of steenmarter is daarmee uitgesloten. Verblijfplaatsen van boom- of steenmarter zijn binnen afsluiterschema S-221 uitgesloten.

Door een externe partij is bij locatie S-223 een dassenburcht waargenomen (Natuurbalans, 2024). Hier kunnen boommarters en steenmarters ook gebruik van maken. Hierdoor is nog nader veldonderzoek nodig of dienen mitigerende maatregelen genomen te worden.

3.8.4 Bunzing

Door een externe partij is bij locatie S-223 een dassenburcht waargenomen (Natuurbalans, 2024). Deze locatie valt onder de provincie Drenthe waar kleine marters niet zijn vrijgesteld. Hier kan bunzing gebruik van maken. Hierdoor is nog een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit noodzakelijk of kunnen effecten voorkomen worden door het nemen van mitigerende maatregelen indien de dassenburcht wordt vermeden of niet wordt verstoord.

3.9 Preventieve en compenserende maatregelen en zorgplicht

Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om overtreding van de verbodsbepalingen zo veel als mogelijk te voorkomen. Waar mitigerende maatregelen niet mogelijk zijn, en dus een Omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig is, zijn compenserende maatregelen nodig om te borgen dat de staat van instandhouding van de soort niet wordt aangetast. Deze maatregelen, hieronder beschreven, omvatten zowel maatregelen die voortkomen uit de soortgerichte onderzoeken en fysieke inspecties die zijn beschreven in deze rapportage, als een herhaling van maatregelen die in de quickscan al zijn benoemd. Het toepassen van mitigerende maatregelen tijdens en/of na de uitvoering van de werkzaamheden is niet vrijblijvend. De Omgevingswet schrijft namelijk voor dat een Omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit alleen verleend kan worden als er geen andere bevredigende oplossing is en compenserende maatregelen onderdeel zijn van de vergunningsvoorwaarden, zodat de staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Daarnaast zijn nadere maatregelen noodzakelijk om te voldoen aan de zorgplicht. Onderstaande maatregelen dienen nader uitgewerkt te worden in een ecologisch werkprotocol en, afhankelijk van de exacte invulling van de werkzaamheden, in een vergunningsaanvraag.

3.9.1 Zorgplicht

Ten aanzien van de zorgplicht zijn in de Omgevingswet verplichtingen opgenomen. In deze paragraaf worden deze verplichtingen besproken en wordt beschreven op welke manier invulling te geven aan deze verplichtingen. De algemene zorgplicht geldt voor alle soorten. De specifieke zorgplicht geldt voor beschermde soorten. Het is belangrijk om ook rekening te houden met vrijgestelde soorten. Daarom moeten de volgende maatregelen genomen worden:

- Maai voorafgaand aan de werkzaamheden de vegetatie in het werkgebied kort. Hierdoor wordt het voor grondgebonden zoogdieren minder aantrekkelijk om te verblijven in deze zone tijdens aanleg.
- Voer de werkzaamheden rustig uit en in één richting van open water af. Op deze manier zijn dieren in de gelegenheid om te vluchten naar andere leefgebieden en worden ze niet het water ingejaagd waar ze mogelijk verdrinken.
- Gebruik het materieel zorgvuldig en deskundig, zodat geen onnodige schade wordt veroorzaakt of onnodige verstoring optreedt.
- Werkgebieden en werkpaden worden zo klein mogelijk gehouden.

3.9.1.1 Potentie Rode lijstsoorten

Soorten die in de Rode Lijst staan kunnen op de afsluiterschema's vóórkomen, maar zijn mogelijk nog niet meegenomen vanuit de Omgevingswet. Rode Lijst soorten zijn nog niet onderzocht, omdat ten tijde van de Quickscans en het uitzetten van soortgerichte onderzoeken de Wnb nog gold en Rode Lijst soorten hier niet in waren meegenomen. Zodra de invulling van de Omgevingswet compleet is, kan aanvullend veldonderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten uitgevoerd worden, indien noodzakelijk.

3.9.2 Algemene broedvogels

Neem de volgende mitigerende maatregelen voor broedvogels zonder jaarrond beschermd nest:

- Werk buiten het broedseizoen. Deze loopt ongeveer van 15 maart – 15 juli, maar deze periode kan afwijken en afhankelijk van de weersomstandigheden korter of langer duren. Wij adviseren om dit met de ecologisch deskundige te bespreken die de ecologische begeleiding verzorgt.
- Indien niet mogelijk, neem de volgende maatregelen:
 - Ontmoedig het gebied voorafgaand aan het broedseizoen door vegetatie kort te maaien en afschrikmaterialen (o.a. linten, roofvogelvliegers) te plaatsen.
 - Een ecologisch deskundige controleert voorafgaand aan de werkzaamheden en wekelijks tijdens de werkzaamheden in het broedseizoen het plangebied op broedende vogels.
 - Als broedende vogels worden aangetroffen, leg werkzaamheden nabij de nestplek stil totdat de jongen het plangebied verlaten hebben.

3.9.3 Vleermuizen

Om blokkades van verblijfplaatsen te voorkomen bij S-216, S-217, S-218, S-221, S-222, S-223 en S-356, plaats geen materiaal nabij of direct tegen bomen, gebouwen of andere objecten. Deze kunnen fungeren als verblijfplaats voor vleermuizen. Neem de volgende mitigerende maatregelen om verstoring als gevolg van verlichting te voorkomen op de afsluiterschema's, waarbij verlichting toegepast wordt tijdens de werkzaamheden:

- Gebruik geen verlichting in de periode maart t/m november tussen zonsondergang en zonsopkomst.
- Indien niet mogelijk, neem de volgende maatregelen:
 - Schijn niet met verlichting op bomen, gebouwen, bosschages en watergangen.
 - Richt verlichting zoveel mogelijk naar beneden.
 - Probeer uitstraling van verlichting naar de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen.
 - Laat het verlichtingsplan goedkeuren door een deskundig ecooloog.

Indien het nemen van deze mitigerende maatregelen niet lukt, dient uitgegaan te worden van aanwezigheid van vleermuizen. Dan dient een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd te worden bij bevoegd gezag (RVO en provincie Drenthe).

3.9.4 Boommarter, steenmarter en bunzing

Er zijn mogelijk vaste voortplantings- of rustplaatsen van boommarter, steenmarter en bunzing aanwezig bij afsluiterschema S-223. Indien de mogelijke verblijfplaats wordt geraakt door de werkzaamheden is het uitvoeren van soortgericht onderzoek naar deze soorten en/of het aanvragen van een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit noodzakelijk. Indien de verblijfplaats niet wordt geraakt en binnen 20 meter wordt gewerkt, kunnen effecten worden voorkomen en dienen mitigerende maatregelen genomen te worden. Mogelijke preventieve en compenserende maatregelen voor de steenmarter en bunzing omvatten het volgende:

- Werk buiten de kwetsbare periode (maart t/m augustus).
- Takkenrillen: de takkenril dient aangelegd te worden met dikke stammen en takken onderop (zodat er openingen zijn waar de steenmarter in kan kruipen) en kleinere takken bovenop. Omdat er een groter gebied verdwijnt, zouden er meerder takkenrillen geplaatst moeten worden.
- Markerkast in bosschage:
 - Plaats op een rustig plekje in het bosschage, bij voorkeur niet te dicht bij wegen of paden, wat struikgewas.
 - Plaats een smalle buis (doorsnee 90-100 mm) die toegang tot de kast geeft.
 - Plaats over de kast en buis takken die ervoor zorgen dat honden of mensen niet bij de kast kunnen komen en dat de kast uit het zicht staat. Indien mogelijk, schroef een aantal takken aan elkaar vast, zodat de constructie niet direct omvalt.

Deze maatregelen dienen verder uitgewerkt te worden in een mitigatie- en compensatieplan.

3.9.5 Das

Er zijn mogelijk vaste voortplantings- of rustplaatsen van das aanwezig nabij deze locaties. Indien de werkzaamheden gaan plaatsvinden zoals voorgenomen dan is het nodig een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aan te vragen bij bevoegd gezag (S-218 bij RVO en S-223 provincie Drenthe). Het aanvragen van een Omgevingsvergunning is echter niet noodzakelijk als de volgende mitigerende maatregelen worden genomen nabij S-218:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt door een ecooloog gecontroleerd of er dassen aanwezig zijn en of de situatie is gewijzigd.
- De werkzaamheden vinden overdag plaats. Ze worden daarom afgerond voor zonsondergang maar niet later dan 19:00 uur, of indien in de nacht wordt gewerkt:
 - Tussen de bijburcht en het tijdelijke fietspad komt een hek te staan met lichtdicht doek. Hierdoor wordt verstoring voorkomen.
 - Indien er tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dassen worden waargenomen stoppen de werkzaamheden en wordt contact opgenomen met de betrokken ecooloog.

Deze maatregelen dienen verder uitgewerkt te worden in een mitigatie- en compensatieplan.

4 Conclusies en vervolg

4.1 Conclusie

Tabel 9 geeft een overzicht weer van de beschermde soorten die niet kunnen worden uitgesloten op de onderzochte locaties en de benodigde vervolgstappen. Op of aangrenzend aan sommige locaties van bestaande afsluiters worden ook nog nieuwbouw afsluiters aangelegd (S-223 en S-356). Voor deze nieuwbouw afsluiters is provincie Drenthe bevoegd gezag en gelden verschillende beschermde soorten (zie Bijlage A Juridisch kader). Bij alle overige locaties is RVO het bevoegd gezag. Op basis van de quickscan en fysieke inspecties moeten mitigerende maatregelen getroffen worden voor vogels met jaarrond beschermde nesten (S-216, S-217, S-222 en S-223), vleermuizen (S-216, S-217, S-218, S-221, S-222, S-223 en S-356) en das (S-218 en S-223). Voor boommarter, steenmarter en bunzing (S-223) en veldspitsmuis en grote bosmuis (S-217, S-218, S-219, S-223 en S-356) dienen nog nader onderzoek worden uitgevoerd om aanwezigheid uit te sluiten.

Bij alle locaties zijn mitigerende maatregelen nodig voor algemene broedvogels, zoogdieren en amfibieën met vrijstelling. Als gevolg van het toepassen van de mitigerende maatregelen in paragraaf 3.9 zal een deel van de mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen worden voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, is een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit noodzakelijk. De overige onderzochte soorten zijn op basis van de quickscan, het soortgericht onderzoek of de fysieke inspecties uitgesloten op de bestaande en nieuwbouw afsluiterschema's.

Tabel 9 Beschermde soorten die op basis van het soortgericht onderzoek niet kunnen worden uitgesloten op de locaties en vervolgstappen

Bestaande afsluiter-schema	Nieuwbouw afsluiter-schema	Bevoegd gezag	Soort	Vervolgstappen
Alle locaties		RVO + Provincie Drenthe (S-223 en S-356)	Algemene broedvogels, zoogdieren en amfibieën met vrijstelling	Mitigerende maatregelen
S-223	S-443	Provincie Drenthe	Boommarter	Nader onderzoek*
			Steenmarter	Nader onderzoek*
			Bunzing	Nader onderzoek*
			Das	Nader onderzoek
S-218		RVO	Das	Mitigerende maatregelen
S-216, S-217, S-222 en S-223	S-440 en S-443	RVO + Provincie Drenthe (S-223)	Vogels met jaarrond beschermde nesten	Mitigerende maatregelen
S-216, S-217, S-218, S-221, S-222, S-223 en S-356	S-440 en S-443	RVO + Provincie Drenthe (S-223 en S-356)	Vleermuizen	Mitigerende maatregelen
S-217, S-218, S-219, S-223 en S-356	S-443	RVO + Provincie Drenthe (S-223 en S-356)	Veldspitsmuis	Nader onderzoek
			Grote bosmuis	Nader onderzoek

*Voor deze soorten dient nog soortgericht onderzoek te worden uitgevoerd of dient, indien mogelijk, een beoordeling van geschikte elementen in het habitat te worden opgesteld. In het geval van een beoordeling van geschikte elementen moet er, ook volgens het kennisdocument, vanuit gegaan worden dat alle aanwezige elementen, geschikt voor kleine marterachtigen, **essentieel** zijn. Met andere woorden er hoeft geen onderzoek gedaan te worden, maar een Omgevingsvergunning zal verkregen moeten worden op basis van een goedgekeurd mitigatie- en compensatieplan.

4.2 Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit

Uit door de Arcadis uitgevoerde soortgericht onderzoek blijkt geen noodzaak voor het aanvragen van een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit. Voor enkele soorten zijn mitigerende maatregelen nodig om overtreding te voorkomen. Indien deze niet genomen kunnen worden, is een vergunning nodig. Voor andere soorten is het uitvoeren van soortgericht onderzoek nog nodig. Hieruit kan blijken dat een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit noodzakelijk is. Hieronder wordt uitgeschreven bij welke soorten mogelijk een Omgevingsvergunning benodigd is en wat daarbij wordt verwacht.

Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden treedt (mogelijk) overtreding op ten aanzien van de das, boomarter, steenarter, bunzing, veldspitsbuis en grote bosmuis. Hierom is het aanvragen van een Omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit (voorheen ontheffing onder de Wnb) noodzakelijk. Bij het aanvragen voor een Omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit dient met het volgende rekening gehouden te worden:

- De procedure duurt standaard acht weken. Deze termijn kan door het bevoegd gezag (voor de ombouw van bestaande afsluiters is dat RVO, voor nieuwbouw afsluiters de provincie Drenthe) eenmalig met zes weken verlengd worden.
- Een vergunning zal alleen verleend worden als geen alternatieven mogelijk zijn.
- De ontwikkeling mag geen afbreuk doen aan het streven om de soorten in een gunstige staat van instandhouding voort te laten bestaan.
- De ontwikkeling dient een in de wet genoemd belang. Zie ook Bijlage A.

5 Literatuurlijst

Arcadis (2023a). WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-003 Quickscan Natuurwetgeving Waterstofnetwerk Noord-Nederland. Afsluiterschema's Groningen, Drenthe en Overijssel. 14 juli 2023. Versie definitief.

Arcadis (2023b). WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-005 Quickscan Natuurwetgeving Waterstofnetwerk Noord-Nederland. 15 december 2023. Versie definitief.

Arcadis (2023c). WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-006 Soortgericht onderzoek poelkikker. 10 oktober 2023. Versie definitief.

Arcadis (2024a). WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-010 Soortgericht Onderzoek Afsluiterschema's Groningen 2023-2024. 30 september 2024. Versie definitief.

Arcadis (2024b). WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-014_Fysieke inspectie bestaande afsluiters Groningen Drenthe. 26 juli 2024. Versie definitief.

BIJ12 (juli 2017). Kennisdocument das.

BIJ12 (juli 2024). Kennisdocument kleine marterachtigen. Versie 1.1.

Natuurbalans (25 juli 2024). Voorlopige resultaten QS groengasproject 8 locaties Lutten-Dalen. Projectnummer 24-154. Versie: concept.

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (n.d.). Unielijst invasieve exoten. Verkregen op 1 november 2024: [Unielijst invasieve exoten](#) | [Invasieve exoten](#) | [NVWA](#)

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2017) Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie nov 2023.

<https://www.netwerkgroenebureaus.nl/downloads/category/21?download=649>

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2023) Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie nov 2023. <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/downloads/21?download=926>

Bijlage A Juridisch kader

Algemene bescherming

In het Besluit activiteiten leefomgeving is een zorgplicht ten aanzien van soorten opgenomen. In het algemeen moet voorkomen worden dat bij het doden of vangen van een dier, dat dier onnodig lijdt.² Verder is aangegeven dat bij flora- en fauna-activiteiten of andere activiteiten, waarbij redelijkerwijs vermoed kan worden dat dit leidt tot nadelige effecten ten aanzien van natuurbescherming, de volgende zaken verplicht zijn:³

- Neem alle maatregelen, die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd, om gevolgen te voorkomen.
- Voor zover gevolgen niet kunnen worden voorkomen: beperk die gevolgen zoveel mogelijk.
- Of maak deze ongedaan, en
- Als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: laat de activiteit achterwege, zover dat redelijkerwijs kan worden gevraagd.

Voor flora- en fauna-activiteiten geldt specifiek het volgende⁴:

- a. Voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van beschermde soorten op de locatie of in de directe nabijheid óf voor beschermde soorten leefgebieden óf groeiplaatsen aanwezig zijn.
- b. Als deze aanwijzingen er zijn, wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor beschermde dieren, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor beschermde planten.
- c. Als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor beschermde dieren, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor beschermde planten.
- d. Alle passende mitigerende maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen.
- e. Tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben.
- f. Het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

Categorieën

De wet onderscheidt drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Soorten vogelrichtlijn, ook wel Vogelrichtlijnsoorten genoemd (§ 11.2.2 Besluit activiteiten leefomgeving).
- Soorten habitatrichtlijn, ook wel Habitatrichtlijnsoorten genoemd (§ 11.2.3 Besluit activiteiten leefomgeving).
- Andere soorten (§ 11.2.4 Besluit activiteiten leefomgeving).

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan, dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd.⁵

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen⁶:

- alle in het wild levende dieren, zoals genoemd in:
 - bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn;
 - bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
 - bijlage I bij het Verdrag van Bonn;
- planten van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied, zoals genoemd in:
 - bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn;

²art. 11.28 (voorkomen onnodig lijden van dieren), Besluit activiteiten leefomgeving

³art. 11.27 (specifieke zorgplicht), lid 1, Besluit activiteiten leefomgeving

⁴art. 11.27 (specifieke zorgplicht), lid 2, Besluit activiteiten leefomgeving

⁵art. 11.37 t/m 11.40, Besluit activiteiten leefomgeving

⁶ art. 11.46 t/m 11.48, Besluit activiteiten leefomgeving

- bijlage I bij het Verdrag van Bern.

Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat in het Besluit activiteiten leefomgeving § 11.2.3 'soorten habitatrichtlijn' in de titel heeft, wordt deze term echter wel gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten, waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een 'nationale kop' op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen in bijlage IX onder A bij het Besluit activiteiten leefomgeving.⁷

Regels

In de Omgevingswet staat dat het zonder Omgevingsvergunning verboden is om een flora- en fauna-activiteit te verrichten.⁸ De definitie van een flora- en fauna-activiteit is "*activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten*". In het Besluit activiteiten leefomgeving is dit nader gespecificeerd. Het verbod geldt voor Vogelrichtlijnsoorten voor:⁹

- g. het opzettelijk doden of opzettelijk vangen;
- h. het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren of het opzettelijk wegnemen van nesten;
- i. het rapen en onder zich hebben van eieren;
- j. het opzettelijk storen, tenzij het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.¹⁰

Het verbod geldt voor Habitatrichtlijnsoorten voor:¹¹

- a. het opzettelijk doden of opzettelijk vangen;
- b. het opzettelijk verstoren;
- c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren;
- d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen;
- e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van beschermde planten.

Het verbod geldt voor Andere soorten voor:¹²

- f. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende individuen;
- g. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen;
- h. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van Andere soorten (planten).

Hierboven is voor Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten aangegeven dat verstoring niet is toegestaan. Niet iedere verstoring in het kader van de wet is relevant. Het moet gaan om verstoring die voor soorten in potentie wezenlijke gevolgen heeft. Een tijdelijke verandering van gedrag valt hier niet zonder meer onder. Zie voor meer informatie het volgende tekstkader.

⁷art. 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen), Besluit activiteiten leefomgeving

⁸art. 5.1 (Omgevingsvergunningplichtige activiteiten wet), lid 2, onderdeel 9, Omgevingswet

⁹art. 11.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn schadelijke handelingen), lid 1 Besluit activiteiten leefomgeving.

¹⁰De uitzondering is opgenomen in art. 11.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn schadelijke handelingen), lid 3 Besluit activiteiten leefomgeving.

¹¹art. 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen), lid 1, Besluit activiteiten leefomgeving

¹²art. 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen), lid 1, Besluit activiteiten leefomgeving

Juridisch kader verstoring beschermde soorten

Niet iedere toename van verstoringbronnen leidt tot een daadwerkelijk effect dat in het kader van de wet is voorzien als verstoring. Voor een individu dat sprake is van opzettelijke verstoring als niet in de directe omgeving (tijdelijk) uitwijkmogelijkheden voor handen zijn en de functionaliteit van het leefgebied door verstoring wordt aangetast. Dit si verschillende keren bevestigd door de Raad van State. Hieronder staan twee delen van uitspraken waarin dit bevestigd is:

ECLI:NL:RVS:2009:BI3701: "Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 21 november 2007 in zaak nr. 200607283/1) geldt als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving, moet worden aangemerkt als een opzettelijke verontrusting in de zin van artikel 10 van de Ffw."

ECLI:NL:RVS:2020:1125: "Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 23 juni 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BM8836), geldt bij de uitleg van artikel 10 van de Flora- en faunawet als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving een opzettelijke verontrusting is in de zin van die bepaling. Het tijdelijk (doen) wegvluchten voor werkzaamheden naar een rustiger plek kan niet worden aangemerkt als opzettelijke verontrusting in de zin van deze bepaling. De Afdeling volgt deze interpretatie eveneens ten aanzien van het in het vierde lid van artikel 3.1, vierde lid, van de Wnb neergelegde verbod van opzettelijke storing."

Gedragscodes en vrijstellingen

Het verbod om een flora- en fauna-activiteit uit te voeren zonder Omgevingsvergunning geldt niet voor activiteiten die vallen onder een door de minister van LNV vastgestelde gedragscode. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden¹³:

- Aantoonbaar uitvoeren in overeenstemming met de gedragscode.
- Plaatsvinden in het kader van:
 - het bestendig beheren of onderhouden van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
 - een bestendig gebruik;
 - ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

In het algemeen geldt het verbod om een flora- en fauna-activiteit uit te voeren zonder Omgevingsvergunning niet voor gevallen, te gebruiken middelen en/of soorten die zijn opgenomen in het omgevingsplan, de waterschapsverordening¹⁴, de omgevingsverordening¹⁵ of een ministeriële regeling¹⁶ of een programma¹⁷. Hierbij moet wel worden voldaan aan de voorwaarden, zoals die ook gelden voor de aanvraag van een Omgevingsvergunning (zie tekst onder kopje 'Omgevingsvergunning').¹⁸

¹³art. 11.45 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn op basis van aangewezen gedragscode), art. 11.53 (vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn op basis van aangewezen gedragscode), art. 11.59 (vergunningvrije gevallen andere soorten op basis van aangewezen gedragscode), Besluit activiteiten leefomgeving

¹⁴art. 5.2 (afbakening vergunningplicht art. 5.1), lid 2, Omgevingswet

¹⁵art. 5.2 (afbakening vergunningplicht art. 5.1), lid 2, Omgevingswet en art. 11.42 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn in omgevingsverordening), art. 11.50 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn in omgevingsverordening), art. 11.56 (aanwijzing vergunningvrije gevallen andere soorten in omgevingsverordening), Besluit activiteiten leefomgeving

¹⁶art. 5.2 (afbakening vergunningplicht art. 5.1), lid 3, Omgevingswet en art. 11.43 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn in ministeriële regeling), art. 11.51 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn in ministeriële regeling), art. 11.57 (aanwijzing vergunningvrije gevallen andere soorten in ministeriële regeling), Besluit activiteiten leefomgeving

¹⁷art. 5.2 (afbakening vergunningplicht art. 5.1), lid 4, Omgevingswet

¹⁸art. 8.74j t/m 8.74l, Besluit kwaliteit leefomgeving als verwezen in art. 11.44 (begrenzing aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn), lid 1, art. 11.52 (begrenzing aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn), lid 1, art. 11.58 (begrenzing aanwijzing vergunningvrije flora- en fauna-activiteiten andere soorten), lid 1, Besluit activiteiten leefomgeving,

Als activiteiten in een goedgekeurd programma zijn opgenomen, moet het programma wel aan een van de volgende voorwaarden voldoen¹⁹:

- Het programma moet gericht zijn op inrichting, gebruik en beheer van een Natura 2000-gebied en gericht zijn op het halen van de instandhoudingsdoelstellingen (voorheen beheerplan).
- Het programma moet gericht zijn op een evenwichtige duurzame ontwikkeling, waarbij de belasting van kwalificerende natuurwaarden in Natura 2000-gebieden afneemt of beheer, bescherming, herstel van natuurlijke habitats of de staat van instandhouding van in het wild voorkomende dieren of planten verbetert.

Verder geldt voor beschermde soorten het verbod om zonder Omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit uit te voeren niet in de volgende gevallen:

- Als de activiteit is toegestaan in het kader van een andere wet én als wordt voldaan aan artikel 9, lid 1 en 2 en artikel 13 van de Vogelrichtlijn voor Vogelrichtlijnsoorten²⁰, artikel 16, lid 1 van de Habitatrichtlijn voor Habitatrichtlijnsoorten²¹ en de eisen die ook aan de Omgevingsvergunning worden gesteld voor Andere soorten.²² Zie het volgende tekstkader voor de relevante inhoud van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.
- Als de activiteiten vallen onder instandhoudingsmaatregelen²³ en passende maatregelen²⁴ in het kader van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.²⁵
- Voor andere soorten geldt dat het verbod niet van toepassing is op het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis en het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.²⁶

Relevante inhoud Vogel- en Habitatrichtlijn

In artikel 9 lid 1 staat dat er geen andere bevredigende oplossing mag bestaan en dat het voornemen nodig is:

- In het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid (onderdeel a),
- In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer (onderdeel a),
- Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren (onderdeel a),
- Ter bescherming van flora en fauna (onderdeel a);
- Voor doeleinden in verband met onderzoek en onderwijs, het uitzetten en herinvoeren van soorten en voor de met deze doeleinden samenhangende teelt (onderdeel b);
- Teneinde het vangen, het houden of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan (onderdeel c).

In artikel 9, lid 2 geeft de voorwaarden waaronder mag worden afgeweken. De volgende zaken moeten worden vermeld:

- Voor welke soorten mag worden afgeweken (onderdeel a);
- Welke middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden zijn toegestaan (onderdeel b);
- Onder welke voorwaarden met betrekking tot het risico en onder welke omstandigheden van tijd en van plaats deze afwijkende maatregelen mogen worden genomen (onderdeel c);
- Welke autoriteit bevoegd is te verklaren dat aan die voorwaarden is voldaan, en te beslissen welke middelen, installaties of methoden mogen worden aangewend, binnen welke grenzen en door welke personen (onderdeel d);
- Welke controles zullen worden uitgevoerd (onderdeel e).

¹⁹art. 5.2 (afbakening vergunningplicht art. 5.1), lid 4, Omgevingswet art. 11.41 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn in programma), lid 2 en art. 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen), Besluit activiteiten leefomgeving

²⁰art. 11.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel a, Besluit activiteiten leefomgeving.

²¹art. 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen) lid 2, onderdeel a, Besluit activiteiten leefomgeving

²²art. 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel b, Besluit activiteiten leefomgeving

²³“instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de art. en 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of art. 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn.”

²⁴“een passende maatregel als bedoeld in art. 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn”.

²⁵art. 11.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel b, art. 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel b en art. 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel c, Besluit activiteiten leefomgeving.

²⁶art. 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel a, Besluit activiteiten leefomgeving.

In artikel 13 is opgenomen dat de activiteiten niet mogen leiden tot een verslechtering van de huidige staat van instandhouding.

In artikel 16, lid van de Habitatrichtlijn staat dat wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat de activiteit geen afbreuk doet aan een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan, mag onder de volgende voorwaarde worden afgeweken:

- In het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats (onderdeel a);
- Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom (onderdeel b);
- In het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (onderdeel c);
- Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van deze soorten, alsmede voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten (onderdeel d);
- Ten einde het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, door de bevoegde nationale instanties vastgesteld aantal van bepaalde specimens van de in bijlage IV genoemde soorten te vangen, te plukken of in bezit te hebben (onderdeel e).

Voor dit project is het RVO bevoegd gezag voor de bestaande afsluiterschema's, voor nieuwbouw afsluiterschema's (S-223 en S-356) is provincie Drenthe bevoegd gezag. Onderstaand is weergegeven welke soorten wel zijn vrijgesteld per bevoegd gezag.

RVO	Provincie Drenthe
Bastaardkikker	Bastaardkikker
Bruine kikker	Bruine kikker
Gewone pad	Gewone pad
Kleine watersalamander	Kleine watersalamander
Meerkikker	Meerkikker
Aardmuis	Aardmuis
Bosmuis	Bosmuis
Dwergmuis	Dwergmuis
Dwergspitsmuis	Dwergspitsmuis
Egel	Egel
Gewone bosspitsmuis	Gewone bosspitsmuis
	Haas
Huisspitsmuis	Huisspitsmuis
Konijn	Konijn
Ondergrondse woelmuis	Ondergrondse woelmuis
Ree	Ree
Rosse woelmuis	Rosse woelmuis
Tweekleurige bosspitsmuis	Tweekleurige bosspitsmuis
Veldmuis	Veldmuis
Vos	Vos
Wezel	
Woelrat	Woelrat

Omgevingsvergunning

Voor een project geldt dat in de aanvraag van een Omgevingsvergunning moet worden voldaan aan een aantal eisen. Dit verschilt per beschermingscategorie.

Voor Vogelrichtlijnsoorten moet een project voor een aanvraag Omgevingsvergunning voldoen aan de volgende eisen om de Omgevingsvergunning ook daadwerkelijk te verlenen²⁷:

- Er is geen andere bevredigende oplossing.
- De activiteit is nodig:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - voor het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora en fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.
- De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de relevante soort(en).

Voor Habitatrichtlijnsoorten moet een project voor een aanvraag Omgevingsvergunning voldoen aan de volgende eisen om de Omgevingsvergunning ook daadwerkelijk te verlenen²⁸:

- Er is geen andere bevredigende oplossing.
- De activiteit is nodig:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - voor het voorkomen van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daarvoor benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten;
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de Omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, respectievelijk een beperkt bij de Omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.
- De activiteit doet geen afbreuk aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Voor Andere soorten moet een project voor een aanvraag Omgevingsvergunning voldoen aan de volgende eisen om de Omgevingsvergunning ook daadwerkelijk te verlenen²⁹:

- Er is geen andere bevredigende oplossing.
- De activiteit is nodig:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - voor het voorkomen van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daarvoor benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten;
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de Omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, respectievelijk een beperkt bij de Omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

²⁷art. 8.74j (beoordelingsregels flora- en fauna-activiteit: soorten vogelrichtlijn), Besluit kwaliteit leefomgeving

²⁸art. 8.74k (beoordelingsregels flora- en fauna-activiteit: soorten habitatrichtlijn), Besluit kwaliteit leefomgeving

²⁹art. 8.74l (beoordelingsregels flora- en fauna-activiteit: andere soorten), Besluit kwaliteit leefomgeving

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - voor het voorkomen van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
 - voor het beperken van de omvang van de populatie van in het wild levende dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - voor het voorkomen of bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - in het kader van een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - in het kader van het bestendig beheer of onderhouden van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - in het kader van het bestendig beheer of onderhouden van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
 - in het algemeen belang.
- De activiteit doet geen afbreuk aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

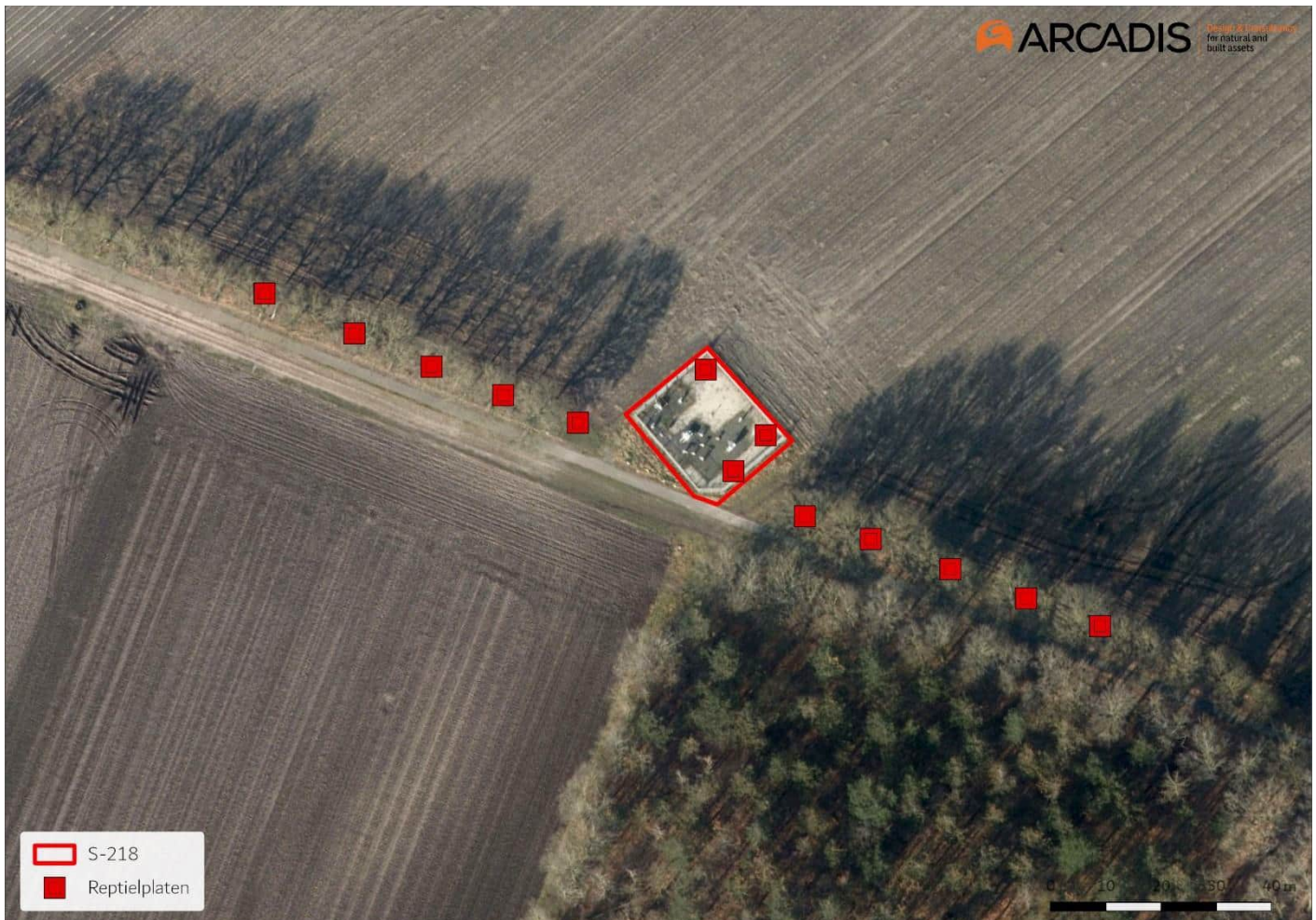
Geen andere bevredigende oplossing betekent -ook in combinatie met hetgeen onder het kopje 'Algemene bescherming' is beschreven dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, een Omgevingsvergunning niet te verlenen is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied.

Houdbaarheid van gegevens

In de Omgevingswet is opgenomen dat in het algemeen onderzoeksgegevens maximaal twee jaar houdbaar zijn, tenzij te onderbouwen is waarom gegevens ouder dan twee jaar nog actueel zijn. Flora- en fauna-activiteiten zijn echter uitgezonderd van de houdbaarheidsregel van maximaal twee jaar.³⁰

³⁰ art. 16.5 (houdbaarheid onderzoeksgegevens), Omgevingswet

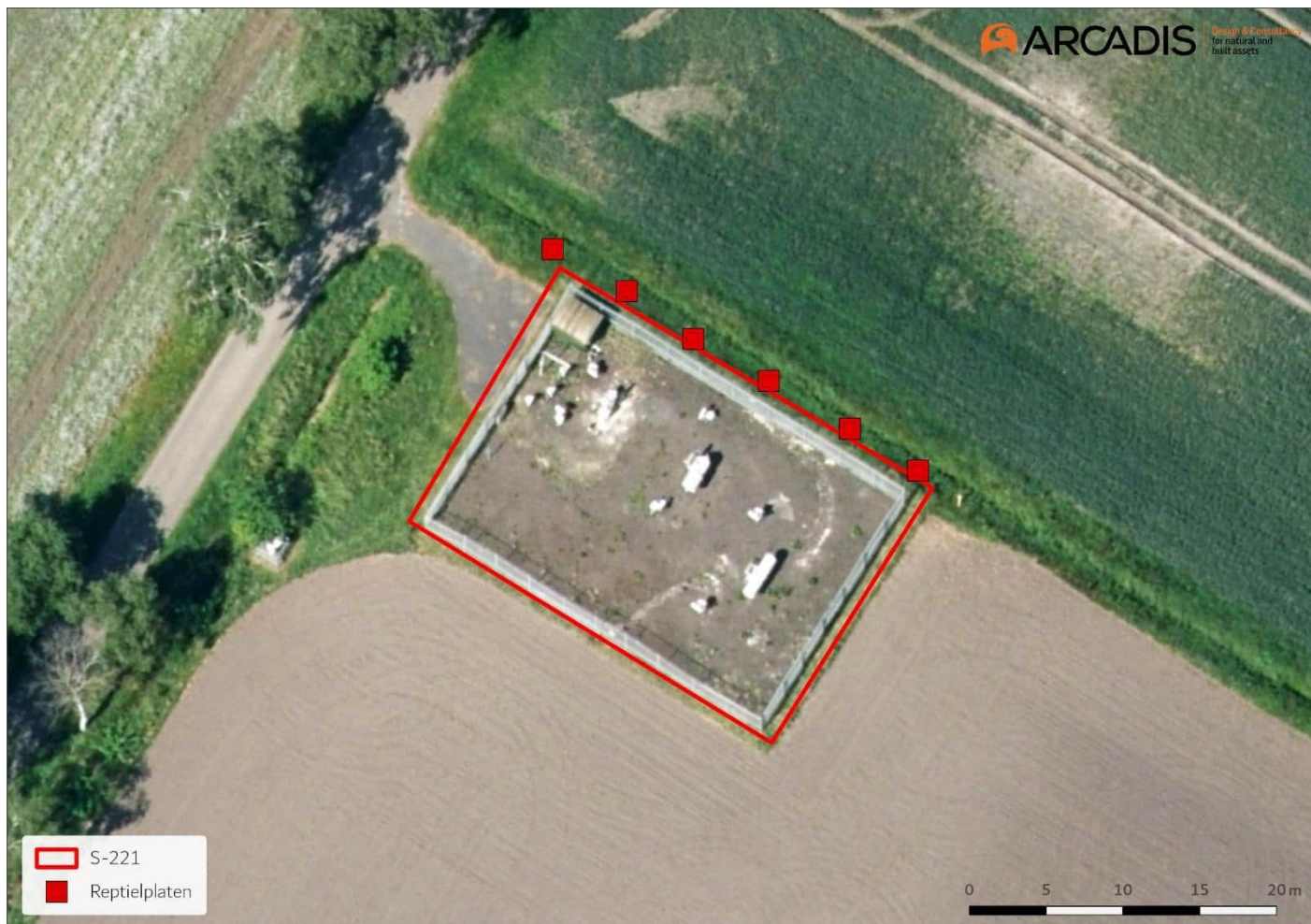
Bijlage B Locaties reptielplaten per afsluiterschema

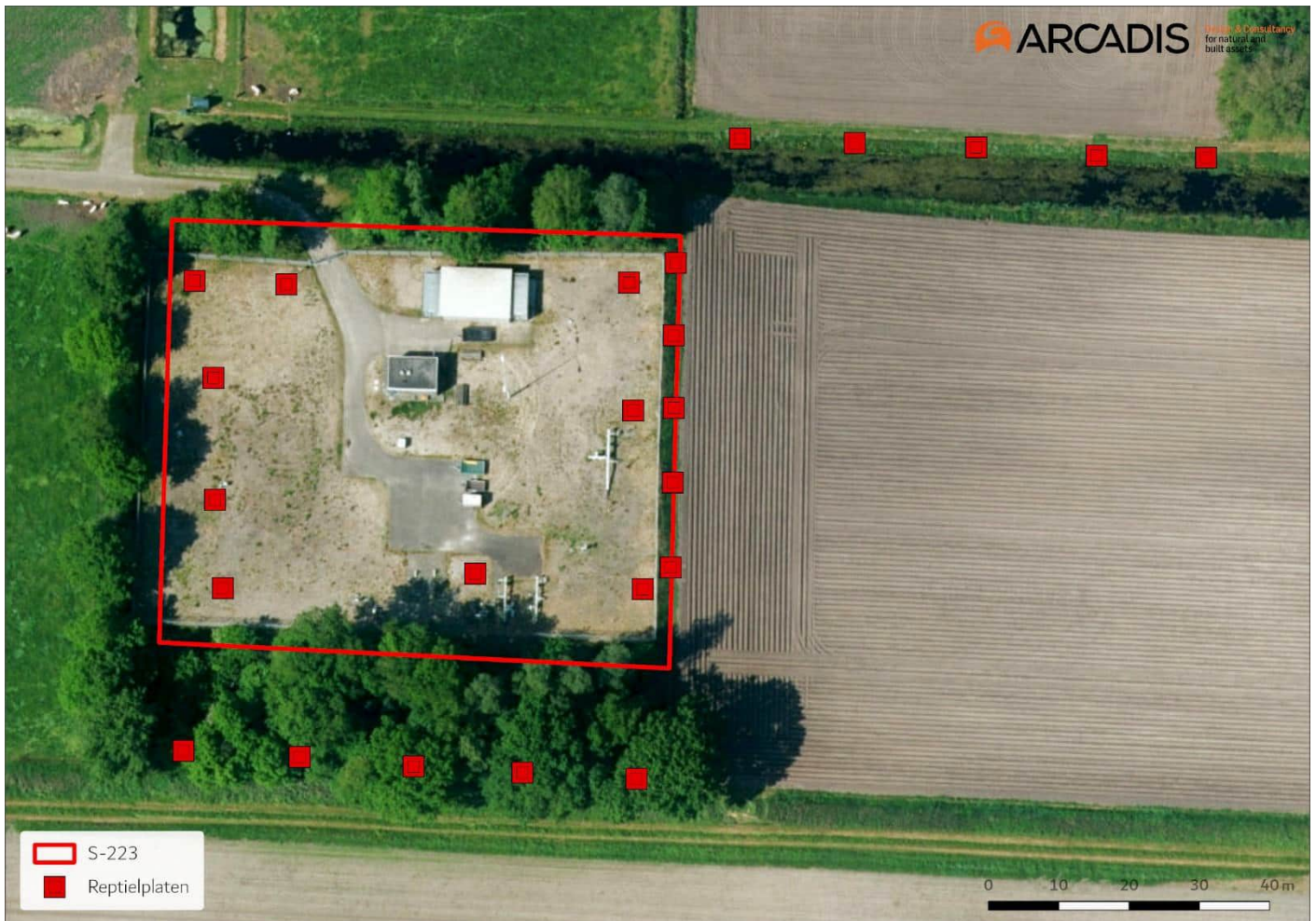
Figuur 2: Locaties van reptielplaten (rode vierkanten) bij afsluiterschema S-218.

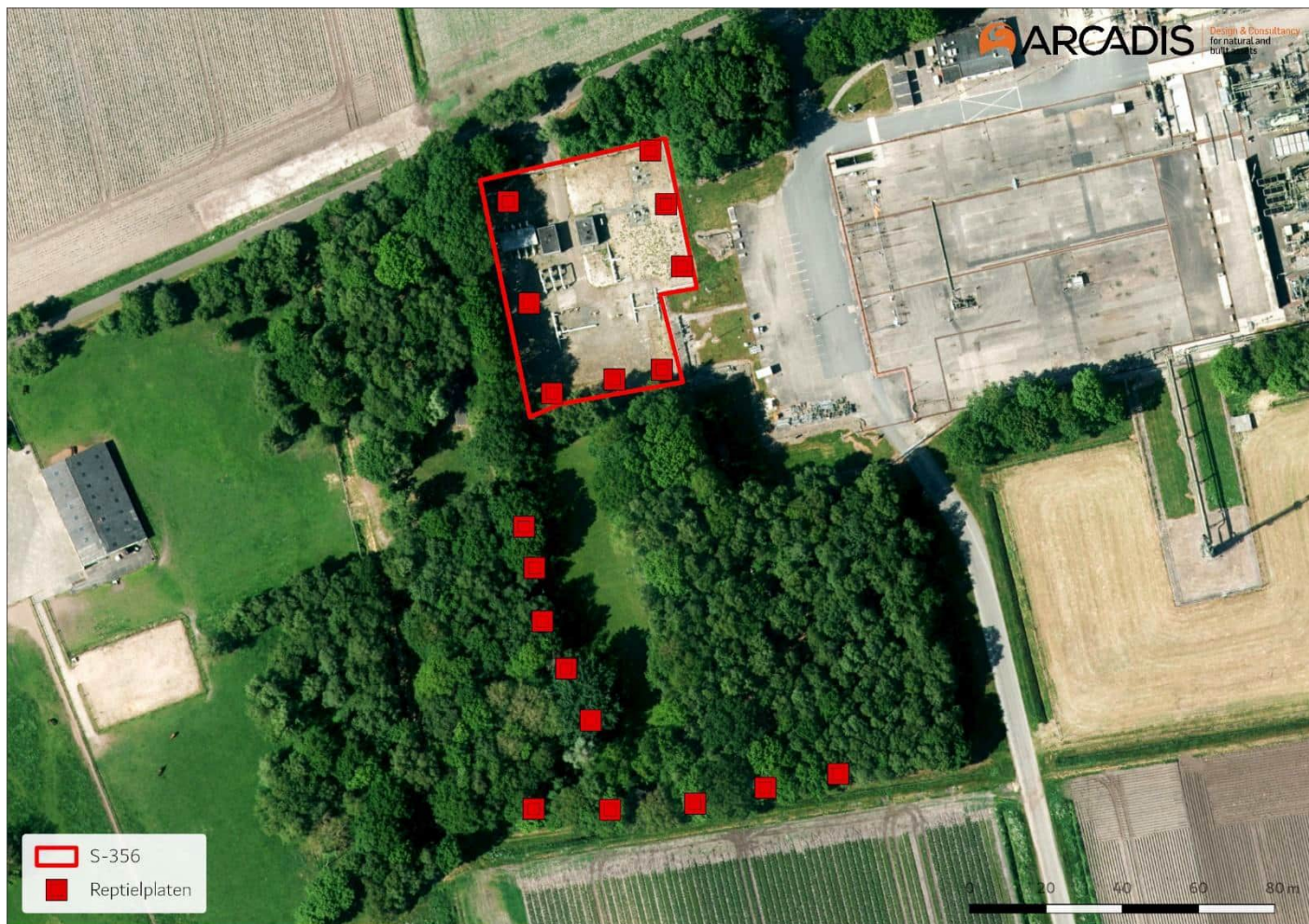
Figuur 3 Locaties van reptielplaten (rode vierkanten) bij locatie S-219

Figuur 4 Locaties van reptielplaten (rode vierkanten) bij locatie S-221

Figuur 5 Locaties van reptielplatten (rode vierkanten) bij locatie S-223

Figuur 6 Locaties van reptielplaten (rode vierkanten) bij locatie S-356

Colofon

WATERSTOFNETWERK NOORD-NEDERLAND | SOORTGERICHT ONDERZOEK
AFSLUITERSHEMA'S DRENTHE 2023-2024

KLANT

N.V. Nederlandse Gasunie

AUTEUR

M. de Haan

PROJECTNUMMER

30133275

ONZE REFERENTIE

WNN1-ARC-EM-REP-0099

DATUM

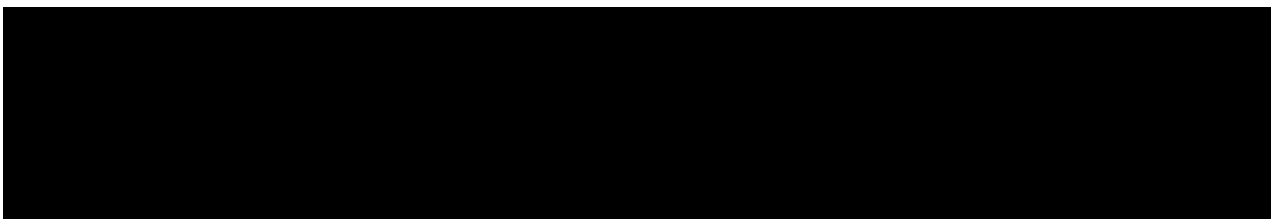
10 maart 2026

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

VRIJGEGEVEN DOOR

Over Arcadis

Arcadis is dé wereldwijde partner die vooraan staat bij de meest impactvolle projecten van onze tijd. We helpen onze klanten duurzame keuzes te maken via de combinatie van digitale innovatie, expertise en toekomstgerichte vaardigheden in onder meer milieu, energie, water, gebouwen, transport en infrastructuur. Wij zetten die extra stap om onze klanten op maat gemaakte oplossingen te bieden voor ontwerp, engineering en advies. Door data-gedreven inzichten in te zetten geven we de natuurlijke en gebouwde omgeving samen vorm. Met meer dan 35.000 mensen bundelen we wereldwijde expertise en pakken we samen uitdagingen als klimaat, betaalbare energie en leefbare steden aan. We verbeteren de levenskwaliteit door onze aanwezigheid in meer dan 30 landen. In 2024 behaalden we een bruto-omzet van €5,0 miljard.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

T +31 (0)88 4261 261

VERTROUWELIJK

Waterstofnetwerk Nederland
Rapport aanvullend ecologisch onderzoek
Afsluiterlocaties S-217, S-218, S-219 en S-440/S-223

Project
Waterstofnetwerk Nederland

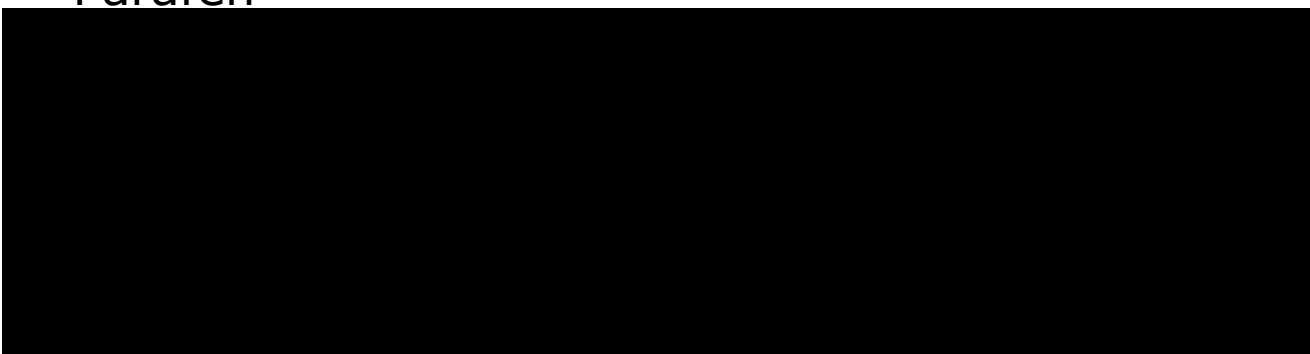
Revisienummer
5

Revisie datum
29-01-2026

Ons kenmerk
WNN1-SWF-EM-REP-0067

Status
Definitief

Parafen

Auteur

Gecontroleerd

Ter
goedkeuring/besluitvorming

Revisie geschiedenis

Revisienummer	Omschrijving	Datum
0	Eerste uitgifte	04-02-2025
1	Eerste revisie	28-07-2025
2	Tweede revisie	07-10-2025
3	Derde revisie	14-10-2025
4	Vierde revisie	27-10-2025
5	Definitief gemaakt	29-01-2026

Ondersteunende Documenten

Document nummer	Document naam

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Gebiedsbeschrijving	3
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	3
2.2	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	Resultaten voorgaand onderzoek	5
4	Onderzoeksmethodiek	6
4.1	Grote bosmuis en veldspitsmuis	6
4.2	Das, boommarter en steenmarter	7
5	Onderzoeksresultaten	8
5.1	Grote bosmuis en veldspitsmuis	8
5.2	Das, boommarter en steenmarter	10
6	Toetsing aan wet- en regelgeving	11
6.1	Grote bosmuis	11
6.2	Veldspitsmuis	11
6.3	Das, boommarter en steenmarter	11
7	Conclusies en aanbevelingen	12
	Verklarende woordenlijst	13

1 Inleiding

Sweco heeft van Hynetwork Services B.V. (Hynetwork) opdracht gekregen voor het uitvoeren van een nader onderzoek ter plaatse van de afsluiters S-217, S-218, S-219 en S-440 (voorheen S-223). Deze afsluiters bevinden zich allemaal in de provincie Drenthe.

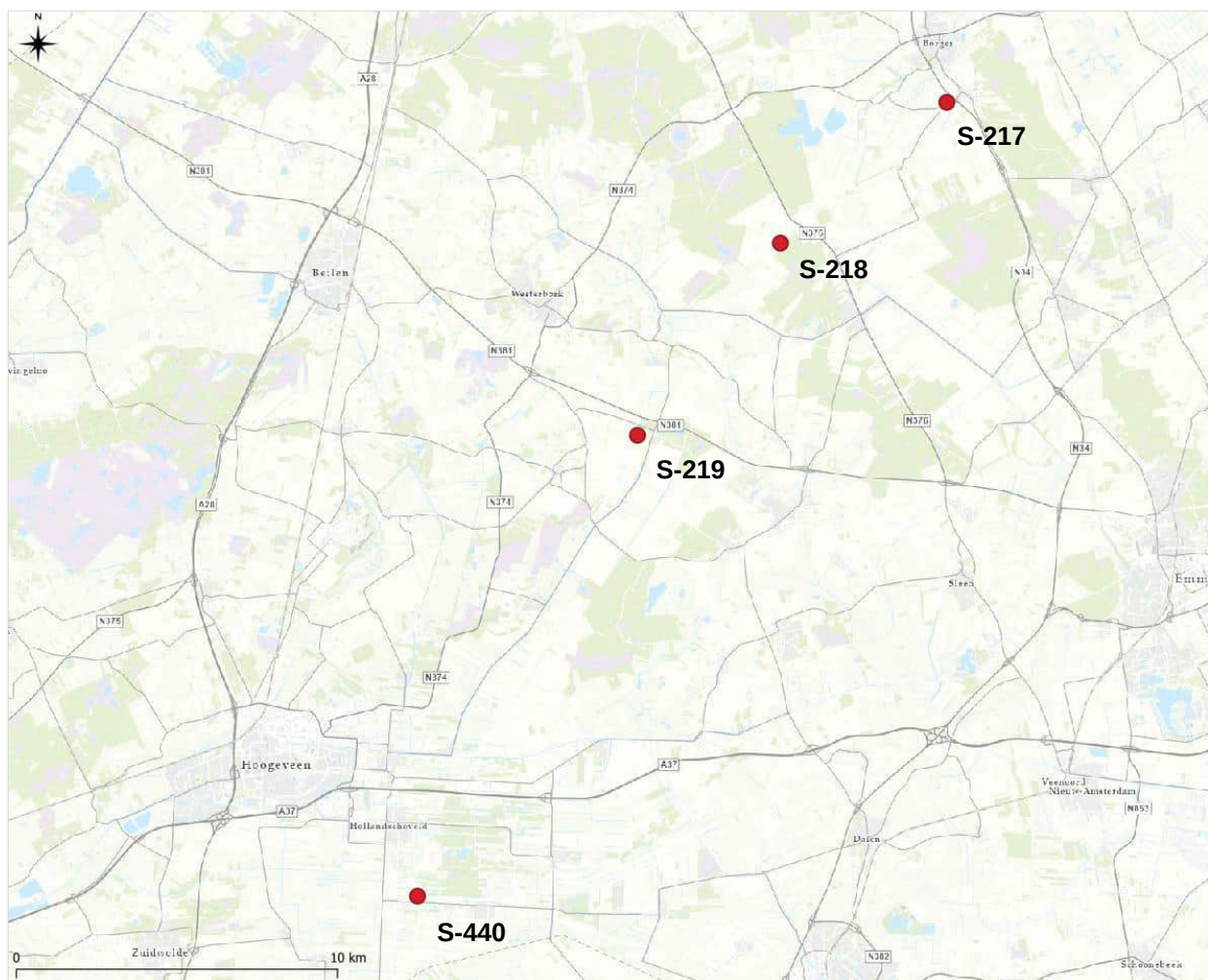
Het nader onderzoek is uitgevoerd ter plaatse van bovenstaande afsluiters ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden rondom Gasunie installaties in het kader van de aanleg van Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel.

Het nader onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan natuurwaarden die Arcadis in juli 2023 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (Quickscan Natuurwetgeving | Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel-Nederland, WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-003, d.d. 14 juli 2023).

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocaties liggen in de provincie Drenthe, aan de Langakkersweg nabij Ees (afsluiter S-217), in de buurt van de Kwekebosweg nabij De Kiel (afsluiter S-218), aan de K. Brokweg nabij Witteveen (afsluiter S-219) en aan de Zuideropgaande nabij Hollandscheveld (afsluiter S-440). In figuur 2.1 is de topografische ligging van de onderzoekslocaties weergegeven. In figuur 2.2 t/m 2.5 zijn luchtfoto's van de respectievelijke onderzoekslocaties weergegeven.

Figuur 2.1 Topografische ligging van de onderzoekslocaties.

Figuur 2.2 Onderzoekslocatie afsluiter S-217.

Figuur 2.3 Onderzoekslocatie afsluiter S-218.

Figuur 2.4 Onderzoekslocatie afsluiter S-219.

Figuur 2.5 Onderzoekslocatie afsluiter S-440.

De onderzoekslocaties betreffen percelen van de Gasunie. Alle onderzoekslocaties zijn gesitueerd buiten de bebouwde kern van de nabijgelegen dorpen. In de directe omgeving van de onderzoekslocaties bevinden zich voornamelijk agrarische percelen met een beperkte hoeveelheid houtopstanden.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de bestaande afsluiters om te bouwen zodat deze geschikt worden voor waterstof. De voorgenomen werkzaamheden zijn onderdeel van de realisatie van een waterstofnetwerk in Noord-Nederland. Deze werkzaamheden vinden hoofdzakelijk plaats binnen de hekken van de bestaande installaties.

3 Resultaten voorgaand onderzoek

Uit de quickscan rapportage van Arcadis (Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel-Nederland | Overzicht werkzaamheden Ecologie, WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-021, d.d. 27 september 2024) is gebleken dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Omgevingswet, aanvullende informatie ten aanzien van een aantal soorten benodigd is, zie tabel 3.1.

Tabel 3.1 Nader ecologisch onderzoek per onderzoekslocatie.

Soortgericht onderzoek	Relevante onderzoekslocatie	Conclusie
Poelkikker	S-440	Veldonderzoeken zijn afgerond, aanwezigheid uitgesloten (zie WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-006)
Knollathyrus	S-217	Aanwezigheid uitgesloten (zie WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-021)
Dreps	S-440	Aanwezigheid uitgesloten (zie WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-021)
Teunisbloempijlstaart	S-219	Aanwezigheid uitgesloten (zie WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-021)
Adder	S-218	Veldonderzoeken zijn afgerond, aanwezigheid uitgesloten (zie WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-021)
Levendbarende hagedis	S-218	Veldonderzoeken zijn afgerond, aanwezigheid uitgesloten (zie WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-021)
Hazelworm	S-218, S-219, S-440	Veldonderzoeken zijn afgerond, aanwezigheid uitgesloten (zie WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-021)
Alpenwatersalamander	S-440	Aanwezigheid uitgesloten (zie WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-021)
Grote bosmuis	S-217, S-218, S-219 en S-440	Onderdeel van onderhavige rapportage
Veldspitsmuis	S-217, S-218, S-219 en S-440	Onderdeel van onderhavige rapportage
Das	S-218 en S-440	Onderdeel van onderhavige rapportage
Boom- en steenmarter	S-440	Onderdeel van onderhavige rapportage

4 Onderzoeksmethodiek

4.1 Grote bosmuis en veldspitsmuis

Het soortgericht onderzoek naar de grote bosmuis en veldspitsmuis is door Silvavir Ecologisch Advies B.V. uitgevoerd conform de 'IBN-methode' (Bergers, 1997) in november uitgevoerd. Dit is de optimale periode voor het onderzoek omdat dit buiten de voortplantingsperiode van beide soorten valt. Onderzoek in de voortplantingsperiode kan als effect hebben dat muizen vanuit een stresssituatie hun jongen werpen in de val.

Bij onderzoek naar grote bosmuizen en veldspitsmuizen wordt doorgaans gebruik gemaakt van een drietal onderzoeksraaien. De vallen zijn onder de vegetatie op plekken met voldoende dekking geplaatst. Een vangplek bestaat bij voorkeur uit minimaal 20 vallen, die paarsgewijs, op onderlinge afstand van ongeveer 10 meter uit elkaar geplaatst worden. Voorafgaand aan de bemonstering zijn de vallen drie nachten ongebruikt in het veld geplaatst, zodat aanwezige dieren aan de vallen kunnen wennen. Dit is de pre-bait periode. Aansluitend aan deze periode worden de vallen gedurende 2 nachten, zowel vroeg in de ochtend, als laat in de avond éénmaal bemonsterd. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in 'IBN-methode' (Bergers, 1997). In tabel 4.1 zijn de data en omstandigheden van avond en ochtend controles genoteerd.

Tabel 4.1 Soortgericht onderzoek bosmuis en veldspitsmuis.

Datum	Periode	Weer	Temperatuur (°C)	Windkracht (Bft)	Starttijd	Eindtijd
4-11-2024	Avond	Bewolkt	9	2	17:00	20:30
5-11-2024	Ochtend	Half bewolkt	8	2	08:30	11:30
5-11-2024	Avond	Mist	4	1	17:45	20:45
6-11-2024	Ochtend	Mist	6	1	08:15	10:00
6-11-2024	Avond	Half bewolkt	7	1	17:15	20:30
7-11-2024	Ochtend	Bewolkt	5	1	08:00	09:30

4.2 Das, boommarter en steenmarter

Op 23 augustus 2024 is door Sweco een aanvullende veldinspectie uitgevoerd op de onderzoekslocatie bij afsluiter S-440. Bij deze veldinspectie zijn twee vermoedelijke vluchtpijpen en oude foerageersporen van dassen aangetroffen. Om te onderzoeken of deze onderzoekslocatie onderdeel uitmaakt van essentieel leefgebied van de das zijn twee wildcamera's gedurende 8 weken (van 5 september tot 1 november 2024) in het veld geplaatst (zie figuur 4.1). Het materiaal is periodiek uitgelezen en gecontroleerd op functioneren (batterijcapaciteit, geheugen SD-kaart) en beelden zijn beoordeeld door een ter zake kundig ecooloog.

Figuur 4.1 Locaties wildcamera's (gemarkeerd door grijze stippen) op onderzoekslocatie bij afsluiter S-440.

De aangetroffen dassenpijpen langs de zuidelijke grens van onderzoekslocatie S-440 voorzien ook in geschikte verblijfplaatsen voor boom- of steenmarters. Om de functie van deze onderzoekslocatie voor boom- en steenmarters te onderzoeken is eveneens gebruik gemaakt van de geplaatste wildcamera's.

5 Onderzoeksresultaten

5.1 Grote bosmuis en veldspitsmuis

Tijdens het onderzoek naar de aanwezigheid van de grote bosmuis en veldspitsmuis zijn geen veldspitsmuizen aangetroffen. Wel zijn er drie grote bosmuizen gevangen, waarvan twee op de onderzoekslocatie bij afsluiter S-219 en één op de onderzoekslocatie bij afsluiter S-440 (zie figuur 5.1 t/m 5.5). Op de overige onderzoekslocaties zijn geen grote bosmuizen aangetroffen. Daarnaast zijn de algemene muizensoorten, waaronder de gewone bosmuis, rosse woelmuis, veldmuis, dwergmuis en huisspitsmuis aangetroffen in de muizenvalen (zie tabel 5.1). De gevangen individuen zijn zo weinig mogelijk gehanteerd. Om de soortkenmerken goed te kunnen beoordelen was dit soms echter noodzakelijk.

Tabel 5.1 Resultaten soortgericht onderzoek grote bosmuis en veldspitsmuis.

Locatie	Datum	Ronde	Gewone bosmuis	Grote bosmuis	Rosse Woelmuis	Veldmuis	Dwergmuis	Huisspitsmuis	Geen vangsten
Langakker (S-217)	4/11/2024	Avond					3		
De Kiel (S-218)	4/11/2024	Avond						1	
K. Brokweg (S-219)	4/11/2024	Avond	2	1				2	
Jan Kielswijk (S-440)	4/11/2024	Avond	2		2			1	
Langakker (S-217)	5/11/2024	Ochtend	1			1	2		
De Kiel (S-218)	5/11/2024	Ochtend						4	
K. Brokweg (S-219)	5/11/2024	Ochtend	3	1				3	
Jan Kielswijk (S-440)	5/11/2024	Ochtend	6	1	3				
Langakker (S-217)	5/11/2024	Avond					2		
De Kiel (S-218)	5/11/2024	Avond						1	
K. Brokweg (S-219)	5/11/2024	Avond	3					3	
Jan Kielswijk (S-440)	5/11/2024	Avond	1		3			1	
Langakker (S-217)	6/11/2024	Ochtend					1		
De Kiel (S-218)	6/11/2024	Ochtend						1	
K. Brokweg (S-219)	6/11/2024	Ochtend	2		1			5	
Jan Kielswijk (S-440)	6/11/2024	Ochtend	2		1				
Langakker (S-217)	6/11/2024	Avond					1		
De Kiel (S-218)	6/11/2024	Avond							0
K. Brokweg (S-219)	6/11/2024	Avond	1			1		4	
Jan Kielswijk (S-440)	6/11/2024	Avond	2		2				
Langakker (S-217)	7/11/2024	Ochtend					2		
De Kiel (S-218)	7/11/2024	Ochtend						2	
K. Brokweg (S-219)	7/11/2024	Ochtend	2			1		4	
Jan Kielswijk (S-440)	7/11/2024	Ochtend	1		2	1		1	

Figuur 5.1 Locatie aangetroffen grote bosmuizen (gemarkeerd middels groen stippen) op onderzoekslocatie afsluiter S-219.

Figuur 5.2 Locatie aangetroffen grote bosmuis (gemarkeerd middels groen stip) op onderzoekslocatie afsluiter S-440.

Figuur 5.3 Grote bosmuis gevangen op de onderzoekslocatie.

Figuur 5.4 Grote bosmuis gevangen op de onderzoekslocatie.

Figuur 5.5 Grote bosmuis gevangen op de onderzoekslocatie.

Op basis van deze resultaten kan geconcludeerd worden dat de onderzoekslocaties bij afsluiter S-219 en S-440 onderdeel uitmaken van het leefgebied van de grote bosmuis. Gezien de ligging van de onderzoekslocatie op de grens van het verspreidingsgebied van de veldspitsmuis en de geleverde onderzoeksinspanning waarbij geen veldspitsmuizen zijn aangetroffen, kan de aanwezigheid van de veldspitsmuis worden uitgesloten.

5.2 Das, boommarter en steenmarter

Tijdens de aanvullende veldinspectie op 23 augustus 2024 zijn twee vluchtpijpen aangetroffen in de houtwal langs de zuidelijke grens van de onderzoekslocatie nabij afsluiter S-440 (zie figuur 5.6 en 5.7). Op de strategisch geplaatste wildcamera's is, in de periode van 5 september tot 1 november 2024, één waarneming van de das en één waarneming van de steenmarter vastgelegd (zie figuur 5.8 en 5.9).

Figuur 5.6 (Oude) vluchtpijp in houtwal langs de zuidelijke grens van de onderzoekslocatie bij afsluiter S-440.

Figuur 5.7 (Oude) vluchtpijp in houtwal langs de zuidelijke grens van de onderzoekslocatie bij afsluiter S-440.

Figuur 5.8 Das waargenomen op wildcamera op onderzoekslocatie afsluiter S-440.

Figuur 5.9 Steenmarter waargenomen op wildcamera op onderzoekslocatie afsluiter S-440.

Op basis van de veldinspectie en de enkele waarneming van een das op de wildcamera is het waarschijnlijk dat de weilanden in de omgeving van de onderzoekslocatie gebruikt worden als foerageergebied door de das. Het is waarschijnlijk dat de aangetroffen pijpen, oude vluchtpijpen betreffen. Dergelijke vluchtpijpen liggen verspreid over het territorium en worden gebruikt om zich terug te trekken bij dreigend gevaar of om uit te rusten. Op basis van het uitgevoerde veldonderzoek kan een vaste rust- en/of voortplantingsplaats binnen de invloedsfeer van het planvoornemen worden uitgesloten. Ook maakt de onderzoekslocatie geen onderdeel uit van het essentiële leefgebied van de das. Overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de das is daarmee redelijkerwijs uit te sluiten.

Naast de enkele waarneming van de das is gedurende de 8 weken dat de camera's in het veld gestaan hebben, één waarneming van een steenmarter vastgelegd. Ook voor de steenmarter geldt dat geen vaste rust en/of verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen de invloedsfeer van het planvoornemen. Incidenteel kan een steenmarter die zijn verblijfplaats in de omgeving van de onderzoekslocatie heeft, zich binnen de grenzen van de onderzoekslocatie begeven. Er is echter geen sprake van essentieel leefgebied. Overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de steenmarter is niet aan de orde.

6 Toetsing aan wet- en regelgeving

6.1 Grote bosmuis

De aanwezigheid van de grote bosmuis is aangetoond op twee onderzoekslocaties, betreffende de onderzoekslocatie bij afsluiter S-219 en S-440. Grote bosmuizen zijn beschermd op basis van Artikel 11.54 Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), eerste lid, onder a (het is verboden vaste rust- of voortplantingsplaatsen te vernielen, beschadigen of te verstoren). Overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de grote bosmuis op de onderzoekslocaties S-219 en S-440 is gezien de aard van de voorgenomen werkzaamheden niet te voorkomen. Een vergunningsaanvraag is aan de orde. Ten behoeve van deze vergunningsaanvraag dient een activiteitenplan opgesteld te worden. In het activiteitenplan worden alle aspecten behandeld die noodzakelijk zijn voor een omgevingsvergunning in het kader van een flora- en fauna-activiteit. In het activiteitenplan wordt verwoord op welke wijze de negatieve effecten van de ingreep worden gemitigeerd en gecompenseerd. Daarnaast wordt aangetoond dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de voorgenomen ingreep, er geen alternatief is en de werkzaamheden betrekking hebben op een maatschappelijk belang.

6.2 Veldspitsmuis

Op basis van de geleverde onderzoeksinspanning kan de aanwezigheid van de veldspitsmuis op de onderzoekslocaties worden uitgesloten. Overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de veldspitsmuis is niet aan de orde.

6.3 Das, boomarter en steenarter

Op basis van de geleverde onderzoeksinspanning is overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de das, boomarter en steenarter uitgesloten. Er zijn geen vaste rust- of voortplantingsplaatsen aanwezig binnen de invloedssfeer van het planvoornemen en de onderzoekslocatie maakt geen onderdeel uit van essentieel leefgebied. Overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de das, boomarter en steenarter is niet aan de orde.

7 Conclusies en aanbevelingen

Sweco heeft in opdracht van Hynetwork Services B.V. nader ecologisch onderzoek uitgevoerd nabij vier bestaande afsluiters S-217, S-218, S-219 en S-440 in de provincie Drenthe.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de bestaande afsluiters op de betreffende onderzoekslocaties om te bouwen zodat deze geschikt worden voor waterstof. De voorgenomen werkzaamheden zijn onderdeel van de realisatie van het Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel.

Functie onderzoekslocatie voor beschermde soorten

- Geen van de onderzoekslocaties maakt onderdeel uit van het leefgebied van de veldspitsmuis.
- Er zijn geen vaste rust- en/of voortplantingsplaatsen van de das aanwezig binnen de invloedssfeer van het planvoornemen. Ook maakt de onderzoekslocatie S-440 geen onderdeel uit van essentieel leefgebied van de das. Overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de das is daarmee uit te sluiten.
- Er zijn geen vaste rust- en/of voortplantingsplaatsen van boom- of steenmarters aanwezig binnen de invloedssfeer van het planvoornemen. Ook maakt de onderzoekslocatie S-440 geen onderdeel uit van essentieel leefgebied van de boom- of steenmarter. Overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de boom- en steenmarter is daarmee uit te sluiten.
- De onderzoekslocaties bij afsluiters S-219 en S-440 maken redelijkerwijs onderdeel uit van het leefgebied van de grote bosmuis.

Conclusie

Gezien de voorgenomen werkzaamheden is overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de grote bosmuis bij de onderzoekslocaties S-219 en S-440 niet te voorkomen. Een vergunning is noodzakelijk voor het vernielen en beschadigen van rust- en voortplantingsplaatsen van de grote bosmuis. Ten behoeve van de vergunningsaanvraag dient een activiteitenplan opgesteld te worden.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een vergunningssaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Broedseizoen

Voor het broedseizoen staat in de wet geen vaste periode. De looptijd verschilt per soort en varieert per jaar. Veel vogelsoorten broeden ongeveer tussen 15 maart 1 september.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Foerageergebied

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamkolonie

De kraamkolonie bestaat uit alle vruchtbare vrouwtjes binnen een kolonie vleermuizen een kraamkolonie bestaat uit meerdere kraamgroepen.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Omgevingsvergunning

Het onderdeel soortbescherming onder de Omgevingswet heeft als om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Omgevingswet een aantal schadelijke handelingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een omgevingsvergunning benodigd zijn. Een omgevingsvergunning is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Omgevingswet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Omgevingswet significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast. Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Omgevingswet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

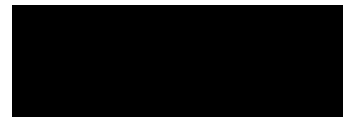
Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.

VERTROUWELIJK

Waterstofnetwerk Nederland
Memo oplegnotitie voor rapport WNN1-ARC-EM-REP-0072
Grote Vos afsluiter S-219

Project
Waterstofnetwerk Nederland

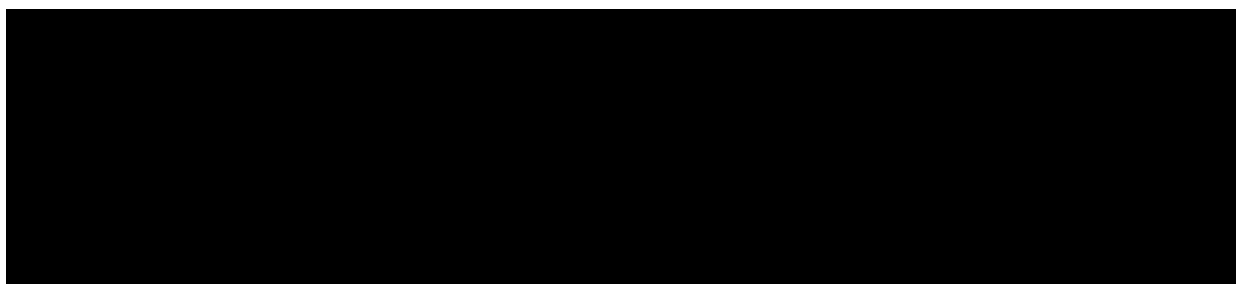
Revisienummer
1

Revisie datum
14-11-2025

Ons kenmerk
WNN1-SWF-EM-MEM-0002

Status
Definitief

Parafen

Auteur

Gecontroleerd

Ter
goedkeuring/besluitvorming

Revisie geschiedenis

Revisienummer	Omschrijving	Datum
0	Eerste uitgifte	03-11-2025
1	Definitief gemaakt	14-11-2025

Ondersteunende Documenten

Document nummer	Document naam
WNN1-ARC-EM-REP-0072	Quickscan natuurwetgeving afsluiterschema's Groningen, Drenthe en Overijssel

Memo oplegnotitie voor rapport WNN1-ARC-EM-REP-0072 Grote Vos

Deze memo is opgesteld als oplegnotitie voor rapport WNN1-ARC-EM-REP-0072 om de gevolgen voor de grote vos bij afsluiter S-219 te beschrijven. In dit rapport is het volgende, omtrent de grote vos, beschreven:

Grote vos

De soort is gebonden aan waardplanten die voornamelijk bestaat uit de iep, maar ook zoete kers en wilgensoorten. In het werkgebied van S-219 en in de directe omgeving ervan zijn enkele wilgen aanwezig. Grote vos heeft mogelijk een leefgebied bij S-219.

Vanwege wijzigingen in het werkterrein en de keuze van Gasunie om zorg te dragen dat aanwezige waardplanten gehandhaafd blijven, zijn negatieve effecten ten aanzien van de grote vos uitgesloten. Voor deze soort zijn geen verdere vervolgstappen vereist.

Figuur 1 Ligging van de afsluiter S-219 (paars gearceerd) ten opzichte van de aanwezige vegetatie.

VERTROUWELIJK

Waterstofnetwerk Nederland

Quickscan Natuurwetgeving Afsluiterschema's Groningen, Drenthe & Overijssel

Auteur
ArcadisProject
Waterstofnetwerk NederlandRevisienummer
1Revisie datum
14-07-2023Ons kenmerk
WNN1-ARC-EM-REP-0072Status
Final

Parafen

Naam
DatumNaam
DatumNaam
Datum_____
Auteur_____
Gecontroleerd_____
Ter
goedkeuring/besluitvorming

Revisie geschiedenis

Revisienummer	Omschrijving	Datum
1	Ontvangen versie van Arcadis	14-07-2023

Ondersteunende Documenten

Document nummer	Document naam

Quickscan Natuurwetgeving | Waterstofnetwerk Noord- Nederland

**Afsluiterschema's Groningen, Drenthe en Overijssel
N.V. Nederlandse Gasunie**

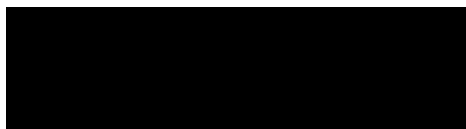
14 juli 2023 - Public

DOCUMENTCODE GASUNIE
WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-003

STATUS
Definitief

Contactpersoon

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Aanleiding	4
Huidige situatie	5
Gebiedsbescherming	14
Methode	14
Ligging	14
Effectenbeoordeling	16
Soortenbescherming	17
Methode	17
Aanwezigheid beschermde soorten	17
Effectbeschrijving	33
Toetsing	37
Overtreding verbodsbepaling	37
Vervolg	39
Mitigerende maatregelen	39
Fysieke inspectie	41
Soortgericht onderzoek	41
Conclusie en vervolgstappen	44
Bronnenlijst	46
Colofon	47

Inleiding

Aanleiding

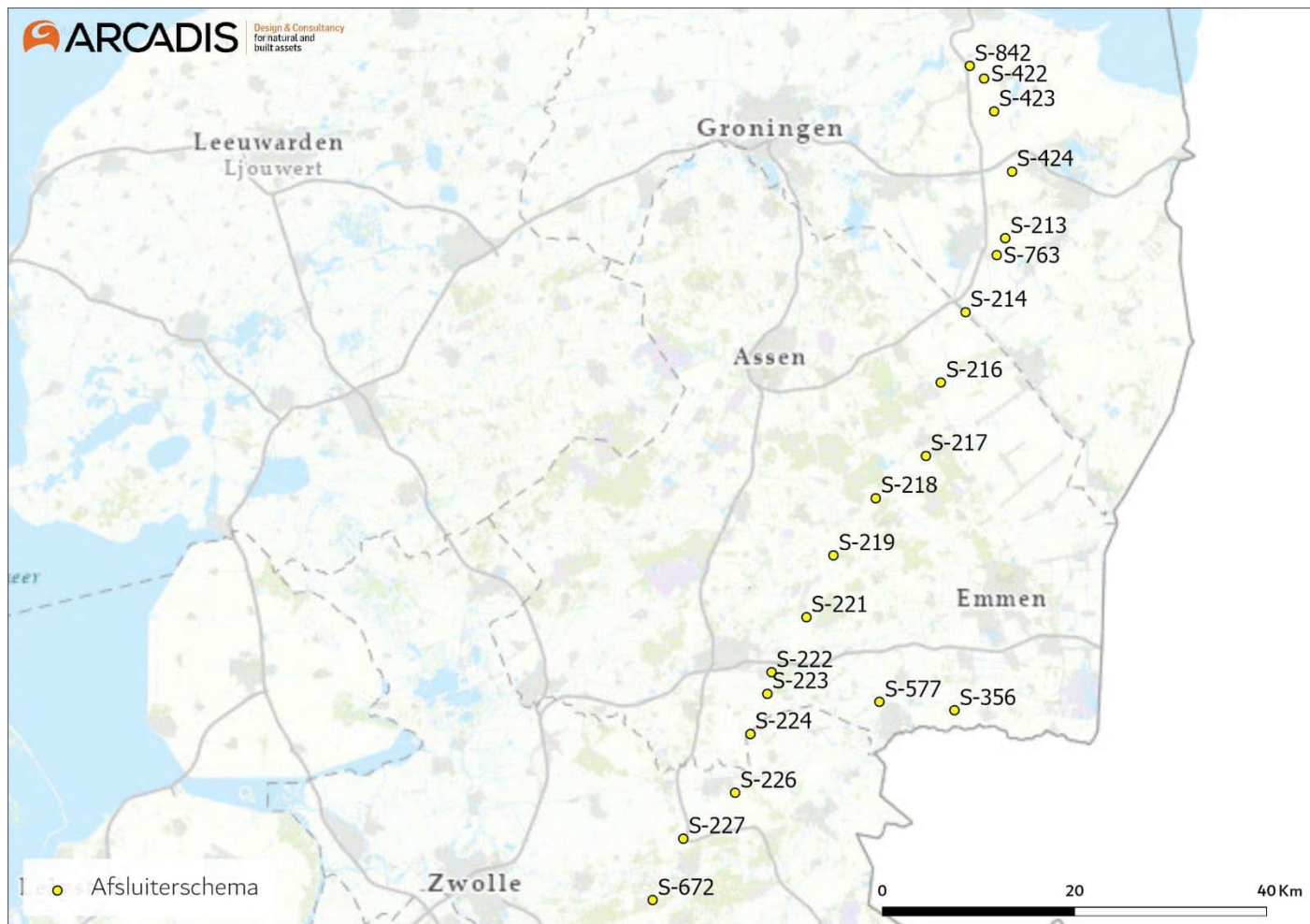
Gasunie werkt aan een nationaal waterstofnetwerk dat vraag naar en aanbod van waterstof verbindt. Het project bestaat uit nieuw aan te leggen leidingen en bestaande om te bouwen leidingen van een ondergronds waterstofnetwerk in Noord-Nederland. De startpunten van het tracé liggen in Delfzijl en Eemshaven en lopen beide naar Tjuchem, beide betreffen nieuw aan te leggen leidingen. Vanaf Tjuchem loopt een bestaande om te bouwen leiding naar Elim langs Zuidwending en van Elim een bestaande om te bouwen leiding naar Emmen. Ook komen er twee nieuw aan te leggen leidingen in de buurt van Emmen en nabij Schoonebeek. Tot slot loopt van Elim door middel van bestaande om te bouwen leidingen naar het productieterrein in Ommen, hier is ook sprake van een klein stukje nieuw aan te leggen leiding op het eind. Langs de bestaande om te bouwen leiding van Tjuchem naar Elim en Emmen liggen afsluiterschema's. Deze afsluiterschema's worden omgebouwd c.q. geamoveerd om aansluitingen te realiseren.

Deze quickscan-memo richt zich alleen op de afsluiterschema's in het bestaande gasleidingtracé. Ook zijn door Arcadis andere quickscans opgesteld voor nieuw aan te leggen leidingen bij Elim-Ommen (Arcadis, 2022a) en bij Eemshaven – Tjuchem – Delfzijl en Emmen-Schoonebeek (Arcadis, 2022b). De resultaten van de quickscans dienen ter onderbouwing van de MER en het projectbesluit alsmede een eventuele vergunningaanvraag op grond van de Wnb.

De ligging van de afsluiterschema's staan weergegeven in Figuur 1.

Door de voorgenomen ingreep is mogelijk sprake van negatieve effecten op beschermde soorten of kwalificerende waarden van Natura 2000-gebieden in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) of effecten op wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). Gasunie heeft Arcadis gevraagd om voor bovengenoemde ontwikkeling een quickscan op te stellen om eventuele negatieve effecten op beschermde soorten en gebieden en benodigde vervolgstappen in het kader van de Wnb in beeld te brengen. De resultaten van de quickscan dienen ter onderbouwing van de MER en het projectbesluit alsmede een eventuele vergunningaanvraag op grond van de Wnb.

Het projectgebied is niet gelegen in NNN-gebied (Natuurnetwerk Nederland) maar grenst bij S-216 en S-218 wel aan NNN-gebied. Beide afsluiterschema's liggen in de provincie Drenthe. De provincie Drenthe kent geen externe werking. Effecten op wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) zijn uitgesloten. Hier wordt in deze quickscan verder niet op ingegaan.

Figuur 1 Ligging van de afsluiterschema's

Huidige situatie

De 20 afsluiterschema's liggen verspreid in de provincies Groningen, Drenthe en Overijssel (zie *Figuur 1*). Ze liggen in diverse landschapstypen, die globaal verdeeld kunnen worden in landbouwgrond, (agrarisch) grasland, bosschages, wegen en watergangen. Het grootste deel van het tracé bestaat uit akkerbouw met omliggende bosschages. *Figuur 2* tot *figuur 20* geven de foto-impressie weer van de afsluiterschema's op volgorde van noord naar zuid.

Figuur 2 Foto impressie S-842

Figuur 3 Foto impressie S-422

Figuur 4 Foto impressie S-423

Figuur 5 Foto impressie S-424

Figuur 6 Foto impressie S-213

Figuur 7 Foto impressie S-763

Figuur 8 Foto impressie S-214

Figuur 9 Foto impressie S-216

Figuur 10 Foto impressie S-217

Figuur 11 Foto impressie S-218

Figuur 12 Foto impressie S-219

Figuur 13 Foto impressie S-221

Figuur 14 Foto impressie S-222

Figuur 15 Foto impressie S-223

Figuur 16 Foto impressie S-224

Figuur 17 Foto impressie S-226

Figuur 18 Foto impressie S-22

Figuur 19 Foto impressie S-577

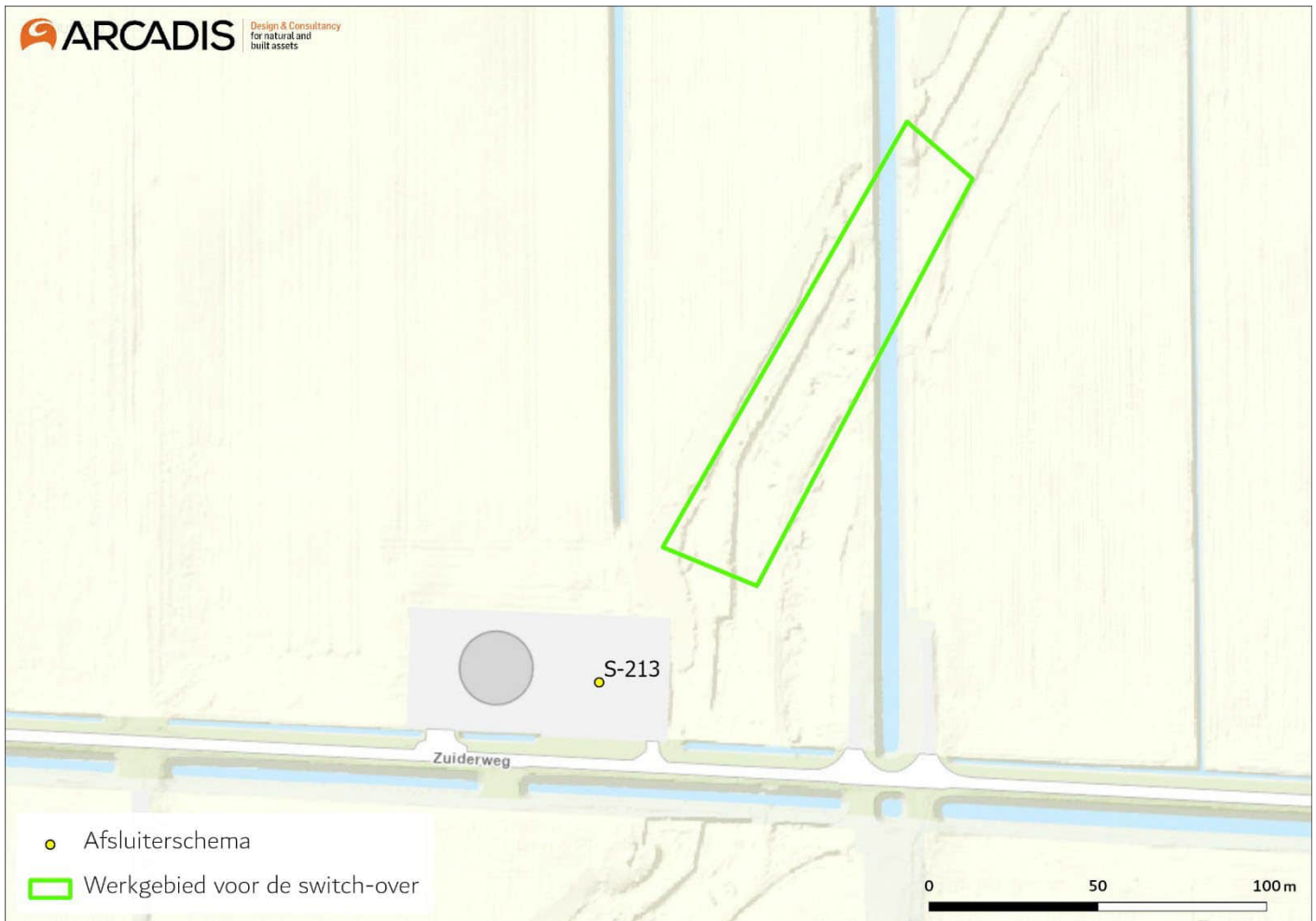
Figuur 20 Foto impressie S-356

Voorgenomen ingreep en afbakening

De voorgenomen ingreep bestaat uit het geschikt maken van bestaande gasleidingen voor waterstof. Voor het geschikt maken worden de afsluiterschema's omgebouwd. Dit vindt voornamelijk plaats binnen het hekwerk van de afsluiterschema's en het terrein buiten het hekwerk kan worden gebruikt als werkterrein voor de opstelling van materieel en opslag van het materiaal. Hiervoor is rekening gehouden met een werkterrein van 25 meter rondom de locatie. Voor locaties zonder toegangsweg, zoals bij S-557, als uitgangspunt de kortst mogelijke route nemen vanaf de openbare weg naar de afsluiterschema. Bij S-213 ook nog een switch-over gerealiseerd (zie *Figuur 1* voor de ligging van deze locatie). Bij deze locatie wordt mogelijk ook de sloot gedempt, welke tijdens het veldbezoek niet is bekeken. Voor de bevindingen van soortenbescherming nabij S-356 wordt doorverwezen naar de quickscanrapportage van tracé Eemshaven-Delfzijl en Schoonebeek-Emmen (Arcadis, 2022b) bij locatie 21, waar deze locatie reeds behandeld is. S-356 wordt niet behandeld in dit rapport. Voor de bevindingen van soortenbescherming nabij S-672 wordt doorverwezen naar de quickscanrapportage van tracé Elim-Ommen (Arcadis, 2022a) en de conclusies voor de soorten binnen het hekwerk. Alleen de gebouwbewonende vleermuissoorten ter plaatse van S-672 worden wel behandeld in deze rapportage.

In deze rapportage is ervan uitgegaan dat er geen kap van houtopstand plaatsvindt, geen werkzaamheden plaatsvinden in de watergangen (met uitzondering van S-213) en er geen gebruik wordt gemaakt van verlichting tijdens de werkzaamheden.

Wanneer de werkzaamheden plaatsvinden, is ten tijde van het schrijven van deze rapportage onbekend.

Figuur 21 Werkgebied voor het realiseren van de switsch-over nabij S-213

Gebiedsbescherming

Methode

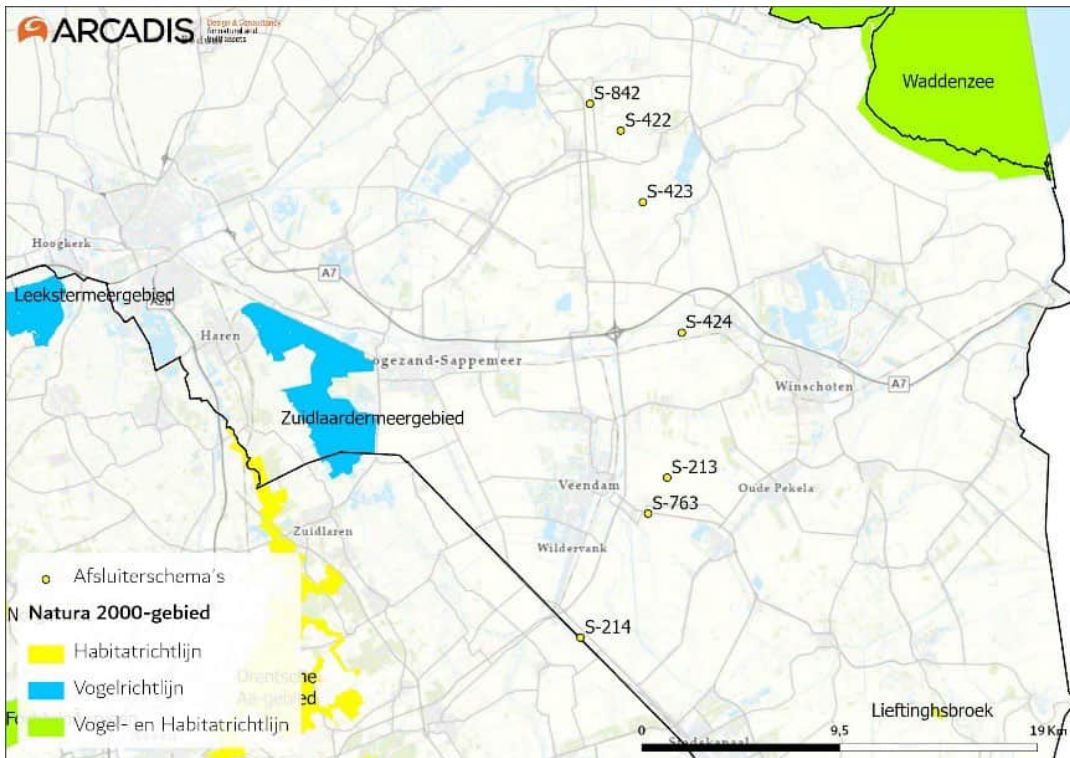
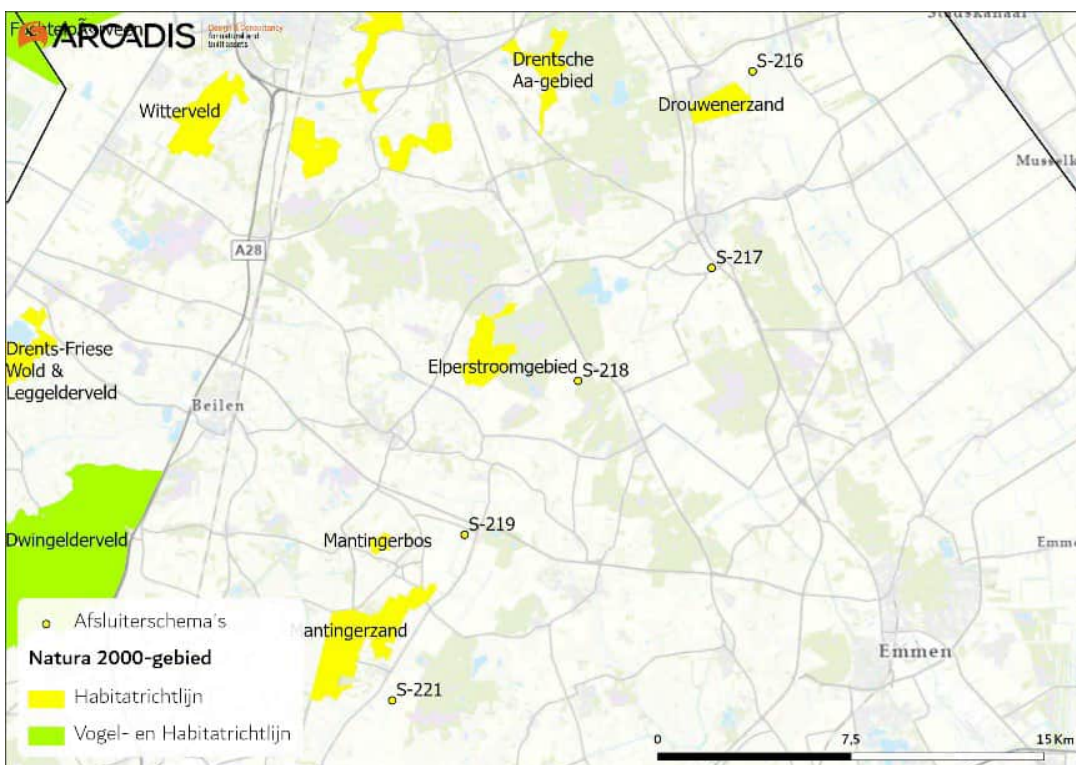
Op basis van de ligging van het projectgebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en daarnaast de aard van de ingreep is aan de hand van een bureaustudie bepaald of mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van het voornemen.

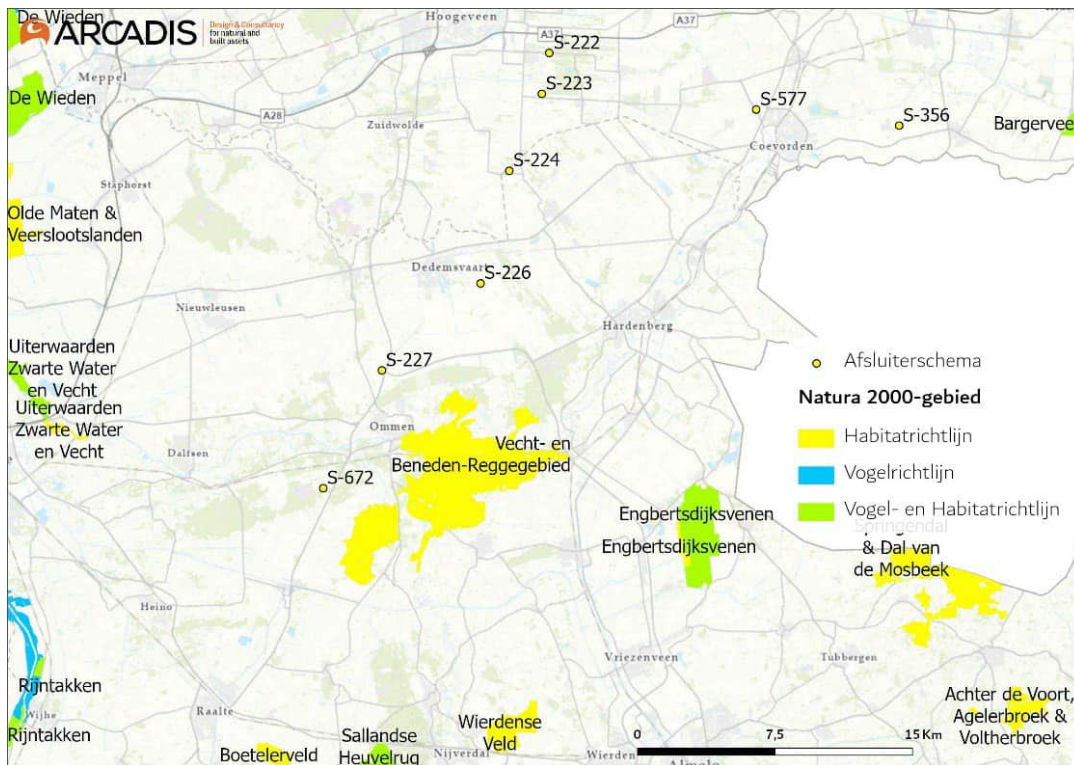
Ligging

De ligging van de afsluiterschema's ten opzichte van Natura 2000-gebieden staan weergegeven in *Figuur 22*. De kortste afstand van het projectgebied tot de Natura 2000-gebieden is weergegeven in *Tabel 1*.

Tabel 1 Overzicht dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden nabij het projectgebied

Natura 2000-gebieden	Aanwijzing	Overbelasting stikstof	Afstand tot afsluiterschema's
Waddenzee	HR en VR	Ja	7,8 km
Lieftingsbroek	HR	Ja	17,8 km
Drouwenezand	HR	Ja	0,77 km
Zuidlaardermeergebied	VR	Nee	13,5 km
Drentsche Aa	HR	Ja	7,1 km
Elperstroomgebied	HR	Ja	2,6 km
Mantingerbos	HR	Ja	2,9 km
Mantingerzand	HR	Ja	1,5 km
Bargerveen	HR en VR	Ja	8,8 km
Vecht- en Beneden Reggegebied	HR	Ja	3,7 km
Dwingelderveld	HR en VR	Ja	11,5 km
Engelbertsdijkvenen	HR en VR	Ja	17,8 km
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	HR en VR	Ja	13,0 km
Olde Maten en Veerslootlanden	HR	Ja	19,9 km
Witterveld	HR	Ja	16,8 km
Holtingerveld	HR	Ja	21,8 km
Rijntakken	HR en VR	Ja	17,1 km
Springendal & Dal van de Mosbeek	HR	Ja	30,4 km
Wierdense Veld	HR	Ja	15,8 km
Sallandse Heuvelrug	HR en VR	Ja	14,2 km
Boetelerveld	HR	Ja	14,2 km
De Wieden	HR en VR	Ja	25,1 km

Figuur 22 Kaarten van de ligging van Natura 2000-gebieden t.o.v. afsluiterschema's

Effectenbeoordeling

Verstoringseffecten

Het projectgebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Het overgrote deel van de effecten speelt lokaal af in het projectgebied of de directe omgeving van het projectgebied. Negatieve effecten, zoals verstoring, versnippering of afname van leefgebied en mechanische effecten kunnen daardoor op voorhand worden uitgesloten voor beschermde Natura 2000-gebieden als gevolg van de werkzaamheden. Vervolgstappen als gevolg van verstoringseffecten zijn daarom niet nodig.

Effecten als gevolg van stikstofdepositie

In Natura 2000-gebieden kunnen effecten optreden als gevolg van stikstofdepositie. Stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden zijn onder andere Mantingerzand, Waddenzee en Bargerveen. Stikstofdepositie als gevolg van de werkzaamheden kan optreden in de wijde omgeving. Effecten als gevolg van stikstofdepositie kunnen op voorhand niet worden uitgesloten. Om eventuele effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te bepalen, moeten AERIUS-berekeningen gedaan worden. Als daaruit komt dat effecten niet uit te sluiten zijn, zijn vervolgstappen noodzakelijk, zoals het opstellen van een passende beoordeling en het aanvragen van een vergunning Wnb. Als de effecten op basis van de berekeningen uitgesloten worden, zijn vervolgstappen in het kader van gebiedsbescherming niet nodig.

Soortenbescherming

Methode

Er is een bureauonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare informatie, zoals verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) van de afgelopen vijf jaar.

Het veldbezoek is uitgevoerd op 14 en 21 september door J. Korthuis, ecooloog bij Arcadis. De omstandigheden tijdens het veldbezoek op 14 september waren bewolkt met af en toe zon, 14°C en windkracht 2. De omstandigheden tijdens het veldbezoek op 21 september waren gematigd zonnig, afgewisseld met lichte bewolking, 9°C en windkracht 2. Het onderzoek bestond uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek, waarbij op basis van de fysieke kenmerken van het projectgebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Tijdens het veldbezoek is globaal geïnventariseerd of en welke soorten (mogelijk) in en om het gebied aanwezig zijn. Hierbij is aandacht besteed aan alle relevante soortgroepen en beoordeeld of mogelijke standplaatsen, verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen of leefgebieden binnen of in de directe omgeving van het ingreepgebied (kunnen) worden aangetast bij ontwikkelingen.

Aanwezigheid beschermde soorten

De volgende tabel geeft een overzicht van welke beschermde soorten, per soortgroep, mogelijk voorkomen binnen het projectgebied, op basis van zowel het bureauonderzoek als veldbezoek.

Tabel 2 Voorkomen en functie leefgebieden van beschermde soorten binnen het Groningse deel van projectgebied per relevante soortgroep.

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
Flora	Bureauonderzoek In het projectgebied zijn waarnemingen bekend van de beschermde knolspirea in een tuin in Westerlee (niet wild) nabij S-424 en S-213 en kleine wolfsmelk op 7 km van het projectgebied (S-423) (NDFF, 2022).	Knolspirea en kleine wolfsmelk zijn uitgesloten op basis van habitat. Andere beschermde plantensoorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.
	Veldbezoek Tijdens het veldbezoek zijn voedselrijke omgevingen waargenomen met algemene kenmerkende soorten, zoals perzikkruid en vertakte leeuwentand. De omgeving bestond voornamelijk uit akkers en weilanden. Knolspirea komt voor op voedselarmere plaatsen en is daarom uitgesloten op basis van habitat. Kleine wolfsmelk groeit op open plaatsen en bij akkers, zoals maïsvelden. Binnen het hekwerk en de toegangsweg waren geen open plekken, wat als groeiplaats van de soort kan dienen. In het omliggende agrarische land was ten tijde van het veldbezoek een ingezaaid grasland. Dergelijke omgeving is ongeschikt als groeiplaats voor kleine wolfsmelk. Verder is de omgeving van de locaties voedselrijk en ongeschikt als groeiplaats voor andere beschermde plantensoorten. Andere beschermde plantensoorten zijn op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens uitgesloten.	
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	Bureauonderzoek Binnen het gehele projectgebied is de afgelopen 5 jaar een grote diversiteit aan beschermde vogelsoorten zonder jaarrond beschermd nesten waargenomen en gemeld (NDFF, 2022).	Algemene broedvogels kunnen tot broeden komen in het projectgebied of in de directe omgeving van het projectgebied.
	Veldbezoek Binnen de hekwerken, in de watergangen, agrarische percelen en in de bosschages (bij S-214) kunnen algemene broedvogels tot broeden komen.	
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	Bureauonderzoek In en in de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van diverse broedvogels met jaarrond beschermd nesten, zoals buizerd, gierzwaluw, huismus, ooievaar, roek, ransuil, sperwer. Binnen een straal van	Broedvogels met jaarrond beschermd nest kunnen tot broeden komen in het bosschage nabij S-214.

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p>500 meter van het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van broedvogels met jaarrond beschermde nesten.</p> <p><u>Veldbezoek</u> Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van jaarrond beschermde nesten of potentiële nestplekken in de directe omgeving van het projectgebied, met uitzondering van locatie S-214. Tijdens het veldbezoek zat er veel blad aan de bomen. Hierdoor konden jaarrond beschermde nesten direct naast locatie S-214 niet uitgesloten worden. Voor andere locaties kunnen (potentiële) nestplekken van vogels met jaarrond beschermde nesten uitgesloten worden.</p> <p>Vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen wel in het projectgebied foerageren. Het betreft geen essentieel foerageergebied, omdat er in de omgeving van de locaties genoeg alternatief foerageergebied voorhanden is en het maar een zeer klein onderdeel van het gehele leefgebied vormt.</p>	<p>Vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen in het projectgebied foerageren. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p>
Grondgebonden zoogdieren	<p><u>Bureauonderzoek</u> In het projectgebied en in de directe omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van beschermde grondgebonden zoogdieren, zoals bever, boommarter, bunzing, das, eekhoorn, grote bosmuis, haas, hermelijn, otter, steenmarter, waterspitsmuis, wolf en algemene (vrijgestelde) soorten zoals ree, vos, konijn, egel, woelrat, wezel en diverse muissoorten (NDFF, 2022).</p> <p><u>Veldbezoek</u> Het landschap van het Groningse deel van het projectgebied bestaat voornamelijk uit productieland (grasland, mais, bieten, etc.) begrenst door sloten met steil talud en weinig begroeiing of door wegen. Haas en steenmarter kunnen hier voorkomen. Op locaties met water (S-423, S-424, S-214) of bosschages (S-214) kunnen ook andere soorten voorkomen, deze worden hieronder behandeld.</p> <p><u>Bever</u> Bever komen voor in het overgangsgebied tussen land en water, zoals moerassen, beken, rivieren en meren. Bij de Ringmaar (S-423) en de Meeden (S-242) is geen beschutting ter hoogte van de afsluiterschema's. In het projectgebied zelf is ook geen beschutting. Bevers zijn op voorhand uitgesloten op deze locaties. Het meer Groote Gat (300m van S-214) is mogelijk geschikt leefgebied voor de soort en mogelijk zijn hier verblijfplaatsen. In het werkgebied van S-214 is voornamelijk struweel staan er een paar bomen, hier is het ongeschikt voor verblijfplaatsen en zijn ze ook niet waargenomen. Mogelijk komt de bever incidenteel foerageren in het projectgebied. Doordat het voornamelijk struweel is, is het enkel semi geschikt foerageergebied. Daarnaast is er voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p><u>Boommarter</u> Boommarters komen uitsluitend voor in voornamelijk oudere bossen. Bij S-214 is een bosschage met voornamelijk struweel en enkele bomen. Er zijn hier geen holtes waargenomen die als verblijfplaats kunnen dienen voor de soort. Verblijfplaatsen zijn daarom op voorhand uitgesloten. Mogelijk kan de soort incidenteel foerageren in de bosschages bij S-214. Het werkgebied betreft een klein gedeelte van het bosschage rondom het meer. Het werkgebied betreft daarom geen essentieel foerageergebied.</p> <p><u>Bunzing en hermelijn</u> De beschermde kleine marterachtigen (bunzing en hermelijn) komen voor in gebieden met voldoende dekking in de vorm van struweel, houtwallen, bosschages en ruigtes. In de bosschages bij S-214 zijn mogelijk verblijfplaatsen aanwezig. Daarnaast kunnen bunzing en hermelijn op alle afsluiterschema's foerageren. Het betreft geen essentieel foerageergebied door de aanwezigheid van voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving.</p>	<p>Agrarische percelen (alle afsluiterschema's) Verblijfplaatsen van de haas zijn op voorhand uitgesloten in het projectgebied. De haas kan wel foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Steenmarter heeft mogelijk verblijfplaatsen bij S-213 en S-214. Ook kan de soort in het projectgebied foerageren, het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Waterrijke omgeving (S-423, S-424, S-214) Verblijfplaatsen van bever zijn op voorhand uitgesloten in het projectgebied. Bever foerageert mogelijk incidenteel bij S-214. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Verblijfplaatsen en foerageergebied van otter zijn op voorhand uitgesloten door afwezigheid van water en/of beschutting nabij het projectgebied.</p> <p>Leefgebied van waterspitsmuis is uitgesloten op basis van habitat.</p> <p>Bosschages (S-214) Verblijfplaatsen van boommarter, eekhoorn en</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p>Das De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. In en rondom het projectgebied zijn geen burchten aangetroffen. Burchten van de das zijn daarom op voorhand uitgesloten. Mogelijk kan de soort foerageren in de bosschages bij S-214. Het werkgebied betreft een klein gedeelte van het bosschage rondom het meer. Het werkgebied betreft daarom geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Eekhoorn Eekhoorn heeft mogelijk een leefgebied in de bosschages rondom het meer Groote Gat. In het werkgebied bij S-214 zijn geen nesten van de eekhoorn waargenomen. Verblijfplaatsen zijn daarom op voorhand uitgesloten. Mogelijk kan de soort foerageren in de bosschages bij S-214. Het werkgebied betreft een klein gedeelte van het bosschage rondom het meer. Het werkgebied betreft daarom geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Grote bosmuis Grote bosmuis heeft mogelijk een leefgebied in de bosschages rondom het meer Groote Gat. Het werkgebied van S-214 overlapt met deze bosschage. In het werkgebied zelf is overigens voornamelijk struweel aanwezig en dit maakt het werkgebied semi geschikt als leefgebied voor de soort. Mogelijk heeft de soort essentieel leefgebied in het werkgebied bij S-214.</p> <p>Haas Hazen hebben de voorkeur voor kleinschalig gras- en bouwland, akkers en weilanden. Tijdens het veldbezoek zijn geen rust- en verblijfplaatsen (legers) van de haas aangetroffen in het projectgebied. Rust- en verblijfplaatsen zijn daarom op voorhand uitgesloten. Hazen kunnen wel foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied omdat er voldoende alternatief voorhanden is. Essentieel foerageergebied is daarom op voorhand uitgesloten.</p> <p>Otter Otters komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, beken, rivieren en meren. Bij de Ringmaar (S-423) en de Meeden (S-242) is geen beschutting ter hoogte van de afsluiterschema's. In het projectgebied zelf is ook geen beschutting. Otters zijn op voorhand uitgesloten op deze locaties. Het meer Groote Gat (300m van S-214) is mogelijk geschikt leefgebied voor de soort en mogelijk zijn hier verblijfplaatsen. In het werkgebied van S-214 is struweel en staan enkele bomen, hier is het ongeschikt voor verblijfplaatsen door afwezigheid van water. Door de afwezigheid van water in het werkgebied bij S-214 zal de otter daar niet foerageren. Leefgebied van de otter is op voorhand uitgesloten in het projectgebied.</p> <p>Steenmarter De steenmarter heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en groenstroken. Binnen de hekken staan nog enkele installaties. Deze installaties zijn ongeschikt als verblijfplaats voor de soort. Bij S-213 is een pijp (onderdeel van mestopslag) waar de steenmarter in kan. Het is onduidelijk of de pijp toegankelijk is en de mestopslag in gebruik is. Mogelijk is deze opening en mestopslag geschikt voor een verblijfplaats. Daarnaast heeft de soort een verblijfplaats in de takkenbult bij S-214, zie Figuur 8. Verblijfplaatsen van steenmarter bij S-213 en S-214 kunnen op voorhand niet worden uitgesloten. De steenmarter zou wel kunnen foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied, omdat er voldoende alternatief foerageergebied voorhanden is.</p> <p>Waterspitsmuis De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snelstromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde</p>	<p>das zijn op voorhand uitgesloten. Mogelijk foerageren de boommarter, eekhoorn en das incidenteel bij S-214. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Mogelijk heeft de grote bosmuis een leefgebied in het bosschage bij S-214.</p> <p>Bunzing en hermelijn hebben mogelijk verblijfplaatsen in het bosschage bij S-214. Ze kunnen foerageren op alle locaties, het betreft geen essentieel leefgebied.</p> <p>Verblijfplaatsen van de wolf zijn op voorhand uitgesloten. Mogelijk foerageert de wolf incidenteel in het projectgebied. Het betreft geen essentieel leefgebied.</p> <p>Algemeen Leefgebied van andere beschermde soorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p> <p>Algemene grondgebonden zoogdieren kunnen voorkomen in het projectgebied.</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p>watervegetatie en ruig begroeide flauwe oevers. In het projectgebied zijn dergelijke oevers afwezig. De soort is uitgesloten op basis van habitat.</p> <p><u>Wolf</u> Er zijn geen verblijfplaatsen van de wolf aangetroffen in het projectgebied. De wolf kan incidenteel foerageren in het projectgebied. Door voldoende geschikter alternatief foerageergebied in de omgeving betreft het projectgebied geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Leefgebied van andere beschermde soorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p> <p>Algemene grondgebonden zoogdieren, zoals ree, egel, konijn en diverse algemene muizensoorten kunnen voorkomen in het projectgebied.</p>	
Vleermuizen	<p><u>Bureauonderzoek</u> In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van de gewone dwergvleermuis, baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis (NDFF, 2022).</p>	<p>In het projectgebied zijn geen verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen of gebouwbewonende vleermuizen</p> <p>Mogelijk wordt het projectgebied gebruikt als foerageergebied en/of vliegroute door vleermuizen. Er zijn voldoende alternatieven in de omgeving. Het projectgebied betreft geen essentieel foerageergebied of essentiële vliegroute.</p>
	<p><u>Veldbezoek</u> Tijdens het veldbezoek zijn er in de bomen bij S-214 geen boomholtes waargenomen die als verblijfplaats kunnen dienen voor boombewonende vleermuissoorten.</p> <p>De gebouwen binnen het hekwerk op locaties S-214 en S-763 zijn niet geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Verblijfplaatsen zijn op voorhand uitgesloten.</p> <p>Mogelijk zijn er vliegroutes aanwezig in het projectgebied. In het projectgebied zijn voldoende lijnvormige landschapselementen (bomen en watergangen) die vleermuizen als alternatieve vliegroute kunnen gebruiken. Het projectgebied betreft geen essentiële vliegroute.</p> <p>Mogelijk is er foerageergebied aanwezig in het projectgebied. Er zijn voldoende alternatieve bossen, waterelementen en lanen in de omgeving te vinden waardoor er voldoende alternatief (geschikter) foerageergebied voorhanden is. Het projectgebied betreft geen essentieel foerageergebied.</p>	
Reptielen	<p><u>Bureauonderzoek</u> In de omgeving van het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde reptielensoorten. (NDFF, 2022). Locatie S-214 ligt buiten (ten noorden) het verspreidingsgebied van de Hazelworm (Verspreidingsatlas, 2022).</p>	<p>Voor de hazelworm is geschikt habitat aanwezig bij S214. Deze locatie ligt echter buiten het verspreidingsgebied van deze soort. De hazelworm kan op basis van verspreiding uitgesloten worden. Andere beschermde reptielen zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p>
	<p><u>Veldbezoek</u> Het bosschage nabij S-214 biedt geschikt habitat voor de hazelworm. Hazelworm is uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens. Andere beschermde reptielen zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p>	
Amfibieën	<p><u>Bureauonderzoek</u> Er zijn waarnemingen bekend van de beschermde poelkikker op 1,5 km van S-763 en op >3 km van S-213 en de vrijgestelde algemene amfibieënsoorten, zoals bruine kikker, meerkikker, kleine watersalamander (NDFF, 2022).</p>	<p>De poelkikker heeft mogelijk een essentieel leefgebied bij S-763 en S-213.</p> <p>Andere beschermde amfibieën zijn uitgesloten in het projectgebied op</p>
	<p><u>Veldbezoek</u></p>	

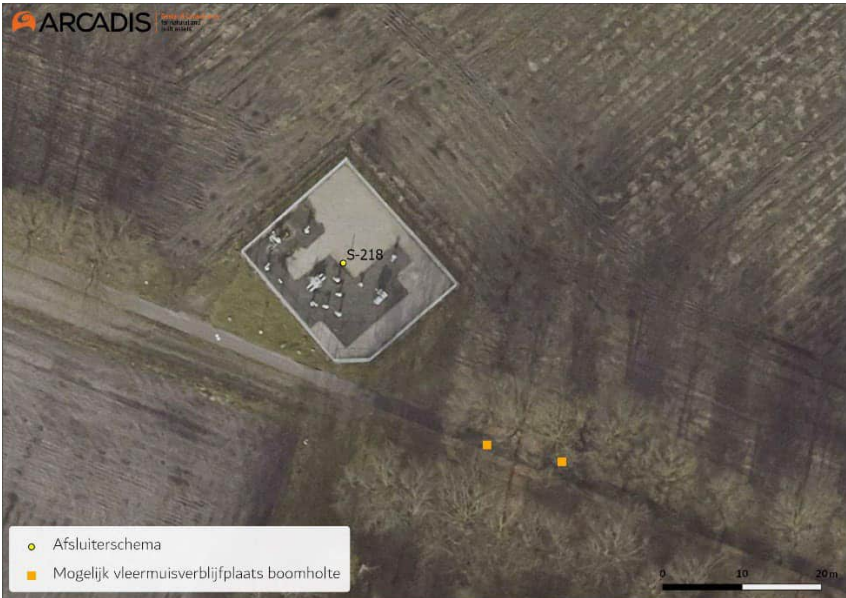
Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p>Poelkikker De poelkikker is waargenomen in de sloten nabij S-763 en S-213. Omdat poelkikkers als zomerbiotoop en winterbiotoop (overwinteringsplekken) ook gebruik maken van graslanden tot wel 500 m van de waterkant, is het projectgebied bij S-763 en S-213 mogelijk essentieel leefgebied.</p> <p>Andere beschermde amfibieën zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p> <p>Algemene (vrijgestelde) amfibieën zoals bruine kikker, meerkikker en kleine watersalamander kunnen voorkomen in de sloten en verharde watergang in het projectgebied.</p>	<p>basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p> <p>Algemene (vrijgestelde) amfibieën kunnen voorkomen in en in de omgeving van de sloten en verharde watergang in het projectgebied.</p>
Vissen	<p>Bureauonderzoek De Beschermde grote modderkruiper is waargenomen in een watergang ten zuiden van S-214 (NDFF, 2022).</p> <p>Veldbezoek Tijdens het veldbezoek zijn droge greppels aangetroffen nabij S-214. Habitat van de grote modderkruiper is daarom uitgesloten bij S-214. Mogelijk zijn de sloten bij de andere locaties wel geschikt habitat voor de grote modderkruiper.</p> <p>Andere beschermde vissen op voorhand uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p>	<p>Grote modderkruiper is waargenomen nabij S-214 maar kan hier worden uitgesloten op basis van habitat.</p> <p>Watergangen bij andere locaties zijn mogelijk geschikt maar zijn hier uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens.</p> <p>Andere beschermde vissen zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en habitat.</p>
Overige soorten	<p>Bureauonderzoek Er zijn waarnemingen bekend van grote vos, grote weerschijnvlinder, gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel en groene glazenmaker in de omgeving van het projectgebied (NDFF, 2022).</p> <p>Veldbezoek</p> <p><u>Grote vos</u> De soort is gebonden aan waardplanten, die voornamelijk bestaat uit de iep, maar ook zoete kers en wilgensoorten. In het werkgebied van S-214 en in de directe omgeving ervan zijn dergelijke waardplanten afwezig. Op andere locaties ontbreken deze soorten eveneens. Grote vos is uitgesloten op basis van habitat.</p> <p><u>Grote weerschijnvlinder</u> Grote weerschijnvlinder heeft als waardplant de boswilg en soms de grauwe wilg. De soort komt voor in oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of groepen samenhangende bosjes in beekdalen. Dergelijk habitat is niet aanwezig in het projectgebied. De soort kan op voorhand worden uitgesloten.</p> <p><u>Groene glazenmaker</u> Groene glazenmaker komt voor bij diverse waterelementen als er maar krabbescheer aanwezig is. In het projectgebied is leefgebied van de soort afwezig.</p> <p><u>Gevlekte witsnuitlibel en sierlijke witsnuitlibel</u> De soorten komen voor in voedselarme watertypen, zoals vennen en laagveen. Geschikt habitat op de locaties is afwezig deze soorten kunnen op basis van habitat worden uitgesloten.</p> <p>Andere beschermde vlindersoorten en libellensoorten zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p>	<p>Beschermde libellen, vlinders en andere ongewervelden zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p>

Tabel 3 Voorkomen en functie leefgebieden van beschermde soorten binnen het Drentse deel van projectgebied per relevante soortgroep.

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
Flora	<p>Bureauonderzoek</p> <p>In het projectgebied zijn waarnemingen bekend van de beschermde dreps (2 km van S-222 en S-223), drijvende waterweegbree (4 km van S-219), kartuizer anjer (nabij S-222, S-223, S-216, S577), knollathyrus (2 km van S-217), korensla (>4 km van S-219 en S-221) (NDFF, 2022).</p>	<p>Dreps heeft mogelijk groeiplaatsen bij S-222 en S-223. Drijvende waterweegbree heeft mogelijk groeiplaatsen bij S-219. Knollathyrus heeft mogelijk groeiplaatsen bij S-216.</p>
	<p>Veldbezoek</p> <p><u>Dreps</u> De soort heeft groeiplaatsen bij zonnige open plaatsen, zoals bij akkers, langs spoorwegen, braakliggende grond en bij ruigten. Nabij S-223 is voornamelijk agrarisch grasland en bosschages en ruigte en nabij S-222 voornamelijk agrarisch grasland met een slootwal met riet. Op de afsluiterschema zelf groeien ook kruiden en grassen en opschietende bomen. S-222 en S-223 zijn mogelijk geschikte groeiplaatsen voor dreps, zowel binnen als buiten het hekwerk. Op de overige afsluiterschema's is de soort uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens.</p> <p><u>Drijvende waterweegbree</u> De soort groeit op plekken zoals vennen, vijvers, beken, pas gegraven of regelmatig geschoonde poelen en sloten, afwateringskanaaltjes, duinplassen en kanalen. S-219 ligt direct naast het kanaal Verlengde Middenraai (valt buiten het werkgebied). Hier groeit mogelijk drijvende waterweegbree.</p> <p><u>Kartuizer anjer</u> De soort heeft groeiplaatsen bij uitgesproken stikstofarme plaatsen zoals schraal grasland, kalkgrasland, bermen en rotsachtige plaatsen. Het projectgebied heeft alleen voedselrijke groeiplaatsen. De soort is uitgesloten op basis van habitat.</p> <p><u>Knollathyrus</u> De soort is een indicator van leem in zandgronden en groeit op stikstofarme en vaak kiezelrijke grond. S-217 is langs een landweggetje met kiezelrijke zandige ondergrond en in de buurt van bos, akkers en kruidenrijke bufferstroken rondom de akkers. Binnen het hekwerk liggen kiezels en staan kruiden. Mogelijk heeft de soort groeiplaatsen in en rondom S-217.</p> <p><u>Korensla</u> De soort groeit op stikstofarme tot matig voedselrijke zandgronden bij graanakkers, moestuinen, open plaatsen, braakliggende grond, rozenperken, heide en waterkanten (zandstrandjes langs riviertjes). Nabij S-221 zijn maïsvelden en is grasland en nabij S-219 agrarisch grasland, ruigte, bosschage en maïsvelden. De locaties zijn voedselrijk met soorten als riet en harig wilgenroosje. De soort is uitgesloten op basis van habitat.</p> <p>Andere beschermde plantensoorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p>	<p>Kartuizer anjer en korensla zijn uitgesloten op basis van habitat.</p> <p>Andere beschermde plantensoorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p>
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	<p>Bureauonderzoek</p> <p>Binnen het gehele projectgebied is de afgelopen 5 jaar een grote diversiteit aan beschermde vogelsoorten zonder jaarrond beschermde nesten waargenomen en gemeld (NDFF, 2022).</p>	<p>Algemene broedvogels kunnen tot broeden komen in het projectgebied of in de directe omgeving van het projectgebied.</p>
	<p>Veldbezoek</p> <p>Binnen de hekwerken, in de watergangen en agrarische percelen en in de bosschages (bij S-218, S-219, S-223) en bomenrij (S-221, S-222, S-577) kunnen algemene broedvogels tot broeden komen.</p>	
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	<p>Bureauonderzoek</p> <p>In en in de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van diverse broedvogels met jaarrond beschermde nesten, zoals buizerd,</p>	<p>Broedvogels met jaarrond beschermd</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p>gierzwaluw, huismus, ooievaar, roek, ransuil, sperwer. Binnen een straal van 500 meter van het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van broedvogels met jaarrond beschermde nesten.</p> <p>Veldbezoek Tijdens het veldbezoek zat er veel blad aan de bomen. Mogelijk kunnen vogels met jaarrond beschermde nesten in bomen tot broeden komen in de bomen bij S-218. Op de andere locaties zijn in de bomen geen jaarrond beschermde nesten waargenomen. Vogels met jaarrond beschermde nesten zouden wel in het projectgebied kunnen foerageren. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p>	<p>nest kunnen tot broeden komen bij S-218. Vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen in het projectgebied foerageren. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p>
Grondgebonden zoogdieren	<p>Bureauonderzoek In het projectgebied en in de directe omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van beschermde grondgebonden zoogdieren zoals bever, boomarter, das, eekhoorn, grote bosmuis, otter, steenarter, veldspitsmuis, waterspitsmuis en algemene (vrijgestelde) soorten zoals ree, vos, konijn, egel, woelrat, bunzing, hermelijn, wezel en diverse muissoorten (NDF, 2022).</p> <p>Veldbezoek Het landschap van het Drentse deel van het projectgebied bestaat voornamelijk uit productieland (grasland, mais, aardappels, etc.) begrenst door sloten en greppels en weinig begroeiing en ruigte of door wegen. Daarnaast zijn er ook afsluiterschema's met specifiekere landschapskenmerken, zoals water (S-219, S-223, S-577) of bosschages (S-218, S-219, S-223, S-577).</p> <p>Bever De soort is waargenomen bij Voorste diep en Kanaal Buinen-Schoonoord nabij S-216 en S-217. Deze afsluiterschema's liggen niet direct in de buurt van water of bos dat grenst aan water. S-219, S-223 en S-577 liggen wel in de buurt van water resp. Kanaal Verlengde Middenraai, Zuidwolder Waterlossing, Coevorden-Zwinderen met Loodiep. Tijdens het veldbezoek zijn geen burchten of knaagsporen waargenomen in de buurt van het projectgebied. Verblijfplaatsen van de bever kunnen daarom uitgesloten worden. De bever zou wel in het projectgebied kunnen foerageren. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Boomarter Boommarters komen uitsluitend voor in voornamelijk oudere bossen. Geschikte boomholtes in de buurt van bos/bosschages nabij S-218, S-219 en S-223 zijn uitgesloten. Bij S-577 (zie Figuur 25, binnen projectgebied) en S-221 (zie Figuur 24, binnen projectgebied) zijn mogelijk geschikte boomholtes aanwezig. De soort kan ook foerageren bij S-218, S-219, S-577 en S-223. Het betreft geen essentieel foerageergebied omdat er voldoende alternatief foerageergebied aanwezig is in de omgeving.</p> <p>Das De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. In het bosschage bij S-223 is een holte waargenomen met van 20cm doorsnee. Dit is te klein als verblijfplaats van een das. Burchten van de das zijn daarom op voorhand uitgesloten. Mogelijk kan de soort foerageren verspreid over alle projectgebieden. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Eekhoorn Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Tijdens het veldbezoek zijn geen eekhoorn nesten waargenomen. Verblijfplaatsen van de eekhoorn kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten. Mogelijk foerageert de soort wel in het projectgebied (S-218, S-219, S-223, S-577). Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p>	<p>Verblijfplaatsen van bever en otter zijn op voorhand uitgesloten. De bever en otter zouden wel in het projectgebied kunnen foerageren. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Verblijfplaatsen van boomarter, eekhoorn en das zijn op voorhand uitgesloten in en nabij het projectgebied. Het projectgebied met bosschages is mogelijk foerageergebied van de soorten. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Grote bosmuis heeft mogelijk een leefgebied in de bosschages nabij S-218, S-577 en S-223.</p> <p>Veldspitsmuis heeft mogelijk een leefgebied in de bosschages en ruigtes nabij S-217, S-218, S-219, S-577 en S-223.</p> <p>De oevers van de watergangen bij S-223 zijn mogelijk leefgebied van de waterspitsmuis.</p> <p>De steenarter heeft mogelijk verblijfplaatsen nabij S-219, S-221 en S-223. Het projectgebied met bosschages is mogelijk foerageergebied van de soorten. Het betreft</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p><u>Grote bosmuis</u> De soort heeft een voorkeur voor oude open eiken- en beukenbossen, met een uitgebreide struiklaag en weinig ondergroei. Leefgebied bij S-219 is uitgesloten, omdat het er geen waarnemingen zijn gedaan in het bos in de buurt van de locatie en het boschage bij S-219 klein en geïsoleerd is. Grote bosmuis heeft mogelijk een leefgebied in de boschages nabij S-218, S-577 en S-223.</p> <p><u>Otter</u> Otters komen voor in het overgangsgebied tussen land en water, zoals moerassen, beken, rivieren en meren en is waargenomen verspreid in de buurt van projectgebied. Sloten nabij S-222 ondiep en dicht begroeit en daardoor ongeschikt voor de otter. Locaties S-219, S-223 en S-577 zijn wel geschikt. Hier zijn geen holtes waargenomen die als mogelijke verblijfplaats kunnen dienen. Verblijfplaatsen van de otter zijn hierdoor uitgesloten. De soort zou wel in het water en op de oevers kunnen foerageren. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p><u>Steenmarter</u> In de omgeving van S-219 is een vervallen schuur. Mogelijk heeft steenmarter hier een verblijfplaats. Daarnaast is er binnen het projectgebied bij S-221 een boomholte in een berk langs de weg die mogelijk een verblijfplaats kan zijn van de soort, zie de derde waarneming van boven in Figuur 24. Daarnaast heeft de soort mogelijk een verblijfplaats onder een containergebouw bij S-223 binnen het hekwerk, dit kon van buiten het hek niet in detail worden bekeken. Verder kan de steenmarter foerageren in het gehele projectgebied. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden in de omgeving. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p><u>Veldspitsmuis</u> De veldspitsmuis is gebonden aan kleinschalig agrarisch cultuurlandschap dat niet te intensief beheerd wordt. Hij komt voor in overgangsvegetaties, lintvormige landschapselementen, opgaande kruidenvegetaties, braakliggende of niet begraasde kruidenvegetaties, zoals boomgaarden. De soort is waargenomen nabij Coevorden in de buurt van S-577. Veldspitsmuis heeft mogelijk een leefgebied in de boschages en ruigtes nabij S-217, S-218, S-219, S-577 en S-223.</p> <p><u>Waterspitsmuis</u> De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snelstromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. De oevers van S-219 en S-577 zijn niet geschikt voor de soort vanwege oeverbeschutting en steil talud. De oevers van de watergangen bij S-223 zijn mogelijk leefgebied van de soort.</p> <p>Leefgebied van andere beschermde soorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p> <p><u>Algemene vrijgestelde grondgebonden zoogdieren</u> Er zijn tijdens het veldbezoek waarnemingen gedaan van diverse holtes op verschillende locaties die geschikt zijn voor hermelijn en bunzing. Ook is er een holte aangetroffen van waarschijnlijk een vos en is een ree waargenomen. Daarnaast kunnen bijvoorbeeld ook diverse muisachtigen en de egel een leefgebied hebben in het projectgebied.</p>	<p>geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Leefgebied van andere beschermde soorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p> <p>Algemene grondgebonden zoogdieren kunnen voorkomen in het projectgebied.</p>
Vleermuizen	<p><u>Bureauonderzoek</u> In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van de gewone dwergvleermuis, baardvleermuis, brandts vleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis (NDFP, 2022).</p> <p><u>Veldbezoek</u> Tijdens het veldbezoek zijn er in de bomen bij S-218, S-221 en S-577 boomholtes waargenomen die als verblijfplaats kunnen dienen voor</p>	<p>In het projectgebied zijn bij S-218 en S-221 mogelijk verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen.</p> <p>Gebouwbewonende vleermuizen kunnen een verblijfplaats</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p>boombewonende vleermuissoorten (zie Figuur 23 – Figuur 25 voor de locaties). Op de andere locaties zijn geen geschikte boomholtes aangetroffen.</p> <p><i>Figuur 23: Mogelijke vleermuisverblijfplaatsen bij S-218 in eiken</i></p> <p><i>Figuur 24: Mogelijke vleermuis (en steenmarter en boomarter in derde waarneming van boven) verblijfplaats(en) bij S-221 in berken</i></p>	<p>hebben in het gebouw bij S-223.</p> <p>Mogelijk wordt het projectgebied gebruikt als foerageergebied en/of vliegroute door vleermuizen. Er zijn voldoende alternatieven in de omgeving. Het projectgebied betreft geen essentieel foerageergebied of essentiële vliegroute.</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	 <p><i>Figuur 25: Mogelijke vleermuis en boommarter verblijven bij S-577 in berken</i></p> <p>De gebouwen binnen het hekwerk op locatie S-223 is mogelijk geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Andere gebouwen op locaties zijn ongeschikt door het materiaal.</p> <p>Mogelijk zijn er vliegroutes aanwezig in het projectgebied. In het projectgebied zijn voldoende lijnvormige landschapselementen (bomen en watergangen) die vleermuizen als alternatieve vliegroute kunnen gebruiken. Het projectgebied betreft geen essentiële vliegroute.</p> <p>Mogelijk is er foerageergebied aanwezig in het projectgebied. Er zijn voldoende alternatieve bossen en lanen in de omgeving te vinden. Het projectgebied betreft geen essentieel foerageergebied.</p>	
Reptielen	<p>Bureauonderzoek In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van beschermde reptielensoorten, zoals adder, gladde slang, hazelworm, levendbarende hagedis, ringslang en zandhagedis (NDFF, 2022).</p> <p>Veldbezoek</p> <p><u>Adder</u> Adders zijn voornamelijk waargenomen op heide en in bos nabij heide. S-218 ligt tegen een bos aan met heide. Mogelijk kan het projectgebied bij S-218 onderdeel zijn van het leefgebied van adders.</p> <p><u>Gladde slang</u> Gladde slang is waargenomen bij een heideveld nabij S-221. Het projectgebied zelf is geen geschikt habitat voor de soort. De soort is uitgesloten op basis van habitat.</p> <p><u>Hazelworm</u> De randen van bos en bosschage en de houtwallen in projectgebieden S-218, S-219, S-223 en S-577 bieden geschikt habitat voor de hazelworm. Mogelijk heeft de hazelworm hier een leefgebied.</p> <p><u>Levendbarende hagedis</u> De soort heeft als voorkeurs habitat heide en hoogveen maar komt ook voor op andere plekken, zoals open bos en ruige graslanden. Het is een vochtminnende soort die in de genoemde landschapstypen veel wordt aangetroffen op oevers</p>	<p>Leefgebied van gladde slang, levendbarende hagedis en zandhagedis zijn uitgesloten op basis van habitat.</p> <p>Leefgebied van adder en levendbarende hagedis is mogelijk bij S-218.</p> <p>Leefgebied van hazelworm is mogelijk bij S-218, S-219, S-223 en S-577.</p> <p>Leefgebied van ringslang is mogelijk bij S-221.</p> <p>Andere beschermde reptielen zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p>en vochtige terreindelen. Het projectgebied bij S-218 ligt in de buurt van een leefgebied van de soort. Mogelijk heeft de soort een leefgebied op deze locatie.</p> <p><u>Ringslang</u> De ringslang is gebonden aan waterrijke habitats. Deze liggen veelal op zandgronden en op de overgangen van zandgrond naar veen- en kleigronden. Locatie S-221 ligt in het verspreidingsgebied van de ringslang. Mogelijk heeft de soort een leefgebied in het projectgebied.</p> <p><u>Zandhagedis</u> In het binnenland komt de soort vooral voor in droge struikheideterreinen. Dit habitat ontbreekt in het projectgebied. De soort is uitgesloten op basis van habitat.</p>	
Amfibieën	<p><u>Bureauonderzoek</u> Er zijn waarnemingen bekend van de beschermde poelkikker, heikikker, knoflookpad, kamsalamander, alpenwatersalamander en rugstreeppad en de vrijgestelde algemene amfibieënsoorten, zoals bastaardkikker, gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander (NDDFF, 2022).</p> <p><u>Veldbezoek</u> <u>Poelkikker</u> De poelkikker heeft een zeer duidelijke voorkeur voor de landschapstypen heide en hoogveen. Ook wordt de soort gemeld uit half natuurlijke graslanden en agrarisch gebied. Er is mogelijk leefgebied van de soort bij S-216, S-221, S-222, S-223 en S-577.</p> <p><u>Heikikker</u> De soort leeft in specifieke habitats zoals heide, hoogveen, laagveen en halfnatuurlijk grasland. Agrarische gebieden zijn geen onderdeel van hun leefgebied. Het projectgebied heeft geen geschikt habitat voor de soort.</p> <p><u>Knoflookpad</u> De soort heeft een specifiek leefgebied ten westen van Odoorn. De soort is in het projectgebied uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens.</p> <p><u>Kamsalamander</u> Het leefgebied van de soort is bosrijk, bevat houtwallen of struweel en wordt vaak gekenmerkt door kleinschaligheid in de directe omgeving van het voortplantingswater. De soort komt voor nabij S-218. In het projectgebied ontbreekt echter geschikt habitat door afwezigheid van water als voortplantingshabitat en struwelen, bosschages, bossen, houtwallen of houtsingels als landhabitat. De kamsalamander is ook is het waargenomen nabij S-577, hier heeft het een mogelijk landhabitat en voortplantingswater in het projectgebied.</p> <p><u>Rugstreeppad</u> De rugstreeppad leeft in het Natura 2000-gebied Mantingerzand en Mantingerveld nabij S-221. Het projectgebied heeft echter geen geschikt habitat voor de rugstreeppad. De soort is uitgesloten op basis van habitat en verspreidingsgegevens.</p> <p><u>Alpenwatersalamander</u> De soort komt voor in kleinschalige landschappen met bos, houtwallen en struwelen en in niet snelstromend water en zonder te veel vis. Dergelijk habitat zonder te veel vis komt voor bij S-223 en S-577, mogelijk heeft de soort hier een leefgebied.</p> <p>Algemene (vrijgestelde) amfibieën zoals bastaardkikker, gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander kunnen voorkomen in de sloten en verharde watergang in het projectgebied.</p> <p>Andere beschermde amfibieën zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p>	<p>De poelkikker heeft mogelijk een essentieel leefgebied bij S-216, S-221, S-222, S-223 en S-577.</p> <p>Mogelijk heeft de kamsalamander leefgebied bij S-577.</p> <p>Mogelijk heeft de alpenwatersalamander een leefgebied bij S-223 en S-577.</p> <p>Andere beschermde amfibieën zijn uitgesloten in het projectgebied op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p> <p>Algemene (vrijgestelde) amfibieën kunnen voorkomen in en in de omgeving van de sloten en verharde watergang in het projectgebied.</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
Vissen	<p>Bureauonderzoek De Beschermde grote modderkruiper is waargenomen in een watergang ten zuiden van S-214 (NDFF, 2022).</p>	<p>Grote modderkruiper heeft mogelijk een leefgebied bij S-216, S-219, S-221, S-222 en S-223.</p> <p>Andere beschermde vissen zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en habitat.</p>
	<p>Veldbezoek <u>Grote modderkruiper</u> De soort is waargenomen nabij S-216, S-222 en S-223 en kan mogelijk ook voorkomen in de watergangen bij S-219 en S-221. Deze watergangen liggen in het projectgebied. De watergangen in en rondom deze locaties is mogelijk leefgebied van de soort.</p> <p>Andere beschermde vissen op voorhand uitgesloten op basis van habitat en/ of verspreidingsgegevens.</p>	
Overige soorten	<p>Bureauonderzoek Er zijn waarnemingen bekend van gentiaanblauwtje, grote vos, grote weerschijnvlinder, kleine ijsvogelvlinder, kommavlinder, veenbesparelmoervlinder, veenhooibeestje, zilveren maan, teunisbloempijlstaart, gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, gevlekte glanslibel, Kempense heidelibel en groene glazenmaker in de omgeving van het projectgebied (NDFF, 2022).</p>	<p>Grote vos heeft mogelijk een leefgebied bij S-219.</p> <p>Teunisbloempijlstaart heeft mogelijk een leefgebied bij S-217 en S-219.</p> <p>Gevlekte glanslibel heeft geschikt habitat bij S-223. De soort is uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens.</p> <p>Andere beschermde libellen en vlinders zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p>
	<p>Veldbezoek Tijdens het veldbezoek is een niet beschermde bloedrode heidelibel waargenomen.</p> <p><u>Gentiaanblauwtje, grote weerschijnvlinder, kommavlinder, veenbesparelmoervlinder, veenhooibeestje, zilveren maan.</u> De soorten leven in specifieke habitats zoals natte heide, vochtige heischrale graslanden, duinen, moerassen, blauwgraslanden etc. Dergelijk habitat is afwezig in het projectgebied en daarom is de soort uitgesloten op basis van habitat.</p> <p><u>Grote vos</u> De soort is gebonden aan waardplanten die voornamelijk bestaat uit de iep, maar ook zoete kers en wilgensoorten. In het werkgebied van S-219 en in de directe omgeving ervan zijn enkele wilgen aanwezig. Grote vos heeft mogelijk een leefgebied bij S-219.</p> <p><u>Kleine ijsvogelvlinder</u> De soort leeft in bos met waardplanten als kamperfoelie. Dergelijk habitat is afwezig in het projectgebied en daarom is de soort uitgesloten op basis van habitat.</p> <p><u>Teunisbloempijlstaart</u> De soort heeft wilgenroosje, kattenstaart, teunisbloem en basterdwederik als waardplanten. Dergelijke waardplanten komen voor bij S-217 en S-219. Mogelijk heeft de soort hier een leefgebied.</p> <p><u>Groene glazenmaker</u> Groene glazenmaker komt voor bij diverse waterelementen als er maar krabbescheer aanwezig is. In het projectgebied is habitat van de soort afwezig.</p> <p><u>Gevlekte glanslibel</u> De soort komt voor in sterk verlande vennen, petgaten en in moerasbossen en mogelijk ook in vegetatierijke sloten. Mogelijk is S-223 een geschikt leefgebied voor de soort. Door de verspreidingsgegevens is de soort alsnog uit te sluiten in het projectgebied.</p> <p><u>Gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, Noordse winterjuffer, Kempense heidelibel, oostelijke witsnuitlibel</u> De soorten komen voor in specifieke habitats zoals voedselarme vennen, heidevelden, ondiepe moerassen, laagveen etc. Geschikt habitat op de locaties is afwezig en daarom is leefgebied van de soorten uitgesloten.</p>	

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	Andere beschermde vlindersoorten en libellensoorten zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.	

Tabel 4 Voorkomen en functie leefgebieden van beschermde soorten binnen het Overijsselse deel van projectgebied per relevante soortgroep.

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
Flora	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het projectgebied zijn waarnemingen bekend van de beschermde bergnachtsorchis op meer dan 4 km van S-227 (NDFF, 2022).</p> <p><i>Veldbezoek</i> Tijdens het veldbezoek zijn voedselrijke omgevingen waargenomen met algemene kenmerkende soorten zoals perzikkruid en vertakte leeuwentand. De omgeving bestond voornamelijk uit akkers en weilanden. Bergnachtsorchis groeit in bossen, struwelen, bosranden, grasland (kalkgrasland, lemig blauwgrasland en soms in matig voedselrijk, vochtig en humeus weiland), zeeduin en soms in het winterbed van rivieren. Dergelijk habitat is afwezig in het projectgebied. Groeiplaatsen voor bergnachtsorchis zijn op voorhand uitgesloten.</p> <p>Verder is de omgeving van het projectgebied voedselrijk en ongeschikt als groeiplaats voor andere beschermde plantensoorten. Beschermde plantensoorten zijn op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens uitgesloten.</p>	Bernnachtsorchis is uitgesloten op basis van habitat. Andere beschermde plantensoorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	<p><i>Bureauonderzoek</i> Binnen het gehele projectgebied is de afgelopen 5 jaar een grote diversiteit aan beschermde vogelsoorten zonder jaarrond beschermde nesten waargenomen en gemeld (NDFF, 2022).</p> <p><i>Veldbezoek</i> Binnen de hekwerken, in de watergangen en agrarische percelen kunnen algemene broedvogels tot broeden komen.</p>	Algemene broedvogels kunnen tot broeden komen in het projectgebied of in de directe omgeving van het projectgebied.
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	<p><i>Bureauonderzoek</i> In en in de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van diverse broedvogels met jaarrond beschermde nesten, zoals buizerd, gierzwaluw, huismus, ooievaar, roek, ransuil, sperwer.</p> <p><i>Veldbezoek</i> Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van jaarrond beschermde nesten in de directe omgeving van het projectgebied. In het projectgebied en direct rondom het projectgebied zijn grote bomen of gebouwen afwezig. Jaarrond beschermde nesten zijn op voorhand uitgesloten in het projectgebied.</p> <p>Vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen in het projectgebied foerageren. Het betreft geen essentieel foerageergebied, omdat er genoeg alternatief foerageergebied voorhanden is.</p>	<p>Jaarrond beschermde nesten zijn op voorhand uitgesloten in het projectgebied.</p> <p>Vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen in het projectgebied foerageren. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p>
Grondgebonden zoogdieren	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het projectgebied en in de directe omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van beschermde grondgebonden zoogdieren zoals boommarter, bunzing, das, eekhoorn, egel, otter, steenmarter, wezel, wolf en algemene (vrijgestelde) soorten zoals ree, vos, konijn, woelrat en diverse muissorten (NDFF, 2022).</p>	Verblijfplaatsen en foerageergebied van de boommarter, eekhoorn, egel en otter zijn op voorhand uitgesloten.

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p><u>Veldbezoek</u> Het landschap van het Overijsselse deel van het projectgebied bestaat voornamelijk uit productieland (grasland, aardappelakkers etc.) begrenst door sloten met steil talud en weinig begroeiing of door wegen.</p> <p><u>Boommarter</u> Boommarters komen uitsluitend voor in voornamelijk oudere bossen. Er zijn geen bomen in het projectgebied en dus geen verblijfplaatsen van de soort in het projectgebied. Verblijfplaatsen zijn daarom op voorhand uitgesloten. Door de afwezigheid van bos in de omgeving heeft de soort geen essentieel leefgebied in de omgeving van het projectgebied. Ook zijn er direct rondom het projectgebied geen schuilmogelijkheden. Foerageergebied van de soort is daarom op voorhand uitgesloten.</p> <p><u>Bunzing, hermelijn en wezel</u> De beschermde kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) komen voor in gebieden met voldoende dekking in de vorm van struweel, houtwallen, bosschages en ruigtes. Potentiële verblijfplaatsen van bunzing en hermelijn zijn niet waargenomen tijdens het veldbezoek. Er zijn bij S-226 wel 2 kleine holtes waargenomen, die mogelijk als verblijfplaats kunnen dienen voor de wezel. Er zijn echter in en direct rondom het projectgebied zijn geen schuilmogelijkheden aanwezig. Verblijfplaatsen van de wezel kunnen daarom, net als die van de bunzing en hermelijn, op voorhand worden uitgesloten. Daarnaast kunnen kleine marters wel op alle afsluiterschema's foerageren. Het betreft geen essentieel foerageergebied door de aanwezigheid van voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving.</p> <p><u>Das</u> De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. In en rondom het projectgebied zijn geen burchten aangetroffen. Burchten van de das zijn daarom op voorhand uitgesloten. Mogelijk kan de soort wel incidenteel foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied door de aanwezigheid van foerageergebied in de omgeving.</p> <p><u>Eekhoorn</u> Eekhoorns komen voor op plekken met bomen zoals in bossen, tuinen en parken. In het projectgebied zijn geen groenstroken en ook niet in de directe omgeving van het projectgebied. Leefgebied (verblijfplaatsen en foerageergebied) van de soort is daarom op voorhand uitgesloten.</p> <p><u>Egel</u> Leefgebied van de egel is heel divers en kan voorkomen in tuinen, parken, bos en struweel. In het projectgebied is dergelijke dekking afwezig. Leefgebied (verblijfplaatsen en foerageergebied) van de soort is daarom op voorhand uitgesloten.</p> <p><u>Otter</u> Otters komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, beken, rivieren en meren. In en rondom het projectgebied is geschikt habitat afwezig, omdat het bestaat uit agrarische percelen. Verblijfplaatsen en foerageergebied van de soort zijn op voorhand uitgesloten.</p> <p><u>Steenmarter</u> De steenmarter heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en groenstroken. Binnen de hekken staan nog enkele installaties. Deze installaties zijn ongeschikt als verblijfplaats voor de soort. Verblijfplaatsen zijn daarom op voorhand uitgesloten. De steenmarter zou wel kunnen foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied omdat er voldoende alternatief foerageergebied voorhanden is.</p>	<p>Verblijfplaatsen van bunzing, das, hermelijn, steenmarter, wezel en wolf zijn op voorhand uitgesloten. Mogelijk kunnen de soorten wel foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Algemeen Leefgebied van andere beschermde soorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p> <p>Algemene grondgebonden zoogdieren kunnen voorkomen in het projectgebied.</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p><u>Wolf</u> Er zijn geen verblijfplaatsen van de wolf in het projectgebied. De wolf kan incidenteel foerageren in het projectgebied. Door voldoende geschikter alternatief foerageergebied in de omgeving betreft het projectgebied geen essentieel foerageergebied. Leefgebied van andere beschermde soorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p> <p>Algemene grondgebonden zoogdieren zoals ree, egel, konijn en diverse algemene muizensoorten kunnen voorkomen in het projectgebied.</p>	
Vleermuizen	<p><u>Bureauonderzoek</u> In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van de diverse vleermuissoorten (NDFF, 2022).</p>	<p>In het projectgebied zijn geen verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen. Mogelijk zijn er bij locatie S-672 geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen.</p> <p>Mogelijk wordt het projectgebied gebruikt als vliegroute door vleermuizen. Er zijn voldoende alternatieven in de omgeving. Het projectgebied betreft geen essentiële vliegroute.</p> <p>Foerageergebied is op voorhand uitgesloten in het projectgebied.</p>
	<p><u>Veldbezoek</u> Bomen, die als verblijfplaats kunnen dienen voor boombewonende vleermuissoorten, zijn afwezig in en direct rondom het projectgebied. Dergelijke verblijfplaatsen zijn op voorhand uitgesloten.</p> <p>De gebouwen binnen het hekwerk op locaties S-224 (roosters), S-226 en S-227 (roosters) zijn niet geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen vanwege het materiaal. Mogelijk zijn de gebouwen binnen het hekwerk nabij locatie S-672 wel geschikt voor gebouwbewonende vleermuizen.</p> <p>Mogelijk zijn er vliegroutes aanwezig in het projectgebied. In het projectgebied zijn voldoende lijnvormige landschapselementen (bomen en watergangen) die vleermuizen als alternatieve vliegroute kunnen gebruiken. Het projectgebied betreft geen essentiële vliegroute.</p> <p>Door de afwezigheid van bos, lanen of water is er geen foerageergebied aanwezig in of direct rondom het projectgebied. Daarnaast zijn in de omgeving betere alternatieven te vinden. Foerageergebied is op voorhand uitgesloten.</p>	
Reptielen	<p><u>Bureauonderzoek</u> In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van beschermde de reptielensoorten adder, hazelworm en levendbarende hagedis (NDFF, 2022).</p>	<p>Beschermde reptielen zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p>
	<p><u>Veldbezoek</u> Tijdens het veldbezoek zijn alleen agrarisch grasland en akkers aangetroffen. Dergelijk habitat is ongeschikt voor soorten als adder, hazelworm en levendbarende hagedis. Beschermde reptielensoorten zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en habitat.</p>	
Amfibieën	<p><u>Bureauonderzoek</u> Er zijn waarnemingen bekend van de beschermde poelkikker, heikikker en knoflookpad en de vrijgestelde algemene amfibieënsoorten zoals bruine kikker etc. (NDFF, 2022).</p>	<p>Beschermde amfibieën zijn uitgesloten in het projectgebied op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p> <p>Algemene (vrijgestelde) amfibieën kunnen voorkomen in en in de omgeving van de sloten en verharde watergang in het projectgebied.</p>
	<p><u>Veldbezoek</u></p> <p><u>Poelkikker</u> De poelkikker heeft een zeer duidelijke voorkeur voor de landschapstypen heide en hoogveen. Ook wordt de soort gemeld uit half natuurlijke graslanden en agrarisch gebied. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. In het projectgebied en de omgeving zijn geen begroeide waterlichamen die een geschikt leefgebied voor de soort vormen. Leefgebied is op voorhand uitgesloten.</p>	

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p><u>Knoflookpad</u> De soort heeft een specifiek leefgebied in het rivierdal van de Vecht ten oosten van Ommen. De soort is in het projectgebied uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens.</p> <p><u>Heikikker</u> De soort leeft in specifieke habitats zoals heide, hoogveen, laagveen en halfnatuurlijk grasland. Agrarische gebieden zijn geen onderdeel van hun leefgebied. Het projectgebied heeft geen geschikt habitat voor de soort.</p> <p>Algemene (vrijgestelde) amfibieën kunnen voorkomen in de sloten en verharde watergang in het projectgebied. Andere beschermde amfibieën zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p>	
Vissen	<p><u>Bureauonderzoek</u> De Beschermde grote modderkruiper is waargenomen bij S-227 en nabij S-224 (NDFF, 2022).</p>	Grote modderkruiper heeft mogelijk een leefgebied bij S-224.
	<p><u>Veldbezoek</u> Tijdens het veldbezoek zijn droge greppels aangetroffen nabij S-227. Habitat van de grote modderkruiper is daarom uitgesloten bij S-227. Mogelijk heeft de soort wel een leefgebied in de sloot in het projectgebied van S-224.</p> <p>Andere beschermde vissen op voorhand uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p>	Andere beschermde vissen zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en habitat.
Overige soorten	<p><u>Bureauonderzoek</u> Er zijn waarnemingen bekend van grote vos, grote weerschijnvlinder, sleedoornpage, kommavvlinder, gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, beekrombout en groene glazenmaker in de omgeving van het projectgebied (NDFF, 2022).</p> <p><u>Veldbezoek</u></p> <p><u>Gentiaanblauwtje, grote weerschijnvlinder, kommavvlinder, veenbesparelmoervlinder, veenhooibeestje, zilveren maan,</u> De soorten leven in specifieke habitats zoals natte heide, vochtige heischrale graslanden, duinen, moerassen, blauwgraslanden etc. Dergelijk habitat is afwezig in het projectgebied en daarom is de soort uitgesloten op basis van habitat.</p> <p><u>Grote vos en grote weerschijnvlinder</u> De soorten zijn gebonden aan waardplanten, die voornamelijk bestaat uit de iep maar ook zoete kers en wilgensoorten voor grote vos en wilgensoorten voor grote weerschijnvlinder. Dergelijke bomen zijn afwezig in het projectgebied. De soorten zijn uitgesloten op basis van habitat.</p> <p><u>Kleine ijsvogelvlinder</u> De soort leeft in bos met waardplanten als kamperfoelie. Dergelijk habitat is afwezig in het projectgebied en daarom is de soort uitgesloten op basis van habitat.</p> <p><u>Teunisbloempijlstaart</u> De soort heeft wilgenroosje, kattenstaart, teunisbloem en basterdwederik als waardplanten. Dergelijke waardplanten komen voor bij S-217 en S-219. Mogelijk heeft de soort hier een leefgebied.</p> <p><u>Groene glazenmaker</u> Groene glazenmaker komt voor bij diverse waterelementen als er maar krabbescheer aanwezig is. In het projectgebied is habitat van de soort afwezig.</p>	Beschermde libellen en vlinders zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p><u>Gevlekte glanslibel</u> De soort komt voor in sterk verlande vennen, petgaten en in moerasbossen en mogelijk ook in vegetatierijke sloten. Mogelijk is S-223 een geschikt leefgebied voor de soort. Door de verspreidingsgegevens is de soort alsnog uit te sluiten in het projectgebied.</p> <p><u>Beekrombout</u> De soort komt voor bij beken en rivieren. Geschikt habitat op de locaties is afwezig en daarom is leefgebied van de soort uitgesloten.</p> <p><u>Gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, Noordse winterjuffer, Kempense heidelibel, oostelijke witsnuitlibel</u> De soorten komen voor in specifieke habitats zoals voedselarme vennen, heidevelden, ondiepe moerassen, laagveen etc. Geschikt habitat op de locaties is afwezig en daarom is leefgebied van de soorten uitgesloten.</p> <p><u>Sleedoorn passage</u> Sleedoornpage is afhankelijk van houtwallen, bos en sleedoorstruwelen. Dergelijke eisen zijn afwezig in het projectgebied. De soort is uitgesloten op basis van habitat.</p> <p>Andere beschermde vlindersoorten, libellensoorten en ongewervelden zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p>	

Effectbeschrijving

In de onderstaande tabellen is per provincie en soortgroep voor de (mogelijk) aanwezige soorten, op basis van de conclusie in de vorige paragraaf, een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van het voornemen, zoals beschreven in paragraaf 2.3.

Tabel 5: Effecten per soortgroep als gevolg van werkzaamheden – Provincie Groningen

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Vogels zonder jaarrond beschermde nesten		Als de werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden, kunnen nesten van vogels zonder jaarrond beschermde nesten vernietigd worden. Ook kunnen broedende vogels verstoord worden en kunnen jonge of broedende vogels gedood of verwond worden.	Ja
	Vogels met jaarrond beschermde nesten	Vogels met jaarrond beschermd nest kunnen tot broeden komen in de bomen nabij S-214. Deze bomen blijven behouden, waardoor er geen nestplekken van jaarrond beschermde nesten verloren gaan. Wel kunnen bij werkzaamheden in het broedseizoen broedende vogels verstoord worden.	Ja
Grondgebonden zoogdieren	Algemene grondgebonden zoogdieren	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van algemene grondgebonden zoogdieren vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of gewond raken.	Ja
	Bever, bunzing, boomarter, das, eekhoorn, haas, hermelijn, wolf	Door de voorgenomen werkzaamheden zal geen foerageergebied verloren gaan, omdat de bosschages behouden blijven.	Nee
	Grote bosmuis	De voorgenomen werkzaamheden zullen geen verblijfplaatsen verloren gaan, omdat de bosschages en struweel behouden blijven.	Nee
	Steenarter	De mestopslag bij S-213 en de takkenbult bij S-214 blijft behouden, maar opslagmateriaal kan de potentiële opening van de	Ja

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
		potentiële verblijfplaats blokkeren, waardoor de verblijfplaats vernietigd wordt en de aanwezige dieren gedood of verwond.	
Vleermuizen		Vliegroutes en foerageergebied rondom het projectgebied blijven behouden doordat er niet gekapt wordt. Hierdoor worden tevens geen dieren gedood of verwond. Ook wordt er geen gebruik gemaakt van verlichting, waardoor verstoring voorkomen wordt.	Nee
Amfibieën	Algemene amfibieën	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van algemene amfibieën vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of gewond raken.	Ja
	Poelkikker	Als gevolg van de werkzaamheden bij S-763 en S-213 kunnen verblijfplaatsen vernietigd worden. Ook kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja

Tabel 6: Effecten per soortgroep als gevolg van werkzaamheden – Provincie Drenthe

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Vaatplanten	Derps	Als er groeiplaatsen van de derps aanwezig zijn bij S-222 en S-223, kunnen deze worden vernietigd door de voorgenomen werkzaamheden.	Ja
	Drijvende waterweegbree	De voorgenomen werkzaamheden zullen geen effect hebben op groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree, omdat het kanaal onaangetast blijft.	Nee
	Knollathyrus	Als er groeiplaatsen van knollathyrus aanwezig zijn bij S-217, kunnen deze worden vernietigd door de voorgenomen werkzaamheden.	Ja
Vogels zonder jaarrond beschermde nesten		Als de werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden, kunnen nesten van vogels zonder jaarrond beschermde nesten vernietigd worden. Ook kunnen broedende vogels verstoord worden en kunnen jonge of broedende vogels gedood of verwond worden.	Ja
Vogels met jaarrond beschermde nesten		Vogels met jaarrond beschermd nest kunnen tot broeden komen in de bomen nabij S-218. Deze bomen blijven behouden, waardoor er geen nestplekken van jaarrond beschermde nesten verloren gaan. Wel kunnen bij werkzaamheden in het broedseizoen broedende vogels verstoord worden.	Ja
Grondgebonden zoogdieren	Algemene grondgebonden zoogdieren	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van algemene grondgebonden zoogdieren vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of gewond raken.	Ja
	Bever, das, eekhoorn, otter	De voorgenomen werkzaamheden zullen geen effect hebben op de soorten, omdat de bosschages (en grote watergangen) onaangetast blijven.	Nee
	Steenmarter	Door de werkzaamheden nabij de eventuele verblijfplaats van de steenmarter nabij S-221 en S-223 kunnen aanwezige dieren worden verstoord. De verblijfplaatsen blijven behouden, omdat er geen bomen worden gekapt of gebouwen worden gesloopt. Daarnaast staat de boom langs de kant van de weg. Hier worden geen materialen geplaatst. De ingang zal dus niet geblokkeerd	Ja

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
		worden. Ook worden er geen dieren gedood of verwond als gevolg van de werkzaamheden. Eventuele verblijfplaatsen bij S-219 liggen op voldoende afstand van het werkterrein (100m). Verblijfplaatsen blijven behouden en dieren worden niet verstoord, verwond of gedood.	
	Boommarter	Door werkzaamheden nabij de eventuele verblijfplaats van de boommarter bij S-221 kunnen aanwezige dieren worden verstoord. De verblijfplaats blijft behouden, omdat er geen bomen worden gekapt. Daarnaast staat de boom langs de kant van de weg. Hier worden geen materialen geplaatst. De ingang zal dus niet geblokkeerd worden. Ook worden er geen dieren gedood of verwond als gevolg van de werkzaamheden. Door werkzaamheden nabij de eventuele verblijfplaats van de boommarter bij S-577 kunnen aanwezige dieren worden verstoord. De verblijfplaats blijft behouden, omdat er geen bomen worden gekapt. Ook worden er geen dieren gedood of verwond als gevolg van de werkzaamheden.	Ja
	Grote bosmuis	De voorgenomen werkzaamheden zullen geen verblijfplaatsen verloren gaan, omdat de bosschages, houtwal en struweel bij S-218, S-223 en S-577 behouden blijven.	Nee
	Veldspitsmuis	Door de voorgenomen werkzaamheden bij S-217, S-218, S-219, S-577 en S-223 kunnen verblijfplaatsen van veldspitsmuis vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	Ja
	Waterspitsmuis	De voorgenomen werkzaamheden zullen geen verblijfplaatsen verloren gaan, omdat de oeverzones behouden blijven.	Nee
Vleermuizen	Boombewonende vleermuissoorten	Verblijfplaatsen, vliegroutes en foeragegebied rondom het projectgebied blijven behouden doordat er niet gekapt wordt. Hierdoor worden geen dieren gedood of verwond. Ook wordt er geen gebruik gemaakt van verlichting, waardoor verstoring voorkomen wordt.	Nee
	Gebouwbewonende vleermuissoorten	Als er in de gebouwen bij S-223 verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, kunnen aanwezige verblijfplaatsen vernietigd worden en kunnen dieren gedood of verwond worden. Ook kan er verstoring optreden.	Ja
Reptielen	Adder, levendbarende hagedis	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen bij S-218 van de adder vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	Ja
	Hazelworm	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen bij S-218, S-219, S-223 en S-577 van de hazelworm vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	Ja
	Ringslang	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen bij S-221 van de ringslang vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	Ja
Amfibieën	Algemene amfibieën	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van algemene amfibieën vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	Ja

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
	Poelkikker	Als gevolg van de werkzaamheden bij S-216, S-221, S-222, S-223 en S-577 kunnen verblijfplaatsen en leefgebied vernietigd worden. Ook kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja
	Alpenwatersalamander	Als gevolg van de werkzaamheden bij S-223 en S-577 kunnen verblijfplaatsen en leefgebied vernietigd worden. Ook kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja
	Kamsalamander	Als gevolg van de werkzaamheden bij S-577 kunnen verblijfplaatsen en leefgebied vernietigd worden. Ook kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja
Vissen	Grote modderkruiper	Omdat er geen werkzaamheden plaatsvinden in de watergangen bij S-216, S-219, S-221, S-222 en S-223, is er geen negatief effect op de soort.	Nee
Vlinders	Grote vos	Als gevolg van de werkzaamheden bij S-219 kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja
	Teunisbloempijlstaart	Als gevolg van de werkzaamheden bij S-217 en S-219 kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja

Tabel 7: Effecten per soortgroep als gevolg van werkzaamheden – Provincie Overijssel

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Vogels zonder jaarrond beschermde nesten		Als de werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden, kunnen nesten van vogels zonder jaarrond beschermde nesten vernietigd worden. Ook kunnen broedende vogels verstoord worden en kunnen jonge of broedende vogels gedood of verwond worden.	Ja
Grondgebonden zoogdieren	Algemene grondgebonden zoogdieren	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van algemene grondgebonden zoogdieren vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	Ja
	Bunzing, das, hermelijn, steenmarter, wezel, wolf	Met de voorgenomen werkzaamheden gaan geen verblijfplaatsen van deze soorten verloren. Ook gaat er geen essentieel foerageergebied verloren.	Nee
Vleermuizen	Boombewonende vleermuissoorten	Vliegroutes en foerageergebied rondom het projectgebied blijven behouden doordat er niet gekapt wordt. Hierdoor worden geen dieren gedood of verwond. Ook wordt er geen gebruik gemaakt van verlichting, waardoor verstoring voorkomen wordt.	Nee
	Gebouwbewonende vleermuissoorten	Als er in de gebouwen bij S-223 verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, kunnen aanwezige verblijfplaatsen vernietigd worden en kunnen dieren gedood of verwond worden. Ook kan er verstoring optreden.	Ja
Amfibieën	Algemene amfibieën	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van algemene amfibieën vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	Ja
Vissen	Grote modderkruiper	Omdat er geen werkzaamheden plaatsvinden in de watergang bij S-224, blijft het leefgebied en daarmee de verblijfplaatsen behouden. Ook worden er geen dieren gedood, verwond of verstoord.	Nee

Toetsing

In onderstaande tabel is per soortgroep opgenomen tot welke beschermingscategorie deze behoort.

Tabel 8: Beschermingscategorie van de relevante soorten.

Beschermingscategorie	Soort/ soortgroep
Vogelrichtlijnsoorten	Vogels zonder jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde nesten (Gr, Dr, Ov)
Habitatrichtlijnsoorten	Poelkikker (Gr, Dr) vleermuizen (Dr, Ov), kamsalamander, teunisbloempijlstaart (Dr)
Andere soorten zonder vrijstelling	Steenmarter (Gr, Dr), boommarter, veldspitsmuis, adder, hazelworm, levendbarende hagedis, ringslang, alpenwatersalamander, grote vos, dreps, knollathyrus (Dr)
Andere soorten met vrijstelling	Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën (Gr, Dr, Ov)

**N.B. Bunzing, wezel en hermelijn zijn nu nog vrijgesteld in provincie Drenthe. Mogelijk gaat het beleid omtrent deze soorten wijzigen in provincie. Als de soorten beschermd worden onder Wnb, moeten bunzing, wezel en hermelijn alsnog getoetst worden onder de beschermingscategorie 'Andere soorten zonder vrijstelling' (artikel 3.10).*

Er geldt binnen de provincies Groningen, Drenthe en Overijssel een vrijstelling voor de binnen het projectgebied algemeen voorkomende soorten. Deze zijn hieronder daarom niet meegenomen. Voor deze soorten geldt de zorgplicht (zie verder in paragraaf 3.6.1).

Overtreding verbodsbepaling

In de onderstaande tabellen is per soort(groep), op basis van de effectbeschrijving in de vorige paragraaf, aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden als gevolg van de werkzaamheden. Daarbij is geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in de volgende paragraaf.

Bij onderstaande toetsing wordt uitgegaan van een worst-case-scenario. In het geval een bosschage niet bekeken is, wordt ervan uitgegaan dat er zicht nesten bevinden.

Tabel 9: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn (Gr=Groningen, Dr=Drenthe, Ov=Overijssel).

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Vogels zonder jaarrond beschermde nesten	X	X		X	Als werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen (Gr, Dr, Ov).
Vogels met jaarrond beschermde nesten	X	X		X	Als werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen S-214 (Gr) S-218 (Dr)
<p>Het is verboden om:</p> <p>Lid 1: te doden of te vangen;</p> <p>Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;</p> <p>Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben;</p> <p>Lid 4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.</p> <p>Lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing als de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.</p>					

Tabel 10: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn (Gr=Groningen, Dr=Drenthe, Ov=Overijssel).

Soort	Lid 1 5	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Vleermuizen		X			Werkzaamheden S-223 (Dr) S-672 (Ov)
Poelkikker	X	X		X	Plaatsen materieel, graafwerkzaamheden S-763, S-213 (Gr) S-216, S-221, S-222, S-223, S-577 (Dr)
Kamsalamander	X	X		X	Werkzaamheden S-577 (Dr)
Teunisbloempijlstaart	X				Werkzaamheden S-217, S-219 (Dr)
Het is verboden om: Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen; Lid 2: opzettelijk te verstoren; Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen; Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen; Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.					

Tabel 11: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 lid 1 ten aanzien van andere soorten (Gr=Groningen, Dr=Drenthe, Ov=Overijssel).

Soort	a	b	c	Als gevolg van
Steenmarter	X	X		Plaatsen materieel S-213, S-214 (Gr) S-221, S-223 (Dr)
Boommarter	X			Plaatsen materiaal S-577 (Dr)
Veldspitsmuis	X	X		Werkzaamheden in ruigte/struweel S-217, S-218, S-219, S-577, S-223 (Dr)
Adder	X	X		Werkzaamheden S-218 (Dr)
Levend barende hagedis	X	x		Werkzaamheden S-218 (Dr)
Hazelworm	X	X		Werkzaamheden S-218, S-219, S-223, S-577 (Dr)
Ringslang	X	X		Werkzaamheden S-221 (Dr)
Alpenwatersalamander	X	X		Werkzaamheden S-223, S-577 (Dr)
Grote vos	X			Werkzaamheden S-219 (Dr)
Dreps			X	Werkzaamheden S-222, S-223 (Dr)
knollathyrus			X	Werkzaamheden S-217 (Dr)
Het is verboden om: a: opzettelijk te doden of te vangen; b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen; c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.				

Voor 3.10 soorten geldt dat er geen verbodsbepaling van toepassing is op het opzettelijk verstoren. De verstoring in deze is van beperkte duur in tijd en ruimte, dus zal deze niet leiden tot het verlaten van de verblijfplaats. Overtreding door het indirect vernietigen van verblijfplaats als gevolg van verstoring is dan ook uitgesloten.

Vervolg

In deze paragraaf zijn een aantal vervolgstappen beschreven. Het gaat hierbij om fysieke inspectie, soortgericht onderzoek, mitigerende maatregelen en zorgplichtmaatregelen.

Mitigerende maatregelen

Vogels zonder jaarrond beschermde nesten

- Werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd. Deze loopt globaal van half maart t/m juli, maar deze periode kan afwijken.
- Als dat niet mogelijk is, dienen de volgende stappen genomen te worden:
 - Een ecooloog checkt voorafgaand aan de werkzaamheden het projectgebied op broedende vogels.
 - Voorafgaand aan het broedseizoen dienen onderstaande maatregelen genomen te worden:
 - Verwijder vegetatie in en rondom het projectgebied.
 - Plaats linten verspreid in het projectgebied.
 - Bij geen broedende vogels kunnen werkzaamheden doorgang vinden. In dat geval dient het projectgebied elke week gecontroleerd te worden op broedende vogels.
 - Bij broedende vogels dient op de betreffende locatie gewacht te worden tot de jonge vogels zijn uitgevlogen of het nest hebben verlaten.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

- Er wordt niet gewerkt rondom (jaarrond) beschermde nesten in de periode maart t/m september.
- Als dit niet mogelijk is, dient nader onderzoek plaats te vinden voor vogels met jaarrond beschermde nesten.

Vleermuizen

Om verblijfplaatsen te behouden dienen de volgende maatregelen genomen te worden:

- Er wordt geen materiaal geplaatst in een afstand van 5 meter rondom de potentiële verblijfplaatsen in het gebouw bij S-233 en S-672.

Steenmarter / boommarter

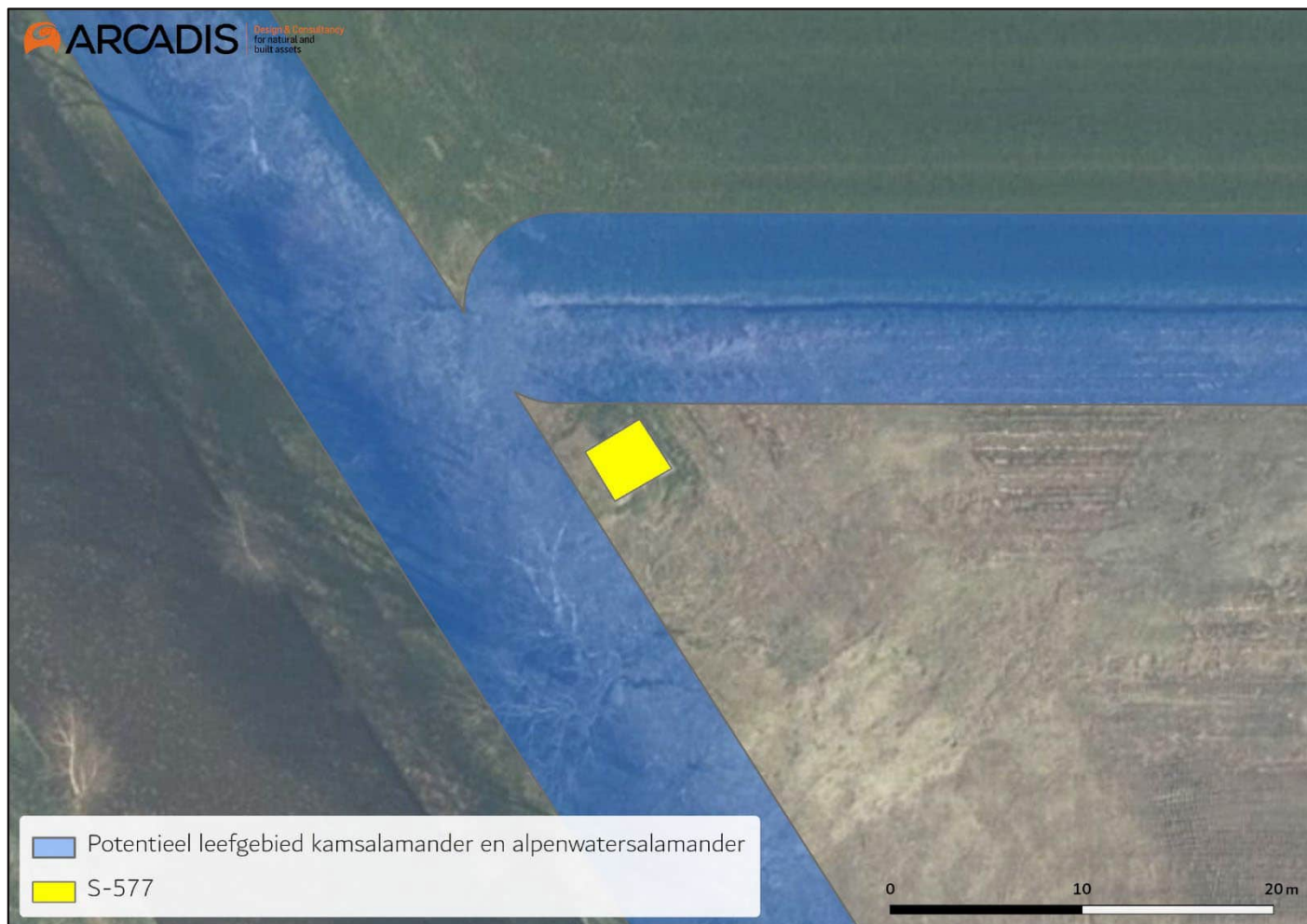
Om verblijfplaatsen te behouden dienen de volgende maatregelen genomen te worden:

- Er wordt geen materiaal geplaatst in een afstand van 5 meter rondom de potentiële verblijfplaatsen bij S-213 (pijp van mestopslag), S-214 (takkenbult), S-221 (boomholte berk) en S-223 (onder containergebouw) voor de steenmarter en S-221 (boomholte berk) en S-557 (boomholtes houtwal) voor de boommarter.

Kamsalamander / alpenwatersalamander

Om verblijfplaatsen te behouden dienen de volgende maatregelen genomen te worden:

- Geen werkzaamheden binnen 5 meter van de houtwal en sloot bij S-577 voor de kamsalamander en alpenwatersalamander (zie Figuur 26). Het werkterrein dient buiten het leefgebied te blijven.
- Het werkterrein bij S-223 dient binnen het hekwerk plaats te vinden voor de alpenwatersalamander. Hier is geen leefgebied voor de alpenwatersalamander.

Figuur 26: Potentieel leefgebied voor kamsalamander en alpenwatersalamander bij S-577. Werkterrein dient buiten het potentiële leefgebied te blijven.

Zorgplicht

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Dit betekent dat zorgvuldig met aanwezige planten en dieren moet worden omgegaan. Daarom moeten de volgende maatregelen genomen worden:

- Werk één richting op zodat aanwezige dieren kunnen vluchten.
- Hou het werkgebied zo klein mogelijk.
- Verwijder eerst vegetatie in een gebied voordat er gegraven wordt.
- Als er dieren aanwezig blijken te zijn, staak de werkzaamheden totdat deze het projectgebied verlaten hebben.

Fysieke inspectie

Er dient een fysieke inspectie plaats te vinden voor de volgende soorten:

Tabel 12: Overzicht fysieke inspectie

Soortgroep	Locatie
Broedvogels met jaarrond beschermde nesten	S-214 (Gr) S-218 (Dr)
Gebouwbewonende vleermuizen	S-223 (Dr) S-672 (Ov)
Steenmarter	S-213, S-214 (Gr) S-221, S-223 (Dr)
Boommarter	S-221, S-557 (Dr)

Als na de inspectie blijkt dat de verblijfplaatsen of leefgebieden ongeschikt zijn voor de hierboven genoemde lijst, kunnen de betreffende soorten alsnog worden uitgesloten.

Soortgericht onderzoek

Op basis van de quickscan kan de aanwezigheid van een aantal beschermde soorten en/of soortgroepen niet worden uitgesloten. Omdat bij uitvoering van de werkzaamheden sprake kan zijn van overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd voordat beoordeeld kan worden of negatieve effecten uitgesloten kunnen worden en welke maatregelen noodzakelijk zijn. Het gaat hierbij om soorten, waarbij met mitigerende maatregelen overtreding niet geheel voorkomen kan worden of dat nader onderzoek noodzakelijk is om te bepalen of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.

Dit nader onderzoek bestaat uit een fysieke inspectie en/of soortgericht onderzoek. Een fysieke inspectie kan worden gedaan voorafgaand aan soortgericht onderzoek om soorten eventueel nog uit te sluiten op locaties waar ze nu nog niet uitgesloten zijn. Met een fysieke inspectie wordt er op de locatie gekeken naar eventuele burchten, holen, feces of andere sporen. Als de betreffende soorten door middel van een fysieke inspectie uitgesloten zijn, is soort gericht onderzoek niet nodig. Als de betreffende soorten door middel van een fysieke inspectie niet uitgesloten zijn, is soortgericht onderzoek wel noodzakelijk. In Tabel 13 staat weergegeven op welke locaties en voor welke soorten mitigatie en nader onderzoek (fysieke inspectie en/of soortgericht onderzoek) noodzakelijk is.

Het soortgericht veldonderzoek dient als volgt uitgevoerd te worden:

Vogels met jaarrond beschermde nesten

- 4 veldbezoeken gedurende de ochtend in de periode maart t/m 15 mei.
De veldbezoeken vinden plaats bij gunstige weersomstandigheden (droog weer).
- Tussen de veldbezoeken zit minimaal 10 dagen.

Vleermuizen

- 2 veldbezoeken in de periode 15 mei t/m 15 juli waarvan 1 avondronde en 1 ochtendronde.
- 2 veldbezoeken in de periode 15 augustus t/m 30 september (gedurende de nacht).
- De veldbezoeken vinden plaats bij gunstige weersomstandigheden (droog, voldoende warm, niet te veel wind).
- Tussen de veldbezoeken zit bij voorkeur 20 dagen, maar minimaal 10 dagen.

Steenmarter / boommarter

De potentiële verblijfplaats kan onderzocht worden door middel van cameravallen. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Nabij de potentiële verblijfplaats dient een cameraval geplaatst te worden.
- De cameraval dient minimaal 3 weken te draaien.
- Indien noodzakelijk, dienen meerdere cameravallen geplaatst te worden.

Veldspitsmuis

- De inventarisatie wordt uitgevoerd met behulp van life traps.
- Deze worden geplaatst op verschillende locaties binnen geschikt habitat, daarna worden per 24 uur minimaal 2 controles van de vallen uitgevoerd. Dit voor 3 achtereenvolgende dagen.

Hazelworm

- Plaatsen van reptielenplaten, minimaal 1 maand voor de eerste controle.
- 4 controle bezoeken vinden plaats in de maanden juni tot september.

Ringslang

- Er zijn 4 bezoeken nodig en minimaal 3 keer met optimale omstandigheden (bij zonneschijn als de temperatuur nog laag is, 15 °C, of op een warme dag na een koude periode) in de maanden april tot en met september met een voorkeur voor april, mei, augustus en september.
- Tussen de eerste en laatste bezoek zit een spreiding van minimaal 1 maand.
- Reptielenplaten neergelegd in het potentiële leefgebied.

Adder / levendbarende hagedis

- Er vinden 3 veldbezoeken plaats, waarvan minimaal 2 in de optimale periode (zonnig / half bewolkt, 12-20 °C, < 5 Bft).
- De bezoeken vinden plaats in de periode van half april tot eind mei (juni tot juli) en augustus tot September.
- Tussen de eerste en het laatste bezoek zit een spreiding van minimaal 1 maand.
- Eén maand voor het eerste veldbezoek worden reptielenplaten neergelegd in het potentiële leefgebied.

Kamsalamander

- Er is één bezoek nodig aan het projectgebied voor het zomer- en winterbiotoop door een deskundig ecooloog. Hierbij wordt materiaal gekeurd om zich eronder verschuilende exemplaren te vinden.
- Er zijn 2-4 bezoeken nodig om voortplantingswater te onderzoeken tussen april en augustus. Dit wordt gedaan met een periode van 20 dagen tussen de bezoeken, met windstil water en een schepnet.

Alpenwatersalamander

- Er is één bezoek nodig aan het projectgebied door een deskundig ecooloog in de maanden juni tot oktober voor de zomerbiotoop van de soort. Hierbij wordt materiaal gekeurd om zich eronder verschuilende exemplaren te vinden.
- Er zijn twee bezoeken nodig aan het projectgebied door een deskundig ecooloog in de maanden maart tot en met augustus voor de voortplantingsbiotoop van de soort. Hierbij worden exemplaren gevangen met een schepnet. Er zitten twee weken tussen de bezoeken.

Poelkikker

- Er dienen twee veldbezoeken te komen tussen de maanden mei tot juli op warme, vochtige avonden vanaf een uur voor zonsondergang.
- Er zit 10 dagen tussen de bezoeken.

Grote vos

Onderzoek naar de grote vos kan op twee manieren uitgevoerd worden, namelijk het zoeken naar actieve dieren in het voortplantingsseizoen van maart t/m april of het zoeken naar rupsen op de te kappen bomen in de periode eind april-half juli. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Er dienen minimaal 2 rondes uitgevoerd te worden.
- Tussen deze rondes zit minimaal 10 dagen.
- Deze rondes vinden plaats bij geschikt weer (droog, zonnig, voldoende warm, niet te veel wind).

Teunisbloempijlstaart

- Er dienen minimaal twee rondes uitgevoerd te worden in de periode mei tot september.
- Tussen deze rondes zitten minimaal 10 dagen.
- Deze rondes vinden plaats bij geschikt weer (droog, zonnig, voldoende warm, niet te veel wind).

Dreps

- Er dienen twee veldbezoeken uitgevoerd te worden door een deskundig ecooloog in de bloeiperiode van de soort, juni tot en met augustus.
- Er moet minimaal een maand zitten tussen de veldbezoeken.

Knollathyrus

- Er dienen twee veldbezoeken uitgevoerd te worden door een deskundig ecooloog in de bloeiperiode van de soort, tussen 15 april tot 15 juni.

Conclusie en vervolgstappen

Gebiedsbescherming

Negatieve verstoringseffecten op Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten. Negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn niet uitgesloten. Om eventuele effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te bepalen moeten AERIUS-berekeningen gedaan worden. Als daaruit komt dat effecten niet uit te sluiten zijn, zijn vervolgstappen noodzakelijk, zoals het opstellen van een Passende beoordeling en het aanvragen van een vergunning Wnb. Als de effecten op basis van de berekeningen uitgesloten kunnen worden, zijn vervolgstappen niet nodig.

Soortenbescherming

Als gevolg van de werkzaamheden treden er mogelijk effecten op op diverse beschermde soorten zoogdieren, vogels, vleermuizen, reptielen, amfibieën en vlinders. De voorgenomen werkzaamheden leiden bij aanwezigheid tot overtredingen van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Een deel van deze overtredingen is te voorkomen door mitigerende maatregelen, zoals weergegeven in paragraaf 3.6.1. Daar waar mitigerende maatregelen niet mogelijk zijn, of overtreding niet te voorkomen is door mitigerende maatregelen, dient soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden naar de betreffende soorten/soortgroep. De vervolgstappen omtrent mitigatie en nader onderzoek staan per locatie weergegeven in Tabel 13. De vervolgstappen in het kader van soortgericht onderzoek zijn omschreven in paragraaf 3.6.3.

Als uit het soortgericht onderzoek naar voren komt dat bepaalde soorten aanwezig zijn, is het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Voor het kunnen verkrijgen van een ontheffing Wet natuurbescherming moet met de volgende zaken rekening gehouden worden:

- Er moet onderbouwd zijn waarom er geen reële alternatieven zijn met minder negatieve effecten op de beschermde soorten.
- De ontwikkeling moet een in de wet genoemd belang dienen.
- De werkzaamheden mogen geen afbreuk doen aan het streven naar een gunstige staat van instandhouding (habitatrichtlijnsoorten en nationaal beschermde soorten) of leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding (vogelrichtlijnsoorten).

Een ontheffingsaanvraag duurt 13 weken. Deze termijn kan door het bevoegd gezag (Provincie Groningen/Provincie Drenthe/Provincie Overijssel) eenmalig verlengd worden met 7 weken.

N.b. Bunzing en hermelijn zijn nu nog vrijgesteld in provincie Drenthe. Mogelijk gaat het beleid omtrent deze soorten wijzigen in provincie. Als de soorten beschermd worden onder Wnb, moeten bunzing en hermelijn alsnog getoetst worden onder de beschermingscategorie 'Andere soorten zonder vrijstelling' (artikel 3.10).

Tabel 13: Overzicht vervolgstappen per soort(groep). M= mitigerende maatregel, F= fysieke inspectie, S= soortgericht onderzoek

Provincie Groningen								
Soortgroep	S-842	S-422	S-423	S-424	S-213	S-763	S-214	
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	M	M	M	M	M	M	M	
Broedvogels met jaarrond beschermd nest							F	
Steenmarter					M (of F of S)		M (of F of S)	
Poelkikker					S	S		
Provincie Drenthe								
Soortgroep	S-216	S-217	S-218	S-219	S-221	S-222	S-223	S-557
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	M	M	M	M	M	M	M	M
Broedvogels met jaarrond beschermd nest			F					
Vleermuizen							M (of F of S)	
Dreps						S	S	
Knollathyrus		S						
Steenmarter					M (of F of S)		M (of F of S)	
Boommarter					M (of F of S)			M (of F of S)
Veldspitsmuis		S	S	S			S	S
Adder			S					
Levendbarende hagedis			S					
Hazelworm			S	S			S	S
Ringslang					S			
Poelkikker	S				S	S	S	S
Alpenwatersalamander							M (of S)	M (of S)
Kamsalamander								M (of S)
Grote vos				S				
Teunisbloempijlstaart			S	S				
Provincie Overijssel								
Soortgroep	S-224	S-226	S-227	S-672				
Broedvogels	M	M	M					
Vleermuizen				M (of F of S)				

Bronnenlijst

Arcadis. (2022a). *Quickscan natuurwetgeving waterstofnetwerk Noord-Nederland, tracé Elim-Ommen*.

Arcadis. (2022b). *Quickscan Natuurwetgeving Waterstofnetwerk Noord-Nederland, tracé Eemshaven-Delfzijl en Schoonebeek-Emmen*. Arnhem: Arcadis.

Colofon

QUICKSCAN NATUURWETGEVING | WATERSTOFNETWERK NOORD-NEDERLAND
AFSLUITERSHEMA'S GRONINGEN, DRENTHE EN OVERIJSEL

KLANT

N.V. Nederlandse Gasunie

PROJECTNUMMER

30133275

ONZE REFERENTIE

1.1

DATUM

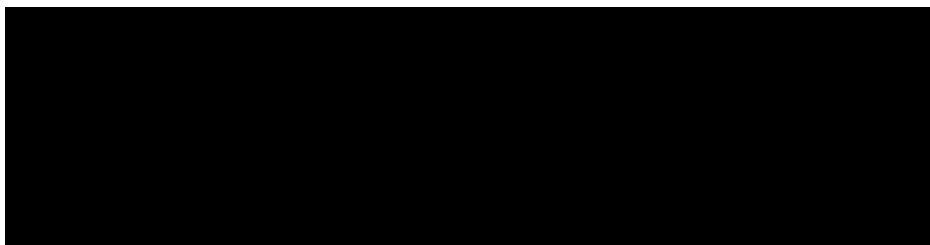
14 juli 2023

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

VRIJGEGEVEN DOOR

Over Arcadis

Arcadis is de leidende wereldwijd opererende ontwerp- en consultancyorganisatie op het gebied van de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij helpen onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Wij zijn met 36.000 mensen actief die in ruim zeventig landen meer dan €4,2 miljard aan omzet genereren. Wij helpen UN-Habitat met onze mensen, die kennis en expertise leveren om de moeilijke leefomstandigheden te verbeteren in gebieden die lijden onder de gevolgen van klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

T +31 (0)88 4261 261

Arcadis. Improving quality of life

Volg ons op

[Arcadis](#)

[arcadis_nl](#)

[ArcadisNetherlands](#)